

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>



Ester Ruben

İrköy Güncesi

©psilon®

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>



BAKIRKÖY GÜNCEİ

Yazarı: Ester Ruben

Genel Yayın Yönetmeni: Meltem Erkmen

Editör: Nihal Kuşhan

Düzeltili: Fahrettin Levent

Kapak Tasarım: Taylan Meral

Film-Grafik: CTP Matbaacılık

1. Baskı: Ağustos 2007

ISBN: 978 9944-82-022-6

© Ester Ruben / Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaası

Çiftelavuzlar Yolu

Acar Sitesi No: 18 Davutpaşa

Tel: (0212) 674 97 23

Yayımlayan:

Gürsel Mah. İcabet Sk. Nurtaç Cad. No:3 Kâğıthane/İstanbul

Tel: 0212 294 46 00 pbx Fax: 294 41 16

İnternet adresi: www.epsilonyayinevi.com

e-mail: epsilon@epsilonyayinevi.com

BAKIRKÖY GÜNCEİ

Ester Ruben

@psilon*

*Zorlu yaşam yolculukları sırasında
yolları ergen kliniğinden geçen tüm gençlere...*

Ester Ruben

BAŞLARKEN...

Ekim 2005'ten bu yana "Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Ergen Psikiyatrisi Kliniği"nde kalan 14-20 yaş arası gençler için gönüllü bir okuma etkinliği yürütüyorum. Bu etkinliğe başladığımda, bırakın bununla ilgili bir kitap yazmayı, devam edip edemeyeceğimi bile bilmiyordum. Birinci ayın sonunda bırakmayı düşündüm. Sonra, ben bu işe ısındıkça, karşılıklı olarak keyif almaya başladıkça, etkinlik sırasında olup bitenleri başkalarına anlatmak için dayanılmaz bir istek duymaya başladım. Aileme, dostlarıma uzun uzun, en ince ayrıntısına kadar yaşadıklarımı ve hissettiklerimi anlatıyordum. Ailem ve dostlarım coşkumu paylaşarak dinliyorlardı. Buna rağmen anlatma isteğim bir türlü doymuyordu. O yüzden yazmaya karar verdim.

Her etkinlik günü, eve döndükten sonra klinik şefi Doç. Dr. Kemal Sayar'a o gün etkinlikte neler yaptığımızı, hangi konularda sohbet ettiğimizi anlatan, rapor niteliğinde e-postalar yazdım ve bunları bir dosyada biriktirdim. O raporlar bu kitaba kaynak oluşturdu.

Günlük halinde yazdığım bu kitap, ilk otuz etkinlikle sınırlı. Haziran 2006'da etkinliğe bir ay ara verdim ve bu kitabı yazmaya başladım. Bu bir aylık ara, klinikte geçirdiğim saat-

lere uzaktan bakabilmem ve kendimi dinleyebilmem için gerekliydi. Ağustos ayında etkinliğe yeniden başladım ve hâlâ devam ediyorum. Bu etkinlik artık hayatımda çok önemli bir yer tutuyor.

Günlük boyunca anlattığım gençlerin hiçbirinin gerçek ismini kullanmadım; çünkü amacım kimseyi rencide etmek değil. Önemli olan isimler değil, olaylar.

Bu etkinliğin gerçekleşmesinde de kitabın ortaya çıkmasında da katkıları olanlara teşekkür etmek isterim. Klinikte bu etkinliğin gerçekleştirilmesi için uygun ortamı sağlayan, etkinliği gönülden destekleyen ve olağanüstü bir deneyim yaşamamı sağlayan klinik şefi Doç. Dr. Kemal Sayar’a, etkinlikler boyunca güler yüz ve dostluklarını benden esirgemeyen başta sorumlu hemşireler Selma Şahin ve Aynur Kıyar olmak üzere tüm klinik çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Etkinlik süresince, davetimizi kabul edip kliniğe gelen ve bizlere sıra dışı saatler yaşatan sanatçı ve yazarlar oldu. Mario Levi, Ataol Behramoğlu, Karin Karakaşlı, Saliha Nilüfer, İpek Ongun, Bercuhi Berberyan, Gülten Dayıoğlu, Adnan Binyazar, Mine Soysal, Nur İçözü, Aslı Der, Nedim Saban ve Zeynep Ceindi’ye sonsuz teşekkürler.

Etkinliğe bizzat gelerek katkıda bulunan dostlarım da oldu. Karin Ataoğlu bir tiyatro oyunuyla, Sevan Ataoğlu ise iki sinema filmiyle etkinliğimize katkıda bulundular. Özden Oktav, Yıldız Teknik Üniversitesi’nde yürüttüğü “Toplumsal Duyarlılık Projesi” dersi içine bu kliniği de dahil ederek bazı öğrencilerimizin burada farklı etkinlikler düzenlemelerini sağladı. Fulya Atacan, Ahu Karasulu, Süzet Levi ve Gencer Özcan hemen her hafta etkinlik sonrası beni sabırla, sıkılmadan dinlediler; heyecanıma ortak oldular ve fikirleriyle etkinliğe katkıda bulundular. Bu dostlarımla desteği bana güç verdi. Hepsine çok teşekkür ederim.

Eşim Murat Ruben, ilk zamanlarda etkinliğe pek sıcak yak-

laşmasa da benim coşkumu gördükçe heyecanıma katıldı ve şahsi kitaplığını bu etkinlik için kullanmamı önerdi. Kuruntularım nedeniyle annemin etkinlikten yalnızca kısa bir süre önce haberi oldu. Her zaman olduğu gibi manevi desteğini sonsuz bir cömertlikle bana sundu. Sevgili oğlun Duygun, en başından beri heyecanıma ve bu etkinlikle ilgili tüm duygularıma ortak oldu. Okuma parçalarının seçimi konusunda bana eşsiz bir danışmanlık hizmeti verdi. Onun sayesinde ergenlik çağındaki gençlerin hangi öyküleri neden sevdiklerini ve neden sevmediklerini anladım. Her aşamada onun desteği benim için çok önemli oldu. Aileme verdikleri destek için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bu kitabın yayına hazırlanmasında emeği geçen Epsilon Yayınevi Genel Yayın Yönetmeni Meltem Erkmen'e Editör Nihal Kuşhan'a ve tüm yayınevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Son olarak etkinlikler boyunca klinikte tanıştığım ve sohbetlerinden büyük keyif aldığım gençler farkında olmadan bana çok değerli şeyler verdiler. Onlar bana umudun ne kadar değerli olduğunu, hayata olumlu bakmanın ve onu sevmenin ne kadar büyük bir zenginlik olduğunu ilk elden kanıtladılar. Nihayet onlar olmasaydı bu kitap yazılamazdı.

Ester Ruben

Temmuz 2007, İstanbul.

26 Ekim 2005

“Daha gün doğmamıştı ya, usul usul şafağın yerleri ışıyordu.”

Yaşar Kemal (Yatak adlı öyküden)

Bu sabah içimde farklı bir coşku duyarak uyandım. Ol-dukça heyecanlıyım; çünkü bugün, gönüllü olarak haftada bir yapacağım bir işe başlıyorum. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Ergen Psikiyatrisi Kliniği’nde yatılı kalan gençler için bir okuma etkinliği düzenleyeceğim.

Bunu yapacak olmam bana coşku veriyor; çünkü hem edebiyatı çok seviyorum, hem de kendimi bildim bileli psikolojiye ilgi duyuyorum.

Bu ilgi,  niversite yıllarımda iktisat okurken başladı; daha sonra meslek olarak seçtiğim  niversite  ğretim üyeliğinde iktisadi konuları çalışıp araştırırken ilgim devam etti. “Acaba iktisat yerine psikoloji okusaydım daha mı mutlu olurdum?” sorusunu kendi kendime sorduğum zamanlarda, içimdeki ses bana her zaman  mit veren bir cevap verdi: “ ktisat öyle bir alan ki ilerde onu istediğin alana yakınlılaştırabilirsin; örneğin, iktisat – psikoloji ilişkisine kayabilirsin”. İ  sesimin bana verdiği bu cevaba hep yürekten inandım. Bir sene önce

doçentlik sınavını verip iktisat doçenti olduktan sonra yaptığım ilk iş, bir dönem boyunca Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde Sosyal Psikoloji derslerine devam etmek oldu. Bu harika öğrencilik döneminden sonra, mesleki olarak çalışıp yazdığım her şey psikolojik yönü ağır basan iktisadi konulara dairdi.

Edebiyat ise mutlu anlarımda coşkumu akıtabildiğim, sıkıntılı zamanlarımda sığınıp teselli bulabildiğim bir liman olmuştur benim için. Edebiyattaki güzelliğin farkına varmanın, edebiyattan zevk almanın hayatın bana armağanlarından biri olduğunu düşünüyorum. İşte bu gönüllü okuma etkinliği, çok sevdiğim iki alanı, yani edebiyatı ve psikolojiyi birleştiriyor. Bu nedenle bu işi seveceğimi düşünüyorum ve bu da bana coşku veriyor.

Bu coşkunun yanında bir de kaygı var. Bu etkinlik boyunca ruhsal açıdan çeşitli sorunları, rahatsızlıkları olan gençlerle birlikte olacağım. Acaba onlarla olumlu bir ilişki kurmayı becerebilecek miyim? Biliyorum ki bu ilişkiyi kurabilmek benim edebiyat sevgimden ve psikoloji ilgimden daha önemli; çünkü ilişki olmadan hiçbir şey olmaz.

Bu konuda beni biraz rahatlatan iki unsur var. Birincisi, yaklaşık on senedir üniversitede gençlerle ilişki içindeyim ve bu ilişkimde ciddi bir sorun yaşamadım. İkincisi ise on dört yaşında bir oğlum var; yani ergenlik çağında bir delikanlının annesiyim. Bu rahatlatıcı unsurlara rağmen kaygı hafif hafif hissettiriyor kendini. Bir de merak var tabii. Bakırköy'deki şu ünlü hastaneye daha önce hiç gitmedim; nasıl bir yer acaba? Orada nasıl bir ortamla karşılaşacağım? İşte Bostancı-Bakırköy arası deniz otobüsü yolculuğu boyunca bunları düşündüm.

Sonunda hastaneye vardım. Beni ilk şaşırtan hastane alanının büyüklüğü oldu. Kampüs gibi bir yer burası. Ünlü "Düşünen Adam" heykelinin önünden geçtim. Rodin'in ünlü

eserinin büyükçe bir kopyasını bu hastancının bahçesi için, yine bu hastanede yatmış bir hasta yapmış. Bu bana Camile Claudel'i hatırlattı. Hayatının yaklaşık yarısını akıl hastanesinde geçirmiş o büyük heyecandır. Ve elbette çılgınlıkla yaratıcılık arasındaki ilişkiyi, o ince çizgiyi aşmanın ne demek olduğunu düşünüyorum.

Bu düşünceler arasında ergen psikiyatrisi kliniğine vardım. Karşımda iki katlı, sarı - yeşil bir bina duruyor. Pencerelelerinde demirler ve ev kapısı gibi çelik bir kapı var. Zile bastım. Bir temizlik görevlisi kapıyı açtı. Ne için geldiğimi söyledim. Beni hemşirelerin oturduğu yere yönlendirdi. Koridor boyunca yürürken ilk gözüme çarpan ve yüreğime su serpen, duvarda asılı, çerçevelenmiş bir Harry Potter posteriydi. Bu resmin orada asılı olması yüreğime su serpti; çünkü bu benim için pek çok şeyi at gözlüğüyle bakılmadığının bir göstergesi oldu. Basında ve televizyonda Harry Potter kitaplarının çocuklar için zararlı olup olmadığı çok tartışıldı. Oğlum da heyecanla bunları okuduğu ve yeni maceraları dört gözle beklediği için, tartışmaları ben de yakından izledim. Ergenlik çağındaki gençlerin ilgisini böylesine çeken bir kitap serisini, sırf biraz fazla hayal ürünü ve doğaüstü olaylar içeriyor diye zararlı ilan etmeyi ben kendi adıma anlamsız buluyorum. İşte bu nedenle ergen kliniğinin duvarındaki Harry Potter tablosu bana buranın sıradan olmadığı konusunda ümit verdi.

Birkaç gün önce kliniğin sorumlu hemşiresi Selma Hanım'la telefonda görüşmüştüm. Klinikte yatan kaç genç olduğunu, okuma-yazma düzeylerinin ne olduğunu sormuştum. Bana, otuz kadar genç olduğunu ama durumu ağır olan bir kaç hastanın bu etkinliğe katılamayacağını, hemen hepsinin okuma-yazması olduğunu, hatta aralarından bazılarının çok güzel şiirler yazdığını söylemişti.

Günler öncesinden hikâye seçmeye başlamıştım. Evdeki bütün öykü kitaplarını taradım, aralarından birkaç tanesini

seçtim. Hikâyeleri seçerken özellikle dikkat ettiğim nokta, ana temanın ölüm ya da intiharla ilgili olmamasıydı. Bu çok kolay olmadı; çünkü çok açık bir şekilde gördüm ki ölüm ve intiharla ilgili temalar elendiğinde, edebiyatın da yarısı elenmiş oluyor. Buna rağmen geri kalan yarısı hiç de yabana atılır gibi değil. Hayata dair olumlu düşünceler içeren hikâyeleri seçmek önemli. Çünkü bu etkinliğin amacı, hayatla bağları zayıflamış gençlerin hayata dair ümitlerini artırmak.

Bu düşüncelerle, bugün için Yaşar Kemal'in "Yatak" adlı öyküsünü seçtim. Öyküde, Çukurova'da yaşayan 14-15 yaşlarında iki yoksul arkadaşın okula gitmek için verdikleri hayat mücadelesi anlatılıyor. Amacımıza oldukça uygun görüldü. Selma Hemşire ile tanışma konuşmasından sonra, birlikte okuma etkinliğini yapacağımız salona geçtik. Kızlı erkekli yirmi kadar genç, daire şeklinde yerleştirilmiş sandalyelere oturmuş beni bekliyorlardı. Önce tanıştık. Hepsine tek tek isimlerini sordum ve ben de kendimi tanıttım. Sonra ne yapacağımızı anlattım. Her hafta için bir hikâyeye seçeceğimi, bu hikâyeyi burada okuyacağımızı ve ardından da hikâyeye hakkında sohbet edeceğimizi söyledim. Genç kızlardan biri "okulda edebiyat derslerinde yaptığımız gibi mi?" diye sordu. Onlara, yapacağımız etkinliğin okuldaki edebiyat derslerini biraz andırabileceğini; ama bunu bir ders olarak görmemelerini söyledim. Sonra elime kitabı alıp okumaya başladım.

Yedi-Sekiz sayfalık bir öyküydü. Ben daha ikinci sayfayı yeni bitirmek üzereydim ki kıpırdanmalar başladı. Sıkıldıklarını hissettim; doğrusu bu kadar erken sıkılmalarını beklemiyordum. Onlara öykü hakkındaki ilk izlenimlerini sordum. Önce Remzi söz istedi ve izin verirsem bir şarkı söylemek istediğini söyledi. Ona etkinliğin sonunda istediği şarkıyı söyleyebileceğini söyledim. Aslında Remzi'nin bu isteği beni biraz rahatsız etmişti; ben okuduğumuz hikâyeye hakkında bir şey söyleyeceğini sanmıştım. Planladığım düzenin bozul-

masından biraz rahatsız olmuştum ve kendi içimdeki bu duyguyu çok iyi tanıyordum. Ne zaman önceden planladığım bir şey istediğim gibi gitmese hissederim aynı tedirginliği. Sonra Aylin çok sıkıldığını, kendini çocuk gibi hissettiğini söyledi. Bunun üzerine Aylin'e dönerek, "Sizlere masal okuyorumşum gibi mi geliyor?" dedim. "Evet, kendimi aptal gibi hissediyorum," diye cevapladı. Yine Aylin'e dönüp, "Sen benim yerimde olsan bu etkinliği nasıl daha ilgi çekici kılardın?" diye sordum. Biraz düşündü, sonra mesela resim yapabileceğimizi söyledi. Bu cevaba içimden epey içerledim; çünkü haftada bir gün bir ressamın yönetiminde resim etkinliği yaptıklarını biliyordum. Aylin bu yeni etkinliği resim etkinliğiyle kıyaslamış ve resim etkinliğinde daha iyi vakit geçirdiğini, bugün başlayan okuma etkinliğindeyse kendini aptal gibi hissettiğini söylemişti. Galiba biraz kıskanmıştım. Aylin'e haftada bir gün zaten resim çalışması yaptıklarını, benim onlara resim yaptıramayacağımı ama eğer istemiyorsa kendisinin bir dahaki okuma etkinliğine katılabileceğini söyledim.

Sonra Hale söz aldı, bu hikâyenin çok hoşuna gittiğini ve dostluk, dayanışma gibi unutmaya yüz tuttuğumuz pek çok değeri hatırlattığını söyledi. Ben okumaya devam ettim; iki sayfa daha okumuştum ki yine kıpırdanmalar başladı. Bunun üzerine hikâyeyi burada kestiğimi, önümüzdeki hafta devamını okuyacağımızı söyledim. Hikâye hakkında biraz daha sohbet etmeyi önerdim. Remzi yine söz isteyip şarkı söylemek istediğini söyledi. İçimde yine aynı tedirginliği duymak üzereydim ki içimden bir ses, "Bırak söylesin, kıyamet mi kopar?" diye fısıldayıverdi. "Peki söyle bakalım," dedim. Bunun üzerine Remzi arabesk bir parça patlatıverdi, diğer arkadaşlar da el çırparak, şarkıyı mırıldanarak eşlik ettiler ona. Remzi de rahatladı, ben de rahatladım. Ortam da biraz daha yumuşadı böylece. Kafamdaki plandan sapmak o kadar da kötü olmuyormuş. Bu kısa müzikal aradan sonra hikâye üzerine biraz sohbet edebildik.

Aslı, öykünün kahramanı olan çocuklarla kendisini özdeşleştirdiğini, çünkü kendisinin de evden kaçtığı zamanlarda geceyi parklardaki banklarda geçirdiğini söyledi. Artık uslandığını ve bundan sonra evden kaçmayacağını da sözlerine ekledi.

Fazıl, kendisinin de öykünün kahramanları gibi Çukurovalı olduğunu, Çukurova yağmurlarını ve damda yatmanın ne olduğunu çok iyi bildiğini söyledi. O zaman anladım ki bana oldukça uzak gelen öyküdeki yaşantı, bu çocukların bazılarına hiç de uzak değildi. Hikâyeye önümüzdeki hafta devam etmek üzere bugünkü etkinliği bitirdik. Çıkarken Remzi elimi sıktı, Aslı da yanıma gelip, “Öğretmenim ben sizi çok sevdim,” dedi. Ben de onları çok sevdiğimi söyledim. Hemşirelerden biri gelip çelik kapıyı anahtarla açtı, dışarı çıktım. Ben dışarı çıkarken onların içeride kalıyor olması ben de hafif bir utanç hissine neden oldu. Hastanenin geniş bahçesi boyunca çıkış kapısına doğru ilerlerken, sanki hayatımda başka hiçbir şey yokmuş gibi o çocukları düşünüyordum. Kalın bir duvara toslayıp da neye uğradığımı şaşırmış gibiydim.

2 Kasım 2005

“Ve bizler umutla doluyduk. Sıkıntılardan, acılardan sonra gelecek güzel günlerin, daha güzel olacağına inanıyorduk.”

Yaşar Kemal (Yatak adlı öyküden)

Hafta boyunca sık sık okuma etkinliğindeki gençleri düşündüm. Örneğin, üniversitede arkadaşlarımla sohbet ederken veya evde yemek hazırlarken kendimi dalıp gitmiş, bu gençleri düşünürken buldum. Bu durum beni fazla kaygılandırmadı; çünkü böyle bir ortama ilk defa girmiştım ve etkilennem de çok doğaldı. Bunun zamanla, onları tanıdıkça, ilişkimiz güçlendikçe geçeceğini düşünüyorum.

Aslında ilk gün için, bu gençlerle hiç de fena bir ilişki kurmadığımızı düşünüyorum. Remzi'nin şarkı söylemesi konusunda gösterdiğim esneklik çok hoşuma gitti. Galiba hoşuma giden, kafamda önceden belirlediğim şablona bağlı kalmamayı kabul etmiş olmamdı. Aylin'in çok sıkıldığını, kendini aptal gibi, çocuk gibi hissettiğini söylemesi biraz canımı sıkıyordu. İşin kötüsü, onlara öyküyü okurken ben de kendimi masalcı teyze gibi hissetmiştim. Herhalde Aylin'e de bu hissimi dillendirdiği için canım sıkılmıştı.

Bugün Bakırköy'e giderken, deniz otobüsünde hikâyeyi bir kez daha okudum, sohbet kısmında üzerinde konuşabileceğimiz konuları bir sayfaya not ettim. Böyle yapınca kendimi biraz daha güvende hissettim; yapacaklarımı önceden planlamak her zaman kendimi güvende hissetmeme neden olur.

Bugün oraya vardığımda hiç beklemediğim bir durumla karşılaştım. Geçen haftaki gençlerin çoğu taburcu olmuştu, yeni gelen birkaç kişi vardı. Oysa ben hep aynı gençlerle okuma etkinliğini sürdürdüğümüzü sanmıştım. Orada bulunan gençlerin çok uzun süre orada kaldıklarını sanmıştım. Yanılmışım. Gerçi gençlerin kalış süreleri durumlarına ve hastalığın seyrine göre değişiyordu; aralarında bir iki ay kalanlar da vardı yalnızca bir hafta kalanlar da...

Bunu öğrendiğimde akıl hastaneleri konusundaki önyargım da yıkılmış oldu. Demek ki bir insan akıl hastanesine girdiğinde çok uzun bir süre orada kalmayabiliyormuş; tıpkı diğer hastanelerde olduğu gibi. Bu, genel olarak çok olumlu ama benim işimi zorlaştıran bir şeydi. Her hafta değişik bir grupla karşılaşabiliirdim; o halde daha önce yaptıklarımızın üzerine bir şey koymak mümkün değildi. Örneğin, onlara, "Hatırlıyor musunuz geçen hafta şöyle demiştik, bu konudan bahsetmiştik," demenin bir anlamı yoktu. Bu durum beni gerçekten afallattı. Ben, üniversite hocalığının bana verdiği bir alışkanlıkla en azından dönem boyunca karşımda aynı öğrencileri görmeye alıştım. En kötüsü de geçen hafta başladığımız hikâyeyi ikiye bölüp kalanını bu hafta okuma fikrinin saçmalığının farkına varmam oldu. Geçen haftaki gençlerin çoğu bu hafta yoktu; öyküyle en çok ilgilenen Hale, Fazıl ve Aslı taburcu olmuşlardı. Onlar öykünün devamını öğrenemeyeceklerdi. Yeni gelenler de öykünün başını bilmiyorlardı. Benimse bunu öngörebilmem mümkün değildi.

Onlara geçen hafta okumaya başladığımız hikâyeye de-

vam edeceğimizi söyledim; yeni gelenler için hikâyenin başını özetledim ve kaldığımız yerden okumaya devam ettim. Ben okurken çocukların çoğu dışarı çıktılar. Salonda yalnızca beş kişi kaldı: Remzi, Aylin, Şemsi, Aysu ve bu hafta yeni gelen Arzu. Bu kadar az kişinin kalmasına üzüldüm ve kendimi kötü hissettim... Beceriksizlik ve yetersizlik duyguları çullandı üzerime. Yine de renk vermeden geriye kalanlarla devam etmeye çalıştım. Aylin yine aynı telden çaldı, hikâyeyi dinlemediğini ve bu konuda konuşmak istemediğini söyledi. Şemsi hep sessiz kalmayı tercih eden bir gençti. Remzi, önceleri öyküyle ilgilenir görünürken, sonra sıkıldığını söyleyip dışarı çıktı. Arzu ve Aysu ise çok zevk aldıklarını söylediler. Bir süre sonra Aylin ve Şemsi de dışarı çıktılar. Ben kendimi yalnızca Arzu ve Aysu ile sohbet eder buldum. Arzu on beş yaşlarında bir kız, sınıfın çalışkan öğrencisi edasında. Geçen hafta olmamasına rağmen öyküyle en çok o ilgilendi. Aysu ise yirmi yaşında bir genç kız ve böyle bir etkinlik içinde yer almanın hoşuna gittiğini söyledi.

Arzu ve Aysu'nun tüm iyi niyetlerine ve söylediklerine rağmen ben kendimi çok kötü hissettim. Herkesin teker teker salonu terk etmesi çok canımı yaktı. Bu iş sandığım kadar kolay olmayacaktı. Üniversitede hocalık yapmaya da benzemiyordu. Ben galiba boyumdan büyük bir işe kalkıştım, başaramıyorum. Bu sefer bahçe boyunca yürürken kafama balyoz yemiş gibi hissediyordum kendimi.

9 Kasım 2005

*“Fakirlik Allah vergisi, günün birinde kendileri yahut da
çoluk çocukları fakirleşirse?”*

Orhan Kemal (Arka Sokak adlı öyküden)

Hafta boyunca yetersizlik duygumla savaşımak zorunda kaldım. Aslında kendimdeki bu yetersizlik duygusunu çok iyi tanıyorum. Gelip yerleştiğinde kendimle ilgili değerlilik duygusunu yerle bir eden, beni adeta hareketsiz bırakan, yaratıcılığımı öldüren, felç edici bir duygu bu. Önceki deneyimlerime dayanarak, yetersizlik duygusu beni esir aldığı anda, hakkımda hissettiklerimin gerçeği yansıtmadığını da biliyorum. O yüzden bu sefer yetersizlik duyguma yenilmemeye, bu kadar çabuk pes etmemeye karar verdim.

Belli ki okuma etkinliğinde iyi gitmeyen, yanlış yaptığım bir şeyler var. Bu iki haftalık deneyimden çıkardığım ilk ders şu oldu: Bundan sonra bir hikâyeyi iki haftaya bölmek yok, bir haftada bitirebileceğim hikâyeler seçeceğim. Bu da daha kısa hikâyeler seçmemi gerektiriyor. Yani daha önceden belirlediğim hikâyeleri bir tarafa bırakıp yenilerini seçeceğim. Hikâyenin yalnızca kısa olması ve ölüm ya da intiharla ilgili olmaması da yeterli değil; onların ilgilerini çekmesi lazım.

“Yatak” bence çok güzel bir öyküydü; ama gençlerin çoğu sıkıldı. Oysa öykünün kahramanları onların yaşında iki gençti. Neden ilgilerini çekmediğini anlayamadım. Bu konuda oğlum Duygun’dan yardım istemeye karar verdim. Ne de olsa o da oradaki gençlerle neredeyse yaşıttı. Hikâyeyi Duygun’a okuttum ve bana fikrini söylemesini istedim. Duygun hikâyeyi sevmediğini ve biraz da sıkıcı bulduğunu söyledi. “Neden?” diye sordum. “Çünkü bu hikâyenin sonunda belirli bir şey olmuyor; belirsizlikle bitiyor. Ben bu hikâyeyi okurken, sonunda çocuklara ne olacağını, kendilerine sıcak bir yuva bulup bulamayacaklarını, okula devam edip etmeyeceklerini, annelerine kavuşup kavuşmayacaklarını merak ettim. Ama öykünün sonunda bunların hiçbirini öğrenemedim; bu yüzden hikâyeyi sevmedim”.

Duygun haklıydı, ben bu öyküyü bu yaşımda sevmiştim, ergenlik çağında okusam sever miydim bilmiyorum. İnsan belli bir olgunluğa eriştikten sonra hayatın pek çok durumda belirsizliğini kabul edebiliyor. O zaman tıpkı hayattaki belirsizlik gibi, hikâyelerdeki belirsizliği de içine sindirebiliyor. Oysa henüz ergenlik çağında olan gençlerin hayatın belirsizlikten uzak olmasına ihtiyaçları var. Bu, onların kendi güvenlik duvarlarını oluşturabilmeleri için gerekli. Her şeyin mutlak bir sonucu olamayacağını hayat zamanla onlara öğretecek; ama şimdi hem hayatta hem hikâyelerde belirli olana ihtiyaçları var. Yan yana üç noktayla sona eren hikâyeler değil; tek nokta ile biten hikâyeler onlar için daha anlamlı.

Bir de sanırım hikâyenin tamamını benim okumam onları sıkıyor. Doğrusu beni de sıkıyor. Okumayı tekeliime almış gibiyim. Bundan sonra okumaya onları da dahil edeceğim.

Saydığım tüm bu kıstasları göz önünde tutarak bu hafta için Orhan Kemal’in “Arka Sokak” adlı öyküsünü seçtim.

“Arka Sokak” üç dört sayfalık kısa bir öykü. Yoksul bir mahallenin arka sokağında doğum sancısı tutmuş genç bir ka-

dını ve ona yardım etmeye çalışan mahalleliyi anlatıyor. Kadın hem yoksul olduğu hem de kocası olmadığı için hastaneye gidemiyor. Mahallenin arka sokağındaki kuytu bir yerde doğum yapmaya karar veriyor. Bir de dört beş yaşlarında bir kızı var. Kız, annesinin doğum sancısı çekmeye başladığını görünce, feryat ederek mahalleliden yardım istiyor. O sırada birbirlerinin dedikodusunu yapmakta olan mahallenin kadınları birlik olup kadına yardım ediyorlar. Biri ebeyi çağırıyor, bir başkası su taşıyor, bir diğeri doğacak bebek için kendi çocuğunun küçülmüş giysilerini hazırlıyor. Sonunda nur topu gibi bir erkek bebek dünyaya geliyor. Annenin sancıları dnerken, mahalleli de biraz önce yapılan dedikoduları unutup sevinç içinde birbirine sarılıyor. Öykü özetle bunu anlatıyordu. Belirsizlikten uzak ve mutlu sonla biten bir öykü. Üstelik öykünün büyük bir kısmı diyaloglar şeklinde yazılmış; yani çocuklara okutabilmem için oldukça elverişli. Duygun'un onayından da geçti. Bu öyküyü seveceklerinden çok ümitliyim. Bir de öyküyü fotokopiyle çoğaltıp onlara dağıtmaya karar verdim. Böylece öykü okunurken herkes yalnızca dinleyerek değil, okuyarak da takip edebilir.

Bugün kliniğe girdiğimde yanımda hemen Arzu bitiverdi. Sıcak bir "hoş geldiniz" ile karşıladı beni. Hatırımı sordu. Ben de onun hatırını sordum. Bana, buraya ilk geldiğinden bu yana çok iyi olduğunu söyledi. Sonra da ben hiç sormadan, hastalığının yeme bozukluğu olduğunu, bu nedenle kilo alması gerektiğini söyledi. Arzu gerçekten de fiziksel olarak çok zayıf bir kız. Yeme bozukluğu hakkında daha önce bir şeyler okumuştum. Özellikle genç kızlarda görülen bir hastalık olduğunu biliyorum. Bu hastalıktan muzdarip insanlar ne kadar zayıf olurlarsa olsunlar kendilerini kilolu görüyorlar ve kilo almamak için yedikleri her şeyi çıkarıyorlar. Böylece gitgide daha fazla zayıflıyorlar. Yemek yemedikleri ve yediklerini de çıkardıkları için vücut kendisini sağlıklı tutacak enerjini

alamıyor; bazen bu durum ölüme kadar gidebiliyor. Bu hafta içinde bu hastalık hakkında daha fazla bilgi edineceğim.

Okuma etkinliğini yaptığımız salona geçtik. Remzi hâlâ oradaydı. Beni görünce kalkıp yanıma geldi ve elimi sıktı. Emel adında bir kız var, ilk haftadan beri etkinliğe katılıyor; ama tek kelime etmiyor. Aylin taburcu olmuş. Bunu duyduğuma sevindim. İtiraf etmeliyim ki sevincim Aylin'in iyileşmesinden çok, bu etkinlik hakkındaki memnuniyetsizliğini sürekli olarak dile getiren birinin artık burada olmaması nedeniyleydi. Böyle düşünüyor olmaktan utanç duydum; ama gerçek duygum bu. Bunun dışında yeni gelen gençler var. Yine bir tanışma faslıyla başladık. Bunu her hafta yinelemek gerekiyor; çünkü grup her hafta değişiyor. Bu duruma zor da olsa, zamanla alışacağım herhalde. Çocuklara fotokopileri dağıtırken içeri on altı ya da on yedi yaşlarında olduğunu tahmin ettiğim bir kız girdi. Bize katılıp katılamayacağını sordu. "Elbette katılabilirsin," dedim. Adını sordum. Nesteren olduğunu söyledi. Nesteren'le aramızda şöyle bir konuşma geçti.

— Seni daha önce görmemiştim Nesteren, herhalde yeni geldin.

— Evet, dün geldim.

— O zaman hoş geldin.

— Buraya pek hoş gelinmiyor ama!

Kızcağıza hoş geldin diyerek nasıl bir çam devirdiğinin farkına vardım; ama biraz geç oldu. Yine de Nesteren'in gözlerinden beni bağışladığını anladım. Okumaya başladık. Bu sefer öyküdeki karakterlerin her birini gençlerden biri okudu. Nesteren ve Arzu başkarakterleri okudular. Anlatımları da ben okudum. Kimse sıkılıp çıkmadı. Hatta öykü hoşlarına gitti; bunu, öykü bittiğinde alkışlamalarından anladım. Bu beni çok sevindirdi. Ama hemen arkasından bu sevincimi gölgede bırakan bir şey oldu. Hikâye biter bitmez gençler kalkıp gittiler, hikâye hakkında hiç sohbet edemedik. Ben de "Daha

bitmedi, nereye gidiyorsunuz?” deme cesaretini kendimde bulamadım. Öylece bakakaldım arkalarından. Sonra ben de kalkıp gitmeye hazırlanırken Nesteren yanıma geldi, gözleri parlayarak gelecek hafta ona bir kitap getirip getiremeyeceğimi sordu. Seve seve getireceğimi söyledim. Nesteren’in ardından Remzi gelip bugün taburcu olacağını söyledi ve elimi öpmek istedi. El öpmekten ve öptürmekten oldum olası hiç hoşlanmam; o yüzden Remzi’nin elimi öpmesini istemedim. “O zaman yanaklarınızdan öpeyim,” dedi. Öpüşüp vedalaştık.

Bugün sohbet kısmına hiç giremedik; ama olumlu bir şeyler de oldu. Bir kere hikâyeyi sevdiler. En azından hikâyeye okunurken kimse çıkıp gitmedi. Onları okumaya dahil etmem ve fotokopileri dağıtmam işe yaradı. Sonra bugün ilk defa gençlerden biri benden kitap istedi; bir diğeri de hastalığından bahsetti. Bunlar da az şey değil. Yavaş yavaş olacak galiba, sabırlı olmak gerek.

16 Kasım 2005

“Ancak sevince başlamaz mı insanla, yaşamla ilgili en küçük birimden en büyüğüne doğru açılan anlam?”

Nezihe Meriç (Gül Yapragının Pembe Sesi adlı öyküden)

Hafta içinde yeme bozukluğu konusunda bir şeyler okudum. İki türü varmış. Anoreksiya ve Bulimiya. Birincisinde kişi çok zayıf olduğu halde kendini şişman görüyor ve yemek yememeyi takıntı haline getiriyor. Her gıdanın kalorisini hesaplar hale geliyor, yemediği gıdaları evin çeşitli yerlerine saklayabiliyor, yediklerini çıkarabiliyor. Bulimiya’da ise aşırı bir iştah söz konusu. Kişi evde ne varsa yiyip bitiriyor, sonra da aşırı bir suçluluk duygusu duyarak tüm yediklerini çıkarıyor. Yeme konusundaki bu bozuk davranışların temelinde ergenlik çağındaki gencin büyümekten korkması, anne – kız ilişkisinde annenin çocuğu kendi uzantısı olarak görmesi gibi nedenler yatıyormuş. Son yıllarda ergenlik çağındaki kızlarda görülme sıklığı artmış. Medyada ve toplumda sürekli vurgulanan ince hatlara sahip olmanın çekicilikle eş değer tutulmasının bu durumda büyük rolü olduğu söyleniyor. İlaç ve psikoterapi ile tedavisi mümkün bir hastalık. Psikoterapinin tüm aileyi kapsaması gerekiyormuş. Hastanın çok kilo

kaybetmeyc başladığı durumlarda hastaneye yatırılması gercekebilirmiş. Böylece hem yemek takibi hem de psikoterapi sürekli ve yoğun yapılabilir, iyileşmesi kolaylaşırmış. Sanırım Arzu'nun durumu böyle.

Hikâye bulma işi beni epey zorluyor. nce evdeki hikâye kitaplarından  dört sayfalık hikâyeleri işaretliyorum. Sonra onları okumaya başlıyorum. Bazen tam uygun olduğunu düşündüğüm bir öyküde bir intihar olayı ya da ölüm, ölümle ilgili düşünceler çıkıveriyor karşıma. O zaman o öyküyü eleyip bir diğerine geçiyorum. Böylece ben de daha önce okumadığım pek çok öykü okumuş oluyorum. Bu şkilde bu hafta için Nezihe Meriç'in "Gl Yapradığının Pembe Sesi" adlı öyküsünü seçtim.

yk, güneyde bir sahil kasabasının plajında geçiyor. Plajda gneşlenmekte olan bir kadın etrafını gözlemliyor; bir delikanlının, tanımadığı bir genç kıza yaptığı şakayı, genç kızın nasıl olgunlukla karşıladığını ve ikisi arasında nasıl medeni bir ilişi kurulduğunu biraz şaşırarak anlatıyor. Çok fazla merak uyandıracak bir öykü değil belki ama üzerinde epey sohbet edilebilir diye düşündüm.

Bugün kliniğe girdiğimde Melek beni görüp ellerini ırttı. Melek on dört yaşında bir genç kız. Zek geriliği var. Ailesi tarafından terk edilmiş. İki sene önce getirip hastaneye bırakmışlar onu. O zamandan beri bu klinikte yaşıyor. Sylenileni anlıyor ve kendi derdini anlatabiliyor. Orada yapılan pek çok işe yardımcı oluyor; öğrenme kapasitesi de var; ama çok yavaş öğreniyor. Çok güleç yüzlü, halinden hep memnun gözüken bir kız. Geldiğimde hep sevinç gösterileriyle karşılıyor beni. Yaptığımız okumaların ona bir şey verebildiğini hiç sanmıyorum; ama yine de etkinliğe her hafta katılıyor; kimseyi rahatsız etmeden sessizce dinler gözüküyor; bittiği zaman da tüm gleliğiyle, "Ben çok sevdim," diyor. Klinik personeli, "O bizim kızımız," diye bahsediyor ondan. Ailesi hiç arayıp sormamış. Melek artık orayı evi biliyor.

Melckle halleşip hemşirelerin bulunduğu bölüme geçtim. Biraz onlarla sohbet ettim. Bu arada bazı hemşireler, çocukları okuma salonuna yönlendirmeye başladılar. Benim gözlemlediğim kadarıyla, hemşirelerin gençlere davranışları çok sevecen. Onlara anlayış ve şefkatle yaklaşıyorlar. Burada gençlerin uymaları gereken bazı kurallar var. Gece yatağa girme ve sabah kalkma saatleri belli. Banyo saatinde herkesin banyoda olması gerekiyor. Gençlerin iki saatte bir sigara içmelerine izin veriliyor. Tüm sigaralar hemşire odasında duruyor; saati geldiğinde herkes sigarasını oradan izin isteyerek alıyor. Aralarında hiç sigara içmeyen de var; ama onlar azınlıkta. Kahvaltı, öğle ve akşam yemeği saatleri belli. Gençler iki, üç veya dört kişilik odalarda kalıyorlar. Bazı hastaların durumu tek kişilik odada kalmalarını gerektiriyor, onlar için de tek kişilik odalar var. Klinik şefinin, hemşirelerin ve doktorların ofisleri gençlerin odalarıyla yan yana. Yatak örtüleri pastel renkli, huzur verici desenlerle kaplı. Hastanelerde alışlagelen beyaz rengin hâkimiyeti burada yok. O bunaltıcı antiseptik koku da yok.

Kızlarla erkeklerin bulunduğu odaların koridorları ayrı; ama her türlü etkinliğe kızlı erkekli katılıyorlar. Her sabah kahvaltıdan sonra “günaydın saati” adı altında bir grup terapisi düzenliyorlar. Bu grup terapilerine çoğu zaman küçük hikâyeler, fıkralar, şarkılar hatta bazen gitar dinletileri eşlik ediyor. Aileler istedikleri zaman çocuklarını ziyaret edebiliyorlar. Yalnızca çarşamba günleri ziyaret yasak ve buna dair bir yazı kapıda asılı.

Burada kalan gençlerin güvenliği, kendilerine veya başkalarına zarar vermemeleri çok önemli. O yüzden kesici hiçbir alet bulunmuyor. Bardaklar bile cam değil, plastik. Çarşambaları etkinlik günü. Sabah benimle okuma etkinliği yapıyorlar, öğleden sonra da resim etkinliği var. Bu etkinliklere katılmak zorunlu değil; ama katılım destekleniyor. Hava

güzel olunca hemşireler eşliğinde bahçede yürüyüş yapıyorlar. Haftada bir gün ise bir beden eğitimi öğretmeni eşliğinde jimnastiğe katılıyorlar. İlaç tedavisi ve psikoterapinin yanında bu tarz etkinliklere çok önem veriliyor. Bizim okuma etkinliğini yaptığımız oda çok amaçlı kullanılıyor. Okumanın yanı sıra hem yemek saatinde hem de resim etkinliği için yine aynı oda kullanılıyor.

Burası dikdörtgen şeklinde bir salon. Ufak bir dolap ve birkaç masa var. Bu masaları tek tek kullanabildikleri gibi, birleştirip uzun bir masa veya kare şeklinde geniş bir masa olarak da kullanabiliyorlar. Bolca plastik sandalye ve odayı saran duvarlar boyunca sabit banklar var. Bu bankların üstüne farklı renklerde minderler konmuş. Çocuklar buralarda oturmayı çok seviyorlar. Bu salonda ayrıca bir televizyon ve bir pingpong masası var. Salonun bir kapısı koridora, diğer bir kapısı da yalnızca bu kliniğe ait olan bahçeye açılıyor. Bahçe çimlerle kaplı bir alan. Bu bahçede oturulabilecek çardaklar, bir de basketbol sahası var. Hava güzel olduğunda etkinliği belki bahçedeki çardakta yapabiliriz.

Okuma salonuna girdiğimde Nesteren koşa koşa yanıma geldi. Sevinçle bugün taburcu olacağını söyledi; sarıldık, ona Paul Auster'in "Yükseklik Korkusu" adlı kitabını verdim, çok sevindi, teşekkür etti, arkadaşlarıyla da vedalaştı ve gitti. Belli aralıklarla doktoruyla görüşmeye gelecek ama hastanede yalnızca bir hafta kaldı. Gözlerim Arzu'yu aradı, göremeyince hemşireye sordum. Hemşire Arzu'nun bugün kendini iyi hissetmediği için gelemeyeceğini söyledi. Bu işin böyle de bir yanı var; bir hafta önce bıraktığınız hastayı, bir sonraki hafta bıraktığınız gibi bulamıyorsunuz. Umarım Arzu kendini çabuk toparlar. Bugünkü okuma saati hiç de ümit verici değildi. Kimse okumaya hevesli olmadı, parçayı benim okumamı istediler. Öyle yaptım. Parça bitince benim onlara sorduğum bir iki soruya zoraki cevap verdiler. Sonunda çocuk-

lardan biri, “Çıkabilir miyim?” diye sordu. “Olur,” dedim. Gerisi geldi tabii. Yine hiç sohbet edemedik. Yok, olmuyor. Bu etkinliği bir türlü ilginç kılamıyorum. Benim hatırım için tahammül eder gibiler. Ben buraya kendim için gelmiyorum ki onlar zevk almıyorlarsa devam etmenin bir anlamı yok. Galiba en iyisi, yapamadığımı kabul edip bitirmek.

23 Kasım 2005

“Şimdi bu koskoca apartmanda kapısını çalabileceğin hiç kimse yok mu? Senin insan sevgisi dediğin şey nasıl bir şey acaba?”

Mebuse Tekay (Muzcu adlı öyküden)

Hafta boyunca düşündüm. Çarşamba sabahları hastaneye giderken hissettiklerimi anlamaya çalıştım. Çok istekli gitmiyorum aslında, ilk günkü heyecanımdan eser yok.

Artık çarşamba sabahları kaygı duyarak uyanıyorum. Neden bu kaygı? Deniz otobüsünde giderken, hastaneye yaklaşırken içimde bir bulantı hissi oluyor çoğu zaman. Bu bulantı hissi de çok yabancı değil bana ama epey geride kalmıştı. İlkokul yıllarımda, sabahları okula giderken duyardım bu bulantı hissini. Sevgisini başarılı olmamız şartıyla gösteren bir öğretmenimiz vardı. Tabii başarısız olduğumuzda da sevgisizlik gösterirdi. Ben başarısız bir öğrenci değildim; ama başarısız olmaktan çok korkardım. Sabah bulantılarım bu korku nedeniyledi, özellikle sınavlardan önce şiddetlenirlerdi. Artık bu bulantı yaratan duygunun adını biliyorum: Başarı kaygısı. Ben çarşamba sabahları hastaneye giderken başarı kaygısı yaşıyorum. Oradaki etkinliğin iyi geçip geçmemesi-

ni, kendi içimde bir başarılı olma – olmama meselesine dönüştürüyorum. Bu bana kendimi çok kötü hissettiren bir şey. Oradaki gençlerin de şimdiye kadar bu etkinlikten yararlanmadıkları açık, bir an önce bitse de gitsek diye bekler gibiler. O zaman gerçekten anlamı yok. Denedim ve olmadı. Bu işkenceyi hem kendim için hem de onlar için uzatmanın bir anlamı yok. Bu hafta son kez gitmeye ve Kemal Bey’e artık devam etmeyeceğimi söylemeye karar verdim. Kemal Bey, ergen psikiyatrisi kliniğinin şefi. Ben de arada sırada ihtiyaç hissettiğimde danışırım ona. Bu gönüllü işe de onun kanalıyla başladım. Anlatayım:

Bundan bir süre önce Kemal Bey, bana ve posta grubundaki diğer kişilere e-posta ile bir yazısını göndermişti. Yazıda, bu klinikte kalan gençlerden söz ediyordu; onların oradaki yaşantılarını, karşılaştıkları ağır ergenlik bunalımlarını ve özellikle de resim etkinliği sırasında nasıl olumlu yönde farklılaştıklarını anlatıyordu. Bu yazıda anlatılanlar benim içime işledi. Kemal Bey’e bu gençler için benim yapabileceğim bir şey olup olmadığını sordum. Kemal Bey de gençlerin etkinlik saatlerine ihtiyaçları olduğunu söyledi. Ne yapabilirim diye düşündüm, aklıma böyle bir okuma etkinliği yapabileceğim geldi, bunu önerdim. Kemal Bey sevinçle kabul etti ve böylece başlamış oldum. Şimdi düşünüyorum da çok acele karar vermişim. Neyse, artık endişelenmeme gerek yok, bu hafta bu iş bitecek.

Nasıl olsa bu hafta son kez gideceğim için, sıradaki öyküyü çok da üzerinde durmadan seçtim. Öykü, Mebuse Tekay’ın “Muzcu” adlı öyküsüydü. Bir muz satıcısıyla, entelektüel bir müşterisi arasındaki sohbeti anlatan bir öyküydü. Yine onların çok fazla ilgilerini çekmeyeceğini düşündüm; ama daha iyisini de bulamadım.

Bu sabah oraya vardığımda tam bir kayıtsızlık vardı üzerimde, nasıl olsa bugün son diye kaygı da duymuyordum.

Bugün yine tamamen farklı bir grup vardı karşımda. Bu sefer oturma düzenlerini değiştirmişlerdi. Sandalyeleri daire oluşturacak şekilde dizmek yerine, masaları birleştirip uzun bir masa oluşturmuş ve onun etrafına oturmuşlardı. Ben de bir sandalye çekip oturdum ve nedense böylesinin çok daha rahat olduğunu hissettim. Tanıştıktan sonra, onlara fotokopileri dağıttım ve “Kim okumaya başlamak ister?” diye sordum. Bir yandan da çok rahat olduğumu fark ettim, onlara daha önce hiç böyle sormamıştım. Hemen hepsi sırayla gönüllü olarak okudular. Sonra ben daha hiçbir şey sormadan parçadaki belli noktalara dikkat çektiler, sohbet kendiliğinden başladı.

Önce öyküdeki kahramanların kişiliklerinden konuştuk, çok güzel yorumlarda bulundular. Öyküde muz satıcısının kitap okumasından bahsediliyordu, bunun üzerine okumak hakkında sohbet açıldı. Okumanın yararlarından konuştuğumuz gibi kimi durumlarda bazı okumaların zararları da olabileceğinden, o nedenle ne okuyacağımızı seçmenin çok önemli olduğundan konuştuk. Okuduğumuz her şeyi mutlak doğru olarak kabul etmememiz gerektiğinin, sorgulamamız, tartışmamız gerektiğinin altını çizdik.

Alev diye yeni gelmiş bir kız var, çok tatlı bir Karadeniz şivesiyle konuşuyor, çok zekice yorumlarda bulundu ve parça içinde benim bile farkına varmadığım noktaları yakaladı. Ne tür kitaplar okuduklarını sordum onlara. Söz almak için adeta birbirleriyle yarıştılar. Her hafta susup duran, ben bir şey sorduğum zaman da hikâyeyi dinlemediğini söyleyen Emel bile sohbete katıldı.

Sonra şiirden söz açıldı. Mine adında on beş yaşında bir kız var. O da yeni gelmiş. Edebiyatı ve şiiri çok sevdiğini söyledi. Yahya Kemal’in “Sessiz Gemi” adlı şiirini ezbere okudu. Onca olumsuz geçen haftadan sonra, bu olanlara inanmakta zorluk çektim. Bugünkü hikâyeye son derece sıradan bir olayı anlatıyordu, özellikle meraklarını uyandıracak bir şey yoktu;

ama çok ilgiliydiler. Sohbet ben hiç zorlamadan, kendiliğinden açıldı. Ben o kadar keyif aldım ki zamanın nasıl geçtiğini bile anlayamadım. Önümüzdeki hafta bir şiir günü yapmak istediklerini söylediler. Onları nasıl kırabilirdim? Haftaya şiir günü için söz verdim. Bir ara, “Acaba bu haftaki grubu bana moral olması için mi topladılar buraya?” diye de gülerek aklımdan geçirdim. Bugünkü etkinlikten gençlerin keyif aldıkları belliydi; ama onların ilgisi bana terapi gibi geldi. Bugün ilk defa karşılıklı etkileşim içinde olduğumuzu net bir şekilde hissettim. Sabahki kararımdan vazgeçtiğimi söylememe herhalde gerek yok.

-t

30 Kasım 2005

*“Gün olur alır başımı giderim
Denizden yeni çıkmış ağların kokusuyla
Şu ada senin, bu ada benim
Yelkovan kuşlarının peşi sıra”*

Orhan Veli

Tam ümidimi kaybetmişken hayat güzel bir sürpriz yaptı bana. Bu etkinliğe dair yeniden umut çiçekleri açtı içimde. Bu hafta ne oldu da böyle farklı oldu? Elbette grubun, geçen haftalardaki gruplara göre edebiyata karşı daha ilgili olmalarının payı büyük. Demek ki etkinliğe gösterilen ilgi, gruplar değiştikçe değişecekti. Yalnız, çok önemli bir fark daha vardı: Ben rahattım; o gün son olarak geldiğimi düşündüğüm için başarı kaygım yoktu. Bu da beni her zamankinden daha rahat davranmaya itti. Belki benim rahatlığım onlara da yansdı. Hep böyle değil midir zaten? Bir karşılıklı konuşmada, eğer karşımızda duran insan tedirginse bu bize de yansır, rahatsa biz de kendimizi rahat hissederiz.

Geçen hafta ilk defa onlara ulaşabildiğimi hissettim. Bu da bana bundan sonrası için ümit verdi. Demek ki başarı kay-

gımı yenebilirsem çok daha rahat oluyorum; bu da iletişimi kolaylaştırıyor ve etkinliği verimli hale getiriyor.

Bu hafta bir şiir etkinliği sözü verdiğim için bu sefer evdeki şiir kitaplarını taramaya başladım. Attila İlhan, Ataol Behramoğlu ve Orhan Veli'nin kitaplarından şiirler seçtim. Dün düşünürken birden, Müşfik Kenter'in seslendirdiği "Bir Garip Orhan Veli" kaseti geldi aklıma. Evde arayıp buldum o kaseti ve defalarca dinlediğim şiirleri yeniden dinlemeye başladım. Müşfik Kenter bu şiirleri ne güzel seslendirmiş, o tek kişilik oyunu da ne güzel oynamıştı. Bu haftaki etkinlikte kitaplardan seçtiğim şiirleri okuduktan sonra bu kasetin bir yüzünü dinletmeye karar verdim. Yalnızca bir yüzünü; çünkü iki yüzünü birden dinleyebilecek kadar yoğunlaşabileceklerini sanmıyorum. Bu kaseti onlara dinletme fikri, beni hem çok heyecanlandırırdı hem de bana coşku verdi. Dün sabah bu fikir aklıma geldikten sonra içim içime sığmadı. Hemen kliniği arayıp, orada kullanabileceğim bir teyp olup olmadığını sordum. Bir teybin olduğunu ve okuma saatinde teybi hazır edeceklerini söylediler. Bunu seveceklerini umuyorum. Bakalım geçen hafta bana şiir siparişi verenlerin kaçısı orada olacak?

Bugün Bakırköy'e giderken, yolda kaygıdan çok heyecan ve ümit vardı içimde. Yeni ve seveceklerini düşündüğüm bir şey yapacak olmanın coşkusuydu bu. Ümitliydim; çünkü geçen haftanın etkisiyle yeniden olumlu düşünmeye başlamıştım. Umut ne güçlü, ne olumlu bir duygu! "Umut fakirin ekmeği" diye bir deyiş vardır ya, yanlış bence, umuda sanki yalnızca fakirlerin ihtiyacı varmış gibi söylenmiş. Umut bence, tüm insanların en çok ihtiyacı olan şey. Umut, tüm insanların yaşama nedeni.

Orada bulunan gençler hayata dair umutlarını onarmaya çalışıyorlar. Çoğu ümidini kaybettiği için ölmeyi denemiş, ağır bunalımlara girmiş. Bir çıkış yolu görememişler kendilerine. Karanlık hep sürüp gidecek diye düşünmüşler. Bu

etkinliklerin amacı, onlara hayata dair yitirdikleri umutlarını yeniden kazandırmak. Yani bir anlamda umudu onarmak amaçlanmakta. Edebiyat ve sanatın tüm dalları umutsuzluğa merhem olabilir, merhem olmakla kalmaz, umutsuzluğumuzu iyileştirebilir. Onun için resim etkinliği, okuma etkinliği ve olup olabilecek diğer tüm sanatsal etkinlikler çok öncelikli.

Benim çok sevdiğim bir deyiş vardır, kendi karanlıklarında kaybolduğumda bana ümit veren bir söz: *“Gecenin en karanlık anı, günün doğmaya başladığı andır”*. Yani en karanlıktan bile çıkış her zaman vardır. Çoğu zaman ortalık o kadar karanlıktır ki bunu göremeyiz; ama bizim göremiyor olmamız onun var olmadığı anlamına gelmez. Sanat ve edebiyat, karanlıktan çıkış yolunu gösteren ışık hareleridir. Bu gençlere bunu gösterebilmemiz lazım.

Bugün kliniğe vardığımda, gençler masanın etrafında oturmuş beni bekliyorlardı. Çoğu geçen hafta tanıştığım gençlerdi. Bu iyi; çünkü şiir saatini onlar istemişlerdi. Ne tuhaf bir duygu değil mi? Geçen hafta klinikte olanların hâlâ burada olmalarına üzülmem gerekirken, seviniyorum. Hâlâ burada olmaları, henüz taburcu olacak kadar iyileşmedikleri anlamına geliyor. Bu da sevinilecek bir durum değil. Hoş, benim sevinmem de bu yüzden değil. Ben, geçen hafta edebiyattan bu kadar keyif alan bazı gençlerin, bu haftaki etkinliğe de katılacaklarını ve yine keyif alacaklarını düşündüğüm için seviniyorum. Yine de çelişkili bir durum bu. Her neyse...

Bir sandalye çekip aralarına oturdum. Önce getirdiğim şiir kitaplarından seçtiğim şiirleri isteyenlere okuttum. Kimi çok alçak sesle, kimi duygularını katmadan okudu. Şiir okumak kolay iş değil; şiiri hissetmek gerek öncelikle. Yalnızca hissetmek yetmez, hissettiğini hissettirmek de gerekir. Bu da kolay iş değil, herkesin yapabileceği iş değil. Yine kıpırdanmalar başlıyordu ki ilk defa kararlı bir ses tonuyla sessiz olmalarını istedim onlardan ve Orhan Veli şiirlerinden oluşan

kaseti teybe koydum, sesi de açtım. Müşfik Kenter'in o tok ve ruhlarımızın derinliklerine işleyen sesi başladı şiire:

*“Ben Orhan Veli
Veli'nin oğlu”*

Gençler oturdukları yere öylece çakıldılar. Birbirlerine bile bakmıyorlardı, sesin büyüüne kapılmışlardı. Tamam işte... Beklediğim etki buydu. Orhan Veli orada, bizimle gibiydi. Ben öyle hissediyordum. Bir ara hemşirelerden biri, “o tok ses de neyin nesi,” diye düşünmüş olacak ki içeri girdi. Herkes büyülenmişçesine Müşfik Kenter'in ağzından Orhan Veli'yi dinliyordu. Hemşire durumu anlayınca gülümsedi ve dışarı çıktı. Şiirler birbirini kovalıyor, Orhan Veli yaşamındaki karanlıkları, aydınlıkları, sevinçleri, hüznüleri, umutları, aşkları, umudunu yitirdiği anları ve hatta anlatamadıklarını anlatıyordu. Şiirin, sesin ve sözün büyüüne kapılıp gittik hep birlikte. Ortak duyguları paylaşıyorduk. Kendimi dinledim bir ara. Sakin ve huzurluydum. Bir duygu hissettim. Tarif etmeye çalışayım: Şiirler peşi sıra okunur ve gençler de büyülenmişçesine dinlerken, ben etrafıma baktım. Yer döşemelerine, bankların üzerindeki renkli minderlere, çocukların yüzlerine, kapıya baktım ve ilk defa kendimi oraya yabancı hissetmedim. Bu duyguyu nasıl adlandıracağımı bilemiyorum; ama mekânla, ortamla bütünleşmekte olduğumu hissettim. Sözün ve sesin büyüü bu olsa gerek.

Şiirler inişli çıkışlı duygular yüklü bir sesle okunuyor, zaman zaman güzel bir müzik eşlik ediyor ve bazen sessizlik. Ben çocukları inceledim, kimi başını masaya dayamış, gözlerinde duygu dolu bir ifade, kimi gözyaşlarını özgürce süzölmeye bırakmış, kimi birbirine sarılmış ama hepsi şiirin içinde. Kasetin bir yüzü böylece bitti. Onlara ne hissettiklerini sordum. Alev söz aldı: “Ben şairin söylediklerini kendime

çok yakın buldum, sanki benim yaşadıklarımı anlatıyor gibiydi, çok şaşırdım; çünkü bunları benden başkası yaşayamaz, hissedemez diye düşünürdüm hep,” dedi.

Şair öldükten yıllarca sonra, bu genç kıza şifa vermişti işte. Şairler, yazarlar, sanatkârlar o yüzden ölümsüzdür. Epey sohbet ettik bu konuda. Şairin anlattığı duyguları, bütün insanların hissettiğini, kiminin daha az, kiminin daha çok hissettiğini, farklı olanınsa herkesin bu duyguları yaşama ve ifade etme şekli olduğunu söyledim. Zafer söze girdi hemen: “Mesela ben kendimi şair kadar yalnız ve çaresiz hissettiğimde içime kapanıp intihar etmeyi düşünüyorum, şairse şiir yazıyor öyle mi?”

Zafer çok önemli bir noktaya değinmişti. Onlara söylemek istediğim tam da buydu. Hepimiz zaman zaman kendimizi çok yalnız, çok çaresiz, çok ümitsiz hissederiz. İnsan olan herkes hisseder bunları. Kendimize kıymak, kendi canımızı veya başkalarının canını yakmak bu duyguları dışa vurmanın yıkıcı bir şekli. Bu duyguları, bir şeyleri yıkmak yerine bir şeyler yaratarak da dışa vurabiliriz. Yazmak bu yapıcı yollar-
dan biri. Kimi resim, kimi beste yaparak yaşar bunu. Orhan Veli şiir yazarak yapmış.

*“Ağlasam sesimi duyar mısınız mısralarında
Dokunabilir misiniz gözyaşlarıma ellerinizle”*

Bu mısralarla başlayıp “anlatamıyorum” diye biten o çok tanıdık, bildik şiir nasıl derin bir yalnızlığı, hayal kırıklığını ve çaresizliği anlatır! Ama anlatır işte... Anlatamıyorum derken anlatır aslında. “Duyuyorum, anlatamıyorum,” der şair. Sözcükler yetmiyordur duyguların yoğunluğunu ifade etmeye; ama o tek “anlatamıyorum” sözcüğünde hepimiz kendi anlatamadıklarımızda ortaklık kurarız şairle ve bu iyi gelir bize. Sözün büyüsü buradadır işte.

Ben tam etkinlik saatini bitirecekken, genç kızlardan biri söz isteyip, “Lütfen kasetin öteki yüzünü de dinleyelim,” dedi. Diğerleri de onun bu isteğine katıldı. Onları kırmadım. Gidip sigaralarını, kahvelerini, çaylarını alıp geldiler, bu sefer ne tür bir şey dinleyeceklerini bilerek minderlere yayıldılar ve hep birlikte o güzelim kasetin öteki yüzünü de dinledik. Sonra biraz da dinlediğimiz şiirlerden konuştuk. Genç kızlardan biri hiç beklemediğim bir soru sordu: “Şair bedava adlı şiirinde, kelle fiyatına hürriyet, derken ancak öldüğü zaman mı özgür olunabileceğini söylüyor?” Bu yorum ve soru beni epey şaşırttı; ama iyi ki sordu diye düşündüm. Şairin yaşadığı dönemde bazı düşünceleri özgürce söylemenin ve yazmanın bazen hapisle bazen de ölümlle cezalandırıldığını söyleyerek cevapladım onun sorusunu. Bu soru karşısında biraz tedirgin oldum aslında, bazen onlara yanlış bir şey söylemekten korkuyorum. Bu konuyu biraz düşünmem lazım. Bugünkü etkinlik ilk defa bir saatten fazla sürdü. Gençlerin çok etkilendikleri, zevk aldıkları belliydi, şiirin büyüğü üzerimize sinmişti. Daha ne isteyebilirdim?

7 Aralık 2005

“Ve on dördüncü yaş: Hurçnlıklar, iştihasızlıklar... Bize yeni bir ortak daha, ortakların en yenilmezi... Karının mağrur bakışları ve benim ilk endişem...”

Tarık Buğra (Oğlumuz adlı öyküden)

Geçen haftaki şiir ziyafeti çok güzeldi. Gençlerin de çok etkilendiklerini ve keyif aldıklarını düşünüyorum. Hafta boyunca onlara yanlış bir şey söyleme korkum üzerine düşündüm ve bu korkunun yersiz olduğuna karar verdim. Her şeyden önce ben doktor, hemşire veya psikolog değilim. Oradaki herkes de bunu biliyor. Ayrıca etkinlik saatlerinde salonda bizimle birlikte mutlaka bir ya da iki hemşire veya asistan doktor bulunuyor, yanlış bir şey söylersem onlar beni uyabilirler.

Bunun dışında her çarşamba etkinlik bittikten sonra okuduğumuz hikâyenin bir kopyasını hemşirelere bırakıyorum, onlar da bunları bir dosyada biriktiriyorlar. Bir de en önemlisi her hafta etkinlik saatinde olan biteni Kemal Bey’c rapor halinde e-posta ile bildiriyorum. Dolayısıyla yanlış bir şey söyler veya yaparsam beni uyayabilecek birkaç kanal var. Artık bu konuda daha rahat hissediyorum kendimi.

Bu haftaki okuma saati için farklı bir uygulama düşündüm. Seçtiğim hikâyenin bir yerine kadar ben okuyup, geri kalanını onların kurgulamasını isteyeceğim. Eğer yürürse, bu yaratıcı etkinlikten çok zevk alabilirler. Bence denemeye değer. Tabii seçtiğim parçanın da buna uygun olması gerekir.

Tarık Buğra'nın "Oğlumuz" adlı öyküsünü bu uygulama için çok uygun buldum. Bugün okuma saatinde hem geçen haftadan tanıdığım gençler vardı, hem de yeni gelenler. Yeni gelenlerle tanıştıktan sonra bugün için yapmayı tasarladığım uygulamayı anlattım onlara. Bunun kolay bir şey olmadığını; ama yapabilirsek çok zevkli olacağını söyledim. Denemek istediklerini söylediler.

Mehmet adında yeni gelen bir genç var, bir kolu dirseğine kadar sargıda. Okulda edebiyat sınavında bir kez böyle bir uygulama yaptırdıklarını ve o sınavdan sıfır aldığını söyledi. Buna hep birlikte güldük, bunun bir sınav olmadığını ve not almayacaklarını söyledim. Sonra çok dikkatle dinlemelerini isteyerek önceden tasarladığım yere kadar okudum. Okuduğum yere kadar olan bölümde bir anne-baba eve sabah olmak üzere dönen oğulları için endişeleniyorlar ve baba sabaha karşı eve dönen genç oğluyla konuşmak için odasına giriyor. Ben burada kestim ve sözü sırayla onlara bıraktım. Önce Mehmet söz aldı ve babanın odaya girer girmez bağırma ve oğluna hakaret etmeye başladığını söyledi. Çocuğun da babasına aynı şekilde karşılık verdiğini, öfkesinden kapının camını yumrukladığını söyledi ve ekledi: "Tıpkı benim yaptığım gibi". Mehmet'e burada durmasını söyledim. Metin söz aldı ve baba ile oğul arasındaki bu tartışma sonucunda oğlun uyuşturucu kullandığının ortaya çıktığını söyledi. Bunun üzerine babanın oğlu tedavi ettirmek için hastaneye götürdüğünü ekledi. Sonra Umut söz aldı. Umut, yirmi yaşında bir genç kız, üç haftadır burada ama bundan önceki haftalar etkinliğe katılabilecek durumda değildi, bu hafta ilk defa katılıyor.

Umut, çocuğun hastanede önce kendini çok yalnız ve çaresiz hissettiğini, bir süre sonra hastanedeki doktorlarla konuşunca rahatladığını ve iyileşeceğini düşündüğünü söyledi.

Ardından Kübra söz aldı ve oğlun hastaneye yattığının ertesi günü ailesinin onu ziyarete geldiğini, anne ve babasıyla konuştuğunu, ona güven verdiklerini, böylece kendisini daha iyi hissettiğini, iyileşeceğine olan inancın arttığını söyledi. Bu noktada ortaya çıkan hikâyeyi toparlayarak özetledim, hepsine teker teker hikâyeyi nasıl bitireceklerini sordum. Bugünkü okuma grubunda bulunan on iki gençten onu hastanede gencin iyileşeceğini ve uyuşturucuyu bırakacağını söyledi. İki genç ise oğlun hastaneden çıktıktan bir süre sonra eski arkadaşlarıyla görüşmeye devam ettiği için uyuşturucuya yeniden başlayacağını, bu durumun bir kısır döngü gibi devam edeceğini ve yeniden hastaneye yatacağını söylediler.

Hikâye böylece kurgulandıktan sonra Mehmet, “Aslında biz kendi hikâyemizi yazdık,” dedi. Kendisinin uyuşturucu bağımlısı olduğunu ama burada iyileşeceğine inandığını söyledi. Ardından Metin, Umut ve Kübra da uyuşturucu bağımlısı olduklarını söylediler. Bugünkü okuma grubunun büyük bir kısmını uyuşturucu bağımlısı gençler oluşturuyordu. Akıllı, pırıl pırıl gençler hepsi de. Anlatmaya başladılar. Umut yirmi yaşında bir genç kız, sevgilisi tarafından terk edilmiş, terk edilmişliğin acısını çekiyor, bir de üç yaşında çocuğu var. Umut, aslında aradığı tek şeyin sevgi olduğunu, bunu bulamayınca uyuşturucuya başladığını ve dışarı çıkınca da yeniden başlamayacağından emin olmadığını söyledi.

Uyuşturucuya bir arkadaşı kanalıyla başlamış, acılarını dindirmek istemiş. Hayatında hiç bar, diskotek, gece kulübü gibi yerlere gitmediğini, uyuşturucu bulmanın çok kolay ve ucuz olduğunu söyledi. Uyuşturucunun ona aradığı sevgiyi verip vermediğini sordum. Geçici bir mutluluk hissi verdiğini söyledi. Bunun geçici olduğunu ve sonrasında daha da

kötü duruma geldiğini bildiğine göre kullanıp kullanmamasının kendi elinde olduğunu, üstelik iyileşmek için çok iyi nedenleri olduğunu söyledim.

Mehmet, uyuşturucu kullanmanın zararlarını çok iyi bildikleri halde, bırakmanın çok kolay olmadığını, çünkü hastaneden çıktıklarında yine aynı ortamda aynı arkadaşlarla görüşüp eninde sonunda kullandıklarını anlattı.

Metin uyuşturucu kullanmaya lise arkadaşları sayesinde başlamış. İstanbul'un çok bilinen, verdiği iyi eğitimle övünen, tanınmış bir özel okulunda okuyormuş. Onun okuduğu sınıfta kullanım çok yaygınmış. Tedavi olmayı kendisi istemiş. Tedavisi bittikten sonra, ailesiyle birlikte başka bir şehre taşınıp tüm ortamını değiştireceğini söyledi. Uyuşturucu bağımlısı gençler tedavi olmak için önce bir süre AMATEM'de kalıyorlarmış. Orada tıbbi bir müdahaleyle vücudu uyuşturucu maddeden arındırıyorlarmış. Tedavi bittikten sonra ergenlik çağındaki gençler bir süre de bu klinikte kalıp terapi görüyorlarmış. Uyuşturucu kullanmanın zengini, yoksulu yok. Koleje giden yüksek gelirli ailenin çocuğu da düşük gelirli ailenin çocuğu da uyuşturucu kullanabiliyor. Önemli bir şey daha, doktorlar buradaki gençlerin aileleriyle de özel görüşmeler yapıyorlar; çünkü gençler buradan çıktıktan sonra ailenin tutumu çok önemli.

Kübra, 17-18 yaşlarında zayıf, gözleri içine çökmüş, kara kuru bir kız. Gözleri dolu dolu, titrek bir sesle, uyuşturucu kullandığı için anne ve babasının onu evlatlıktan reddettiklerini, arada sırada hastaneye ziyarete geldiklerini ama çok soğuk davrandıklarını söyledi. Bunun üzerine, ailesinin onu hastaneye getirdiğine ve ziyarete de geldiğine göre evlatlıktan reddetmediğini, ayrıca insanların kızgın olduklarında gerçekten hissetmedikleri pek çok şeyi söyleyebilecekleri üzerine konuştuk.

Sonra hikâyenin geri kalanını okuduk. Hikâyede baba, oğ-

lunun odasına girdikten sonra onu uyandırmıyor. Bebekliği-
ni, çocukluğunu, ilk gençliğini ve ilk aşkını yaşarken ailece
birbirlerine nasıl da bağlı olduklarını, şimdilerde ise gencin
onlardan kopmakta olduğu üzerine düşüncelerini anlatıyor-
du. Bunun üzerine biraz da anne - baba baskısı, gençlerin
üzerine bazen fazlaca düşüldüğünden ama bunun bütün anne
- babaların ortak sorunu olduğundan söz ettik.

Karşımda bir grup uyuşturucu bağımlısı genç duruyordu.
Onlarla güzel güzel sohbet ediyor, dertleşiyorduk. Birçok
kere televizyonda gördüğümüz, gazetelerde okuduğumuz,
bize uzak uyuşturucu bağımlısı gençler yanı başımdaydılar.
Onlara dokunabiliyordum. Ne farkı var bu gençlerin benim
öğrencilerimden? Onlar kadar akıllı, onlar kadar ısıtılılar.
Çocuklukla yetişkinlik arasındaki dönemde bir yanlış yap-
mışlar, kendilerine de ailelerine de zarar vermişler. Şimdi
burada bu yanlış onarmaya çalışıyorlar. İhtiyaçları olan aile-
lerinin desteği, sevgisi ve anlayışı. Hepsi bu...

14 Aralık 2005

“Anı defteri yazmak benim gibi biri için tuhaf bir duygu. Sadece hiç yazmadığımdan değil, düşünüyorum da ilerde hiç kimsenin on üç yaşında bir öğrencinin kalbinden dökülenlerle ilgileceğini sanmıyorum.”

Anne Frank

Artık klinikteki gençlerle iletişimim oldukça iyi. Haftalar dır, onların yaptıklarımızdan zevk aldıklarını, onlara bir şeyler verebildiğimi hissediyorum ve bu beni çok mutlu ediyor. Vermenin mutluluğu bu, mutlulukların en güzeli.

Ben de kendimde bazı değişiklikler hissediyorum. Duyarlılığım arttığı halde daha dayanıklı hale geldiğimi ve hayat karşısında biraz daha cesur olduğumu hissediyorum. Bir de burada yaşadıklarımı anlatarak paylaşmaya daha çok ihtiyacım oluyor. Her çarşamba klinikten çıktığımda çok yoğun bir anlatma ihtiyacı duyuyorum. Akşamları eşim ve oğluma anlatıyorum. Merak ve ilgiyle dinliyorlar. Bir de beni sabırla dinleyen, heyecan ve coşkumu paylaşan, fikirleriyle bu etkinliğe katkıda bulunan can dostlarım var. Üniversiteden arkadaşlarım Ahu ve Fulya beni her hafta içtenlikle ve can kulağıyla dinliyorlar. Yirmi beş yıllık arkadaşım, sırdaşım

Karin kimi zaman buluşmalarımızda, kimi zaman telefon sohbetlerimizde katılıyor heyecanıma. Bir de kuzenim, komşum, arkadaşım ve artık neredeyse kardeşim Süzet var. O da her hafta anlattıklarımı ilgiyle dinliyor. Buna rağmen ben hep daha fazla anlatmak istiyorum, anlatma isteğim bir türlü doymuyor, işte o nedenle yazıyorum.

Bugünkü okuma saati için “Anne Frank’ın Hatıra Defteri”nden bazı bölümler seçtim. Seçtiğim bölümler günlük tutma ihtiyacı ve Anne’nın anne-babasıyla iletişimi sorunları üzerineydi. Kliniğe girdiğimde gençler, masanın etrafına oturmuş beni bekliyorlardı. Geçen haftalardan tanıdığım Alev ve Mehmet oradaydılar. Yeni gelen arkadaşlarla da tanıştık. Sonra onlara ne yapacağımızı anlattım. Okuyacağımız bölümlerin bir genç kızın günlüğünden sayfalar olması ilgilerini çekti. Anne Frank’ın kim olduğunu sordular, söyledim, bu günlüğü hangi yaşam koşulları altında yazdığını da anlattım. Sonra okumaya başladık.

Günlükten dört farklı günü seçmiştim. İkisi günlük tutma ihtiyacı ile ikisi genç ve ebeveyn arasındaki iletişim bozukluğu ile ilgili. Her bir günü gönüllü olarak okumak isteyen arkadaşlar okudu. Okuma bittikten sonra önce günlük tutma ihtiyacı üzerine sohbet ettik. Onların içinde de günlük tutanlar varmış. Hatta kimi yazmaya devam edebilmek için günlüğünü hastaneye de getirmiş, kimi yazdıkları okunabilir kuşkusıyla özellikle getirinemiş. Yazmanın insana iyi gelen, rahatlatıcı, sakinleştirici etkisinden bahsettik biraz. Sonra Anne’nın babasına yazdığı bir isyan mektubunu okuduk. Bu mektubunda Anne, nice acılar çekerek bağımsızlığını kazandığını, anne ve babasına karşı kendini sorumlu hissetmediğini, artık onlara ihtiyacı olmadığını, onu istediği şeyleri yapmakta özgür bırakmaları gerektiğini söylüyordu. İki gün sonra günlüğüne yazdığı satırlardaysa, babasının mektubu okuyup çok üzül-müş olduğunu, bunu üzerine kendisinin de çok üzüldüğünü,

iki gün önceki düşüncelerini çok sorumsuz ve kibirli bulduğunu, o mektubu yazarken babasının duygularını hiçe saydığını söylüyor ve suçluluk duyuyordu. Satırlarını, bundan sonra davranışlarında daha düşünceli olacağını söyleyerek bitiriyordu.

Okuma biter bitmez onlara döndüm ve Anne'nın yazdıklarını kendi yaşadıklarına yakın bulup bulmadıklarını sordum. Hepsi çok yakın bulduklarını söylediler. İki gün arayla yazılanlar arasındaki duyguların farklılığından söz ettik. Kendilerinin de Anne gibi sık sık isyan duyguları yaşadıklarını, ardından da derin suçluluk duyduklarını söylediler. Onlara Anne'nın hissettiklerinin, ergenlik çaığında yaşanan doğal duygular olduğunu söyledim.

Hasan adında bir genç var, bugün ilk defa görüyorum onu, yirmi yaşlarında, Anne'nın babasının her şeye rağmen kızını anlamaya çalıştığını düşündüğünü söyledi. Ardından kendi anne ve babasının onu hiç anlamaya çalışmadıklarını, kafalarında onun için oluşturdukları tek bir doğru olduğunu ve bundan başka hiçbir şeyi kabul etmediklerini söyledi. Hasan evde anlaşılma ümidini kaybedince ev dışına yönelmiş ve uyuşturucuya alışımlı; artık anne ve babasını sevmediğini söyledi.

Alev de artık ailesini sevmediğini, özellikle baba sevgisine hep hasret kaldığını söyledi. Alev'in anne ve babası o henüz küçükken ayrılmışlar. Babasıyla belli aralıklarla görüşüyor-muş. Her görüştüklerinde babası bir şeye ihtiyacı olup olmadığını soruyor ve görüşmenin sonunda ona para veriyormuş. Alev bunları anlattıktan sonra şöyle dedi: "Her defasında haykırmak istedim babama, baba ben senden para istemiyorum, yanımda olmanı istiyorum, benimle ilgilenmeni, benimle konuşmanı, beni sevmeni, beni görmeni istiyorum demek istedim ona; ama diyemedim". Alev uyuşturucu bağımlısı değil, ne gibi bir ruhsal sorunu olduğunu bilmiyorum. Bunu

ben onlara hiçbir zaman sormuyorum; çünkü bunu öğrenmenin bana da onlara da bir yararı olacağını düşünmüyorum. Sorunu her ne ise Alev'in söyledikleri çok önemli. Gençler her şeyden önce anne-babalarından gerçek ve samimi bir ilgi bekliyorlar. Bu ilgiyi bebekliklerinden başlayarak vermek lazım.

Hatırlıyorum, bundan yirmi yıl kadar önce çok moda bir söylem çıkmıştı. Bebeğiniz ağlayınca eğer karnı toksa, altı da temizse, bırakın ağlasın, sonunda susar deniyordu. Bu söylem o zaman da bana çok tuhaf gelmişti. Bir anne ya da baba bebeği ağlarken, nasıl rahat rahat yaptığı işe devam edebilir? Ben bunu anlayamıyorum. Bebek bu, korunmasız bir canlı, henüz şımarıklık etmeyi bile bilmez, ağlıyorsa mutlaka ilgilenmek lazım. Çocukluklarında da onlarla hep konuşarak, birlikte oyun oynayarak, çok sevdikleri çizgi filmleri oturup onlarla birlikte izleyerek, sohbet ederek ilgilenmek gerekir. Kişilikleri, güvenleri ancak bu şekilde sağlam olabilir. Ergenlik çağı kimse için kolay değil. Hayat şartlarının zorluğu, çoğu zaman çocuklarımızı ikinci planda bırakabiliyor. Gün içinde onlara ayıracağımız ve yalnızca onlarla birlikte olacağımız bir saatin, yapacağımız hoş bir sohbetin, biz sevmesek bile onların sevdiği bir müziği onlarla birlikte dinlemenin ve bunun hakkında konuşmanın, onları anlamaya çalışmanın, onların yaşantılarında o kadar büyük önemi var ki!

Bu yaşımızda bile hepimiz anlaşılmayı, içten bir ilgi ve sevgi görmeyi istemiyor muyuz? O zaman bunu en değerli varlıklarımızdan, çocuklarımızdan neden esirgiyoruz?

21 Aralık 2005

“Mutlu olmayı bilmediğimiz için başkasının mutsuzluğundan medet umup, oradan kendimize bir mutluluk kırıntısı çıkarmaya uğraşıyoruz. Bu genel bir kirlilik.”

Ferhan Şensoy (Genel Kirlilik adlı yazısından)

Geçen hafta gençler, Anne Frank’ın hatıra defterinden çok etkilendiler. Alev, benden kitabı ödünç istedi, verdim. Mehmet de yanıma gelip kitabın adını not etti, buradan çıkınca alıp okuyacağını söyledi. Hasan, etkinlik bittiğinde, bu etkinliğin her hafta yapılıp yapılmadığını sordu. Ben her hafta yapıldığını söyleyince, “Harika,” dedi. Alev, Hasan’a dönüp, kendisinin dört haftadır burada olduğunu ve her hafta etkinliğe katıldığını, yapılan her etkinliğin de birbirinden güzel olduğunu söyledi. Onların bu yorumlarına nasıl sevindim, bana nasıl şevk verdiler anlatamam. İlk başladığım günlere oranla kendimi çok daha rahat hissediyorum; bu etkinlik ile ilgili başarı kaygımı da galiba yendim. Artık bir etkinlik saati kötü geçecek olsa, bunu hemen kendi başarısızlığım olarak görmem. Ayrıca zaman zaman başarısız olmayı da doğal karşılamak gerekiyor. Başarısızlığı doğal karşılayıp, bunu kendimize karşı yıkıcı bir duyguya çevirmediğimiz sürece

başarısızlıklarımızdan da çok şey öğrenebiliriz. İlk haftalar yaptığım hatalar olmasa, şimdi bu etkinlik bu kadar güzel geçmeyebilirdi.

Yılbaşı yaklaşıyor. Gençlere yılbaşı hediyesi olarak birer kitap hediye etmeyi düşündüm. Bunun için hafta boyunca, onların hoşuna gidebilecek kitapları belirleyip hazırladım. Arkadaşım Ahu ile birlikte kitapların üzerine etiketler yapıştırıp birden yirmiye kadar numaralandırdık. Sonra da bir kutunun içine yine birden yirmiye kadar sayıların bulunduğu küçük kâğıtlar koyduk. Böylece tombala oynar gibi, çocukların her birinin çektiği numaraya denk gelen kitabı hediye etmeye karar verdik. Bu hafta Ahu da benimle birlikte gelmek istediğini söyledi. Tabii ki bunun için klinik yönetiminin onayını aldık. Ve bu sabah kitapları yüklenip birlikte hastane-nin yolunu tuttuk.

Bugün için bir mizah yazısı seçtim: Ferhan Şensoy'un "Genel Kirlilik" adlı parçası. Mizah yüklü bir okuma parçasının onlara iyi geleceğini düşündüm. Test etmek için Duygun'a da okuttum, kahkahadan kırıldı.

Yazı, her şeyden şikâyet eden insanlar, bazı insanların kendilerini dünyanın merkezi olarak görmeleri ve kimi insanların kendilerini iyi hissetmek için başkalarının mutsuzluğuna ihtiyaç duymaları gibi konulardan oldukça mizahi bir dille söz ediyordu.

Bugün klinikte yine tamamen yeni yüzler vardı. Geçen haftakiler taburcu olmuş. Alev, taburcu olmadan önce benden ödünç aldığı kitabı da bana vermeleri için hemşirelere bırakmış. Nazan adında on altı yaşlarında bir kız gelmiş, okuma etkinliğine katılma konusunda hemşirelerle tartışıyordu. Hemşireler, bu kızın düzeni bozabileceğini düşündükleri için, etkinliğe katılmasını istemiyorlardı. Kız çok ısrar etti, taşkınlık yapmayacağı konusunda söz verdi ve izni kopardı. Hemşireler yine de bu kızın düzeni bozabileceğini söyleye-

rek dikkatli olmam konusunda beni uyardılar. Ama etkinlik boyunca bırakın düzeni bozmayı, müthiş bir performans gösterdi. Hem gönüllü olarak okudu, hem sohbet katıldı. Sonradan öğrendim, Nazan'ın sorunu iki uçlu duygu durum bozukluğuymuş, daha bilinen adıyla manik-depresif rahatsızlığı varmış. Bu rahatsızlığı olan hastalar bazen kendilerini ağır bir çöküntü içinde buluyorlar, bazen de aşırı hareketli, coşkulu ve kimi zaman da saldırgan olabiliyorlarmış. Bu tarz hastalara ilaç tedavisiyle birlikte psikoterapi uygulanıyor. Eğer doktor görüşmelerini ve ilaçlarını aksatmazlarsa normal bir hayat sürebiliyorlar. Bugün ilgimi çeken bir nokta, gençlerin parçanın vermek istediği mesajı tamamen doğru algılamalarına ve çok güzel bir şekilde tartışmalarına rağmen içindeki mizahı algılayamamış olmaları. Bunu bugün dönüş yolculuğunda Ahu'yla da konuştuk. Belki içinde bulundukları durum mizahı algılamalarını engelledi, belki de farkında olmadan biraz zor bir parça seçtim. Bunu ilerde daha kolay mizah parçaları seçtiğimde anlayacağım. Okuma ve sohbet bittikten sonra, sıra yeni yıl hediyelerini vermeye geldi. Önce her birine daha önce hazırladığımız numaraları çektirdim. Sonra tek tek kitaplara yerleştirdiğimiz numaraları okuyarak, kimin elindeki sayıya denk geliyorsa, o kitabı ona hediye ettim. Bu çok hoşlarına gitti. Etkinliğin sonunda bu hediye için çok teşekkür ettiler. Biz kapıdan çıkarken, gençlerin bazıları kitaplarını okumaya başlamışlardı bile.

Dönüş yolu boyunca Ahu ile sohbet ettik. Ahu çok etkilenmiş, etkilenmemek mümkün değil zaten. Bugün Ahu'nun benimle birlikte gelmesi, dönüşte gençler ve etkinlik hakkında sohbet etmemiz bana çok iyi geldi. Ahu bugün yalnızca ortamı gözlemlemekle yetindi, sohbete katılmamayı tercih etti; ama yine de orada olması, ortamı benimle paylaşmış olması bana kendimi iyi hissettirdi. Bu, paylaşmanın olumlu etkisi olsa gerek. Boşuna dememişler “sevgi paylaştıkça çoğalır” diye!

28 Aralık 2005

“Yanı başında kendisi için ağlayan bu küçük kız şimdi ona perdedeki filmi de salondaki seyircileri de dışarıdaki dünyayı da bir anda unutturuvermişti.”

Haldun Taner (Neden Sonra adlı öyküden)

Bugünkü etkinlik için Haldun Taner’in “Neden Sonra” adlı öyküsünü seçtim. Bir bölümünün okunup, kalanının kurgulanması açısından çok uygun bir parça. Haldun Taner, benim çok sevdiğim bir yazar. Ne zaman bir hikâyesini okusam, hayata daha olumlu bakmaya başlarım, kendimi daha iyi hissedirim. Bende bu etkiyi yapıyorsa, bu gençlerde neden yapmasın?

Daha önce Haldun Taner’in bütün hikâyelerini okumuş olduğum halde, bu hikâyeci pek dikkatimi çekmemişti. Hikâyelerin bizde bıraktıkları etki, okundukları döneme göre farklılık gösterebiliyor. O nedenle bazı yazarları okuduktan bir süre sonra yeniden okumak çok yeni ve farklı açılımlar getirebiliyor.

Bugün etkinlik grubu epey kalabalıktı. Yirmi kadar genç vardı. Tanışma faslından sonra, onlara biraz Haldun Taner’den bahsettim. Haldun Taner ismini daha önce duyup

duymadıklarını sordum. Serdar, kendi dünyasında kaybolup gitmiş gibi görünürken, birden başını kaldırıp, "Devckuşuna Mektuplar" dedi. Hiç beklemediğim bu cevabı karşısında okkalı bir aferin aldı benden. Gençlerden biri, onu Haldun Dormen'le karıştırdı. Bunun üzerine ikisinin ortak noktası olan tiyatrodan bahsettik biraz. Sonra onlara bugün ne yapacağımızı anlattım. Hikâyenin bir yerine kadar benim okuyup kalanını kendileri kurgulama alıştırmalarını daha önce burada farklı bir grupta yaptığımızı ve çok güzel olduğunu söyledim. "Daha öncekiler yaptıysa biz de yapabiliriz," dediler. Yalnız genç kızlardan biri, biraz ürkek, biraz çekingen, "Ben yapamayabilirim, çıkabilir miyim?" dedi. Bunun üzerine kıza, eğer onun adını okuduğumda kendi kurgusunu yapmak istemiyorsa bunu söylemesini, hiçbir şeyi zorla yapmak zorunda olmadığını, kurgulama kısmına katılmasa bile sohbet kısmına katılabileceğini, onu da istemiyorsa yalnızca dinleyebileceğini söyledim. O zaman rahatlamış bir şekilde kalıp dinleyeceğini söyledi.

Hikâyenin benim okuduğum yere kadar olan bölümü şöyleydi: Bir genç, kız arkadaşıyla sinemada buluşacak. 14.30 seansına randevuları var. Saat 15.30 olmuş, kız hâlâ gelmemiş. Genç adam, o bir saat içinde bir yığın kuruntu yapıyor, kızın belki de başka birinde gönlü olduğunu, bu nedenle randevuya gelmediğini düşünüyor. Bir süre sonra artık kızın geleceğinden ümidi kesip geri dönmeye karar veriyor. Ben burada kestim. Önce Ali Sait'ten devam etmesini istedim. Ali Sait geçen hafta da vardı. Kendini öne çıkarmayı, sesini duyurmayı seven bir genç. Bu hafta ben adını hatırlayınca çok sevindi. Ali Sait, bu durum karşısında gencin çok büyük bir hayal kırıklığına kapıldığını, büyük bir ümitsizlik yaşadığını, hiçbir şekilde olumlu düşünemediğini söyledi. Ali Sait'in ardından Serdar sözü aldı; bu büyük hayal kırıklığı ve ümitsizlik sonucunda gencin intihar etmeye veya kızı öldürmeye

karar verdiğini söyledi. Serdar'ı bu noktada durdurdum. Nazan ısrarla söz almak istedi, sözü ona bıraktım. Nazan öncelikle Serdar'ın kurgusuna itiraz etti. Kızın geldiğini, basit bir nedenden dolayı geciktiğini, birlikte sinemaya girdiklerini ve hayatlarının en güzel gününü geçirdiklerini söyledi. Nazan'ın mutlu son senaryosu Ali Sait'i kesmedi ve dedi ki: "Kız gelirse sorun yok tabii; ama asıl gelmezse genç ne yapacak, bunu konuşalım".

Ali Sait çok haklıydı, işler yolunda gittiği sürece mesele yoktu elbette; ama işler yolunda gitmediğinde, sorunlar ortaya çıktığında ne yaptığımız, nasıl davrandığımız değil midir bizi birbirimizden farklı kılan? Serdar, sevdiği kızın randevusuna gelmemesi durumunda ya kızı ya kendini yok etmeyi düşünüyor. "Ya hep ya hiç" tarzında bir tutum bu ve çok yanlış. Çünkü hayat heplerden ve hiçlerden oluşmuyor. Serdar, henüz hayatın gri alanlarının farkında değil. Sevdiğimiz insan bizimle olan randevusuna bir saat geciktiğinde herhalde pek çoğumuz kuruntu yaparız. Hoş, şimdi cep telefonlarıyla hemen haber almamız mümkün, buna rağmen benzer durumlarla karşılaşırız. Arkadaşımıza yolladığımız bir mesaja iki – üç gün cevap alınamasak, kuruntu yapmaya başlarız: "Acaba onu kırdım mı?"; "Beni artık önemsemiyor" ve buna benzer bir yığın kuruntu. Oysa arkadaşımızın gerçekten çok yoğun olabileceğini, belki mesajı almadığını vs... daha az düşünürüz. Öyle veya böyle bu tarz kuruntuları hepimiz yaparız. Önemli olan bu kuruntular sonucunda nasıl davranacağımız. Ölmek veya öldürmek gibi bir davranış tarzı, pek çoğumuza gülünç gelebilir, böyle bir cevabı ciddiye almayabiliriz. Ama Serdar bu cevabı verirken ciddiydi, şaka yapmıyordu, bu onun gerçeği. Sevdiği kızın randevusuna gelmemesini dünyanın sonu olarak görüyordu; birilerinin ona ara çözümleri göstermesi gerekiyordu. Didem sözü aldı ve kızın gelmemesi durumunda gencin bir şekilde kızla iletişim kurup konuşması gerektiğini,

belki kızın gerçekten geçerli bir nedeni olabileceğini söyledi. Bu noktada herkesten kızın gelmemiş olmasının geçerli bir nedenini düşünüp söylemelerini istedim. Herkes bir neden buldu. Ortaya şöyle bir tablo çıktı:

- Kız trafiğe takılmış olabilir.
- Olağanüstü bir durum olmuş olabilir. Örneğin, aileden birisi aniden rahatsızlanmış ve kız evden çıkamamış olabilir.
- Yolda onu, bir tanıdığı uzun uzadıya lafa tutmuş olabilir.
- Evden tam çıkmak üzereyken birileri gelmiş ve evden çıkması gecikmiş olabilir.
- Yolda gelirken birisinin başına bir kaza gelmiş ve ona yardım etmek amacıyla gecikmiş olabilir.
- Kendisinin başına bir kaza gelmiş olabilir.
- Randevu yerini veya saatini şaşırmış olabilir.
- Evden çıkmak üzereyken, annesi veya babası ondan bir şey yapmasını istemiş olabilirler.

Listeyi uzatmak mümkün. Düşünülecek bu kadar makul neden varken, neden genellikle tek ve en olumsuz nedeni bulup, kuruntu yaptığımızı sordum. İtiraf edeyim, bunu onlara sorarken kendime de soruyordum aslında. Çünkü ben de az kuruntu yapmam. Tabii ki bu saydığımız seçeneklerin hepsi bir ihtimal. Gerçekte ne olduğunu öğrenmek için gencin kızla konuşması lazım. Diyelim ki en kötü ihtimal gerçekleşti; kız o gün bilinçli olarak gelmemiş, gönlü başkasında. O zaman ne yapacağız? Didem atıldı hemen: “Beni istemeyeni ben hiç istemem”. Çok güzel; ama kaçımız bu kadar soğukkanlı olmayı başarabiliriz ki? Gençlerden biri bana sordu:

“Siz başarabilir misiniz?”

“Hayır, ne yalan söyleyeyim, başaramam. Böyle bir durum karşısında ben öncelikle derin bir üzüntü duyardım, hayal kırıklığı yaşıyordum. Biraz zaman geçtikten sonra düşünürdüm,

sevgilim ilişkiyi bitirmek için mertçe konuşmak yerine randevusuna gelmemeyi tercih etti. Bu bir karakter zayıflığıdır, birlikte olmaya devam etsek, sonradan kim bilir ne sorunlar çıkacaktı diye düşünür ve hayatıma devam ederim,” dedim. “Peki, böyle düşününce bu kişinin kalbinizde açtığı yara hemen kapanır mı?” diye sordu Serdar. “Hayır, kapanmaz. Hatta o ve başka yaraların izleri ömür boyu kalır yüreğimizde; ama güzel şeyler de olur geçen zaman içinde ve biz zamanla o yara izlerini taşımayı öğreniriz,” dedim. O zamana kadar sessiz duran Zeynep, “Ben olsam böyle bir durumda sevgilimle güzel bir kavga ederdim, ağzıma geleni söyledim, sonra da onu için üzmeye değmez diye düşünürdüm,” dedi.

Herkesin bir tarzı var, ne demeli? Sonuç olarak yaşanan bir hayal kırıklığı karşısında herkesin üzüleceğini ama problemin ölerек veya öldürerek değil, konuşularak halledilebileceğini vurguladık.

Sonra sıra hikâyenin geri kalanını okumaya geldi. Sırayla okudular. Hikâyenin devamında kız geliyor, tam evden çıkarken misafir geldiğini, onlarla oturmak zorunda kaldığını, aklının hep sevgilisine verdiği randevuda olduğunu, onu çok beklettiği için üzüldüğünü söylüyor. Sincmaya giriyorlar; ama genç adam kıza çok soğuk ve umursamaz davranıyor, kız bu duruma çok üzüлp ağlıyor, adam kızın ağlamasına dayanamıyor, onu kendine doğru çekip öpüyor ve hikâye böylece bitiyor.

Öykü bittikten sonra herkes bir rahatladı sanki. Nazan, öykü kendi kurgusuna benziyor diye çok sevindi. Serdar, Haldun Taner’in bir kitabını okumak istediğini söyledi bana, haftaya getirceğimi söyledim. Ali Sait, bu öykünün hangi yılda yazıldığını sordu. 1940’lı yıllarda yazıldığını söyledim. O da dedi ki: “Eğer günümüzde geçseydi, genç adam kıızı bir saat boyunca beklemezdi, o kadar sabırcı olmazdı; günümüzde hayat çok hızlı yaşanıyor, herkes bir yerlere yetişme telaşı içinde, o telaş içinde sabır da unutuldu artık”.

Ali Sait çok haklıydı. Çoğu zaman günün koşturmacası içinde, yaşadığımızı fark edemiyoruz bile. Oysa biraz dursak, durmak için zaman ayırsak, şöyle bir soluk alıp havayı içimize çeksek, etrafımıza baksak, biraz kendimizi dinlesek ruhlarımız daha dingin, hayat da daha yaşanılır olmaz mıydı?

Kundera, “Yavaşlık” adlı eserinde hızın unutmakla; yavaşlığınsa hatırlamakla doğru orantılı olduğunu söyler. Bu çağ bizi hep acele etmeye, hep bir yerlere yetişmeye, hızlı olmaya zorluyor. Oysa ruhumuz bunu istemiyor. Bedenimiz ve zihnimiz hızlanırken ruhumuz aksıyor, yaralanıyor. Sabır, yavaşlığı gerektirir. Oysa Ali Sait’in dediği gibi artık kimse sabrı kalmadı. Biraz yavaşlamaya hepimizin ne kadar ihtiyacı var halbuki...

4 Ocak 2006

“Şimdi vicdanımı yalnızca şu düşünce rahatlatıyor; iyi ki bu küfürler yalnızca kâğıt üzerinde, annem bunları kalbinde taşımak zorunda kalmadı.”

Anne Frank

Bugünkü etkinlik için yine Anne Frank’ın hatıra defterinden bazı bölümler seçtim. Bu sefer seçtiğim bölümler anne-kız çatışması ile ilgili.

Bu eser yalnızca İkinci Dünya Savaşı’nın acımasızlığını gözler önüne sermekle kalmıyor, aynı zamanda ergenlik çağı sorunları bakımından da oldukça zengin bir içeriği var. Her şeyden en önemlisi defterin, yazıldığı sırada basılmak niyetiyle yazılmamış olmasıdır ve ergenlik çağında bir genç kız tarafından yazılmış olmasıdır. Bu unsurlar, yazılanları daha içten kılıyor, böylece gençler kendi yaşantılarıyla yazılanlar arasında çok fazla ortak nokta bulabiliyorlar.

Etkinliğe başlamadan önce Selma hemşire, beni bu haftaki hastaların çok zor oldukları ve iletişim kurmak için pek hevesli olmadıkları konusunda uyardı. Buna rağmen bence oldukça keyifli bir etkinlik saati geçirdik.

Okuduğumuz bölümler, Anne’nın annesi hakkındaki

olumsuz duygularından, ona karşı öfkesinden, isyanından ve çoğu zaman bunu takip eden suçluluk duygularından söz ediyordu. Bir günlük sayfasında Anne, annesi ile ilgili daha önce yazdıklarının tümünü okuduğunu, bu duygu ve düşünceleri çok abartılı bulduğunu söylüyordu. Ayrıca annesine haksızlık ettiğini düşünüyor ve kendisini avutan tek şeyin annesi hakkında hissettiği bu olumsuz duyguların annesinin kalbinde değil de bu defter sayfalarında yer alması olduğunu belirtiyordu.

Sohbet kısmında Müge, ailesiyle çatışmaya girdiğinde sınırdan kendine zarar verdiğini, kollarını jiletle kestğini söyledi ve gömleğinin kolunu sıyrıp kesik izi dolu kolunu gösterdi. Müge on sekiz yaşında bir genç kız; oldukça zeki, parça hakkında çok mantıklı çıkarsamalar yaptı; ama kendine zarar vermeye meyilli. Her şey olup bittikten sonra çok utandığını, kendine bunu yaptığı için çok pişman olduğunu ama o öfke anlarında kendini frenleyemediğini söyledi.

Gençler arasında bu tarz eğilimleri daha önce gazetelerde okumuştum; ama hiç bu kadar yakından, yalın ve çıplak haliyle görmemiştim. İçim parçalandı. Okuma parçasına döndüm. Anne'nın ailesiyle çatışmaya girdiğinde sinirini ve öfkesini yazarak boşalttığını, bu yöntemi onların da kullanabileceğini söyledim. Bunun üzerine aralarında bazıları günlük tuttuklarını, bazıları şiir yazdıklarını söylediler. Bu hafta yeni gelen iki genç kız dolaptan kendi defterlerini çıkarıp yazdıkları şiirleri okudular. O kadar hoş şiirler yazmışlar ki...

Nermin diye bir kız var, dört haftadır burada, ondan şimdiye kadar bahsetmedim ama burada olduğu sürece her hafta okuma etkinliğine katıldı ve sohbetlerde de söz aldı.

Nermin, on sekiz yaşında, lise son sınıf öğrencisi olduğunu söyledi. Onu ilk gördüğümde alnının sağ üst köşesindeki morluk dikkatimi çekmişti. Kendisi bu sene üniversite sınavlarına girip yüksek öğrenim görmek istiyormuş. Hatta benim

üniversitede çalıştığımı öğrenince, “Üniversite nasıl bir yer, çok zor mudur?” gibi sorular sordu. Ona dilim döndüğünce anlattım. Bana, kendisinin okumaya çok istekli olduğunu ama babasının okumasına karşı çıktığını söyledi. Babası, “kız kısmı fazla okumamalı” görüşündeymiş. Nermin, babasının, kendisini sürekli olarak bir bahane yaratarak dövdüğünü, yine böyle bir dayaktan sonra kendini burada bulduğunu söyledi. Öyle hızlı konuşuyor ki sanki o konuşurken birileri lafları ağzına tıkayacakmış gibi...

İşte Nermin, bu haftaki okuma etkinliğinde sessizce otururken birden söz isteyip şöyle dedi: “Ben bu hastaneden çıktığımda herkes bana deli diyecek”. Nermin orada bulunan herkes için çok hassas ve çok önemli bir konuya parmak basmıştı. Zaten Nermin bunu söyleyince, ortamı bir sessizlik kapladı. Anladım ki bu konuda konuşmak gerekecek. Onlara önce Nermin’in üzerinde durduğu konunun buradaki herkes için önemli bir kaygı olduğunu düşündüğümü söyledim. Beni başlarıyla doğruladılar. Bunun üzerine onlara “deli” denilemeyeceğini, öyle olsa böyle bir okuma etkinliğine katılamayacaklarını, birlikte bir edebi metin üzerine sohbet edemeyeceğimizi söyledim. Bu konuda bana katıldıklarını söylediler.

Kızlardan biri, “Peki o zaman neden buradayız?” diye sordu. Ben, şu an çok zor bir dönemin içinde bulunduklarını, yardıma ihtiyaçları olduğundan, kendilerini daha iyi hissedebilmek için buraya geldiklerini, başlarına her ne geldiyse her an herkesin başına gelebileceğini söyledim. Gerçekten de burada karşılaştığım gençlerin çoğu son derece zeki insanlar. Etkinlikler başladığı günden bu yana hiçbir taşkınlıklarına da rastlamadım. Oturup bir saat boyunca birlikte edebi metinler okuyup, bunlar üzerine tartışıyoruz. Çoğu zaman onlarla sohbet etmekten çok keyif alıyorum. Buradaki gençlerin kimi genetik olarak ruhsal rahatsızlıklara daha yatkın, kimi köyden büyük şehre göç etmiş, köyün gelenekleriyle şeh-

rin gerçeği arasına sıkışıp kalmışlar, arada kalmışlığın büyük sancısını çekiyorlar. Kimi, Nermin gibi aile bakımından talihsiz doğmuş. Nermin hırslı, okumak ister; baba, “Kız kısmı okumaz, evde otursun,” der, demekle de kalmaz, fırsat buldukça döverse kızını, kız bu yüzden sinir krizi geçirirse kimi tedavi etmeli öncelikle? Babayı mı, kızı mı? Kimi, ailesinde aradığı ilgiyi, sıcaklığı bulamadığı için yanlış çevrelere girip uyuşturucu batağına saplanmış, kimi sevmiş, hayal kırıklığına uğramış, ağır bunalımlara girmiş, bilememişti hayatla nasıl baş edeceğini. Kimiyse kendi değerini anlayamamış, yaşama katabileceklerinin farkına varamamış, derin bir ümitsizliğin içine düşmüştü. Ve şimdilerde birçoğu canına kıymak istedi diye, bu ümitsizliği onarmaya çalışıyor diye, karanlığın içinden çıkmak istiyor diye, bunu yaparken yardıma ihtiyaçları var diye, “deli”mi demeliyiz onlara?

Etkinliğin sonuna geldiğimizde Eylem, benimle sohbet etmenin çok keyifli olduğunu, sohbetin bitmesini hiç istemediğini, ona bugün okuma etkinliği olduğunu söylediklerinde, “Kim bilir nasıl meymenetsiz biri gelecek şimdi,” diye düşündüğünü söyledi. Eylem bunu söyleyincc, hepimizin hüznü dağıldı ve birlikte kahkahalara boğulduk.

Dönüş yolunda bugünkü sohbetimizi ve bu gençlerden ne kadar çok şey öğrendiğimi düşündüm hep.

1 Şubat 2006

“Tüketim uygarlığı bu, harcama kültürü. Her şeyi özellikle kısa sürede eskisin, çabucak kırılıversin diye üretiliyorlar.”

Dario Fo (Tabak adlı tiyatro oyunundan)

Okuma etkinliğine üç hafta ara verdim. Bir hafta bayram tatili, iki hafta da sunacağım bir tebliği hazırlamaya yoğunlaştığım için hastaneye gidemedim. Bugün kliniğe arkadaşım Karin’le birlikte gittik. Daha önce de yazmıştım, Karin benim ortaokuldan beri arkadaşım. Yirmi beş yıl, dile kolay. Sırlarımızı paylaştığımız, ilk aşklarımızı anlattığımız, hayatın getirdiklerine birlikte yelken açtığımız, birbirimizde kaldığımız geceler uyumak yerine dünyayı kurtarma planları yaptığımız, birbirimize her daim destek olduğumuz çok güzel bir arkadaşlık bizimkisi.

Bu okuma etkinliğine başlarken coşkumu, heyecanımı benimle birlikte paylaşmış, hatta kendisi de drama konusunda katkıda bulunmak istemiş ama zamanı bir türlü uyduramamıştık. Karin de benini gibi iktisat okudu; ama hiç sevmedi iktisadı, gönlü tiyatroydaydı. O ne tutkuydu, geceler boyu, saatlerce konuşurduk onun bu tutkusunu. Tabii ki hayalinin

peşinden gitti. Bir yandan iktisat fakültesine devam ederken, bir yandan tiyatro çalışmaya başladı. Diksiyon alıştırımları, tiyatro dersleri derken konservatuvar sınavlarına hazırlandı. Sınavlara girdi, olmadı. Çok üzüldü; ama yılmadı. Sebat etti, karşılığını da aldı. Şahika Tekand'ın tiyatro grubuna girdi. Birkaç yıl orada hem oyunlarda rol aldı, hem yönetmen yardımcılığı yaptı. Genellikle Beckett'ın oyunlarını oynadılar. Ben en çok "Beş Kısa Oyun"u ve Ionesco'dan uyarlanan "Gergedanlaşma"yı hatırlıyorum. Sanırım "Gergedanlaşma" oyunundan bir cümleydi, hiç aklımdan silinmedi: "Ben sadece görüldüğüm kadar mıyım?" Bu soru cümlesi ilk duyduğum an beni çok etkiledi ve hep önemli bir soru olarak yer buldu iç dünyamda.

Karin sonra kendi tiyatro grubunu kurdu. Maddi sıkıntılara rağmen bir iki oyun çıkardılar. Bu arada da bazı okullarda drama dersleri verdi. Bu işi hep çok severek, kendini tamamen vererek yaptı; ama severek yaptığı bu işin bir diplomasının olmaması hep canını sıktı. Bu yüzden yeniden üniversite sınavına girmeye karar verdi. Aradan onca sene geçmiş, lise bilgileri belleğimizin çok gerilerinde kalmış, hayatlar değişmiş, kolay değil yeniden o soruları cevaplamak. İsteddiği bölüm, İstanbul Üniversitesi, Dramaturgi Bölümü'ydü. Üniversite sınavına girdi, yeterli puanı alamadı. "Olsun, seneye bir daha girerim," dedi. Bu sefer işini sağlama bağladı. Üniversiteye hazırlık kitapları alıp, vakit bulunduğu anda çalıştı. Üniversite sınavına yeniden girdi. Bu sefer istediği puanı aldı. Tek tercih yapmayı düşünüyordu. Ama tercih kitapçığını karıştırırken, Marmara Üniversitesi'nin yeni açılan bir bölümü düştü aklına. Günlerce düşündü. Bu yeni bölüm, dramaturgiye kendi içinde üstün basıyordu; ama onca sene dramaturgi okuyabilmeyi istemişti; vazgeçmek kolay değildi. Bir gün bana geldi, oturduk, saatlerce konuştuk yine. İlk tercih olarak dramaturgiyi mi yazsın, yoksa diğer bölümü mü? Neyi başa

yazsa oraya girecek. Bu arada yeni bölüm “zihinsel engelli çocukların eğitimi”. Nasıl heyecanlandırıyor Karin’i, nasıl parlıyor gözleri... Bu, tiyatroyu artık sevmediği anlamına gelmiyor; ama onca sene tiyatro üzerine çalışmış, bu konuda gerçekten kendini geliştirmiş, dersler vermiş, kendi grubunu kurmuş. Dramaturgi okumanın ona katacağı cn önemli şey diploma olacak. Bunu bir gereklilik olarak görüyordu. Oysa “zihinsel engelli çocukların eğitimi” yeni bir alan, heyecanlandırıyor onu, coşku katıyor varlığına. Bir yandan onca senelik uğraşı, bir yandan bu yeni alan vardı ortada.

“Ne yapsam?” diyor bana, iki sevgili arasında kalmış gibi. İktisatçılığımı kullanıp Karin’e yardımcı olmaya çalıştım. İktisatta “fırsat maliyeti” diye bir terim vardır, hayatın tümü için geçerlidir aslında. Bir şeyi yapmayı tercih ettiğimizde, bu tercihi yaptığımız için yapmaktan vazgeçtiğimiz diğer şeyler bizim fırsat maliyetlerimizdir. Karin’e şöyle dedim: “Diyelim ki dramaturgiye girdin ve diğer bölümü seçmedin. Diğer bölümü seçmemiş olman senin için bir fırsat maliyeti. Şimdi de diyelim ki zihinsel engelli çocukların eğitimi seçtin. Bu durumda da dramaturgiyi seçmemiş olman senin fırsat maliyetin olacak. Hangi fırsat maliyeti senin için daha büyük?” Karin hiç duraksamadan, “Dramaturgiyi seçip de zihinsel engelli çocukların eğitimi seçmemem benim için çok daha büyük bir fırsat maliyeti,” dedi ve iç sesini dinleyerek ilk tercihin “zihinsel engelli çocukların eğitimi”ni yazdı. Otuz dört yaşında başladığı ikinci üniversitesine, çok severek ve hiç aksatmadan devam etti. Bu sene mezun oluyor. Şu sıralarda otistik çocuklarla ilgili bir okulda staj yapıyor. Yarıyıl tatili başladığı için, bir çarşamba benimle kliniğe gelmek istediğini söyledi. Böylece bugünkü etkinlik için bir tiyatro parçası seçmeye ve etkinliği Karin’le birlikte yönetmeye karar verdik. Bunun için hafta sonu Karin’le bir araya geldik. Birkaç oyun metni inceledik ve sonunda Dario Fo’nun “Tabak” adlı oyununu seçtik.

“Tabak”, bir aile kavgasını anlatan kısa bir komedi. Etkinlik odasında gençlerle buluştuğumuzda, önce biraz tiyatro hakkında konuştuk. Karin, tiyatronun, gerçek hayatta yaşamaya cesaret edemediklerimizi yaşamak için iyi bir araç olduğunu söyledi. Oyunda altı karakter vardı. Her bir rolü gençlerden biri paylaşıp okudu. Sohbet kısmında öfke duygusu üzerine yoğunlaştılar. Oyundaki kişilerin neden öfkelendikleri üzerinde durduk, sonra kendilerinin hangi durumlarda öfkelendikleri ve bu öfkelerini nasıl ifade ettiklerini konuştuk. Genellikle etrafı kırıp döktüklerini, yakınlarını da kırdıklarını söylediler. Öfkelerini bu şekilde dindirdikten sonra nasıl hissettiklerini sordum. Umut (ne yazık ki yeniden yatmış hastaneye), pişmanlık duyduğunu ve ağlama krizleri geçirdiğini söyledi. Saniye ise asla pişmanlık duymadığını, rahatlamış olmaktan başka bir şey hissetmediğini söyledi.

Bir de oyunun konusu itibariyle tüketim hastalığından ve televizyonun bunu zaman zaman bize nasıl pompaladığından konuştuk. Saniye, kendi içinde bir eksiklik hissettiğinde ki bu çok sık oluyormuş, çılgınca alışveriş ettiğini, gerekli - gereksiz ne varsa aldığını, böylece kendini tatmin olmuş hissettiğini söyledi. Bu tatmin olma hissinin ne kadar sürdüğünü sordum. “Bir sonraki alışverişe kadar,” diye cevap verdi.

Saniye on yedi yaşında, gösterişli, saçlarını dikkat çekici bir kızıla boyamış, şık giyimli bir genç kız. İntihar girişimi nedeniyle burada kalıyordu. Belli ki alışveriş ona beklediği içsel doyumu sağlayamıyor. Oysa böyle bir çağda yaşıyoruz. Televizyondaki reklamlar, pek çok sözüm ona yarışma programı tüketimi pompalayıcı nitelikte. Ne kadar çok tüketirsek, o kadar çok var olacağımızı söylüyorlar bize. Hep en çoğunu, en iyisini, en pahalısını istemeye hakkımız varmış gibi, kim olduğumuzu neleri tükettiğimiz belirlermiş gibi. Görüntü zenginliği, içsel boşluğu körüklüyor oysaki.

“İşte istediğim, imrendiğim bütün o pahalı, lüks şeylere

sahip oldum, mutlu olmam gerekir ama değilim,” diyor genç insan. O halde daha fazlasını istemeye yöneliyor. Ama için-deki boşluk büyüdükçe nedenini anlayamıyor, hiçbir şeyin kendisini mutlu etmeye yetmediğini düşünüyor ve umutsuz-luk içinde yaşamına son vermeyi düşünüyor. Mutluluğun üreterek, yratarak, yaparak, hayata bir şeyler katarak elde edilebileceğini de öğrenebilir oysa. Bunu ğrenme şansı ol-mayan kaç genç canına kıymaya kalkıyor ya da ömür boyu umutsuzluk içinde çırpınıp duruyor.

Olmanın değil, sahip olmanın kutsandığı bir dünyada ya-şıyoruz ve kaç kişi, olmanın zevkini hiç tadamadan göçüp gidiyor dünyadan. Ne yazık ki sistem bize bunu dayatıyor. Ama direnebiliriz buna. Sanatla, bilimle, edebiyatla var ol-mayı, sahip olmaya üstün tutmayı öğrenebiliriz. Vermenin, almaktan bizi daha zengin kıldığını anlayabiliriz. Bunlardan konuştuk dilimiz döndüğünce. Bugün etkinlik bir saatten faz-la sürdü. Bittiğinde Umut, “İnşallah haftaya da burada olu-rum da etkinliğe katılırım,” dedi. Glmekle ağlamak arasında kalarak dönüş yolunu tuttuk.

7 Şubat 2006

*“Bu hikâye yaşanmaya değirdi doğrusu. Sonrası olası-
lıklara hep açık bir kapı bırakmaktan geçiyor. Bir de kelime-
lerin büyüüne inanmaktan. Satırlarınızdaki inanç birilerine
bir şekilde geçebiliyor çünkü. Bunu açıklayamıyorum; ama
geçiyor biliyorum. Hayata, tüm yaşananlara rağmen gülüm-
semek, hâlâ mümkün görünür müydü öyle olmasaydı?”*

Mario Levi (“Haldun Taner”le Aynı Cümleyi Paylaşmak”
adlı yazısından)

Bu sabah uyandığımda her taraf bembeyazdı. Saf bir be-
yazlık vardı. Sokaklar karla kaplı. Issız bir beyazlıktı. Öyle gü-
zeldi ki... Güzel olmasına güzeldi de bu havada Bostancı’dan
Bakırköy’e nasıl gidilirdi? Üstelik bugün Mario ile beraber
gidecektik.

Mario benim kuzenim. Yazar Mario Levi. Geçenlerde,
etkinlikte değişik olarak ne yapabilirim diye düşünürken,
yazarlarla sohbet günleri düzenleyebileceğimi düşündüm ve
hemen Mario geldi aklıma. Onu aradım, buluştuk, konuştuk
ve bugün için sözleştik. Dün gece de telefonlaştık ve sabah
hava durumuna göre gidip gitmemeye karar veririz dedik.

Kar tipi halinde yağıyordu. Deniz otobüsleri iskelesini

aradım, iptal edilen sefer olmadığını öğrendim. Sonunda bir cesaretle kalkıp giyindim ve dışarı çıktım. İskeleye varınca Mario'yu aradım, iskeleye vardığımı, onu beklediğimi söyledim. Bir şey diyemedi zavallı, geldi tabii. Sonra iskelede buluşunca çok güldük halimize.

Mario ile on bir yaş farkımız var; ama hep çok yakın bir ilişkimiz oldu. Onun deyimiyle aynı hamurdan yoğrulmuşuz biz. Onun da kardeşi yok, benim de. O yüzden birbirimizi kardeş bildik. Artık onun işlerinin yoğunluğundan neredeyse altı ayda bir görüşebiliyoruz; ama her bir araya gelişimizi derin sohbetlerle taçlandırıyoruz.

Yolculuğumuz boyunca ben ona okuma etkinliğinde yaptıklarımızı anlattım, o da bana yönettiği yazı atölyelerinde yaptıklarını anlattı. Okumanın ve yazmanın insana kendini iyi hissettiren etkisini vurgulamış olduk bir kez daha.

Okumak farklı dünyalara yolculuk etmek demektir. Başka türlü hiç bilemeyeceğimiz, hiç giremeyeceğimiz dünyalara yolculuk etmek. Ruhun ve zihnin yolculuğu... Farklı fikirlerle karşılaşmak, kendi küçük dünyamızdan sıyrılıp başka yaşamlara yelken açmak ve böylece ufkumuzu olabildiğince geniş tutmak demektir okumak.

Yazmak ise içimizi dökmenin, kendi duygularımıza, iç dünyamıza bakabilmenin, kendimizi daha iyi tanıyabilmenin bir yolu. Yazı yazarken başka türlü farkına varamayacağımız pek çok duygumuz açığa çıkıyor aslında. Ben, bu günlük sayfalarını yazarken etkinlik sırasındaki duygularımı, duruşumu daha iyi görebiliyorum, bu da kendimi daha iyi tanıyabilme yol açıyor. Yazmasaydım, pek çok şeyin farkına bile varamayacaktım. Yazmak bir de arındırıyor insanı. İçimizde uzun süredir bizi meşgul eden, ruhumuzu kemiren bir sorunu yazarak ifade ettiğimiz zaman sanki onu içimizden çekip kâğıda aktarmış gibi oluyoruz. Sorunumuzu, kâğıdın üstünde gördüğümüzde, artık ona dokunabiliyor oluyoruz, sanki

bizim özelimizden çıkıyor, bizim için hafıflıyor ve böylece kendimizi arınmış hissediyoruz. Sait Faik boşuna dememiş “Yazmasaydım çıldıracaktım,” diye...

Hastaneyc vardığımızda, önce biraz hemşirelerle sohbet ettik, sonra etkinlik salonuna geçtik. Tanışma faslından sonra bugün bir şey okumayacağımızı, yalnızca sohbet edeceğimizi söyledim. Onlara, bugüne kadar hep bir şeyler okuduğumuzu, bunları yazan insanları belki merak etmiş olabileceklerini düşündüğümü, o yüzden de onları bir yazarla tanıştırmak istediğimi söyledim ve sözü Mario’ya bıraktım.

Mario, önce biraz kendini tanıttı. Sonra, yazma serüvenine onlar gibi genç bir delikanlıyken hayatındaki ve iç dünyasındaki sıkıntılar ve sorunlar nedeniyle başladığını söyledi. Ailesiyle olan sorunlarını, kız arkadaşlarıyla olan sorunlarını kâğıda dökmeye başlayınca hem çok rahatladığını, hem de gitgide kendini daha iyi tanımaya başladığını söyledi. Sonra onlara, “Siz yazacak olsaydınız ne yazardınız?” diye sordu. Kimi şiir dedi, kimi kendimi anlattırdım dedi, kimi de macera romanı yazardım dedi. Mario bu sefer de “Siz bir roman veya film kahramanı olsaydınız nasıl bir karakter olmak isterdiniz?” diye sordu. Gençlerin bir kısmı Kurtlar Vadisi dizisindeki Polat Alemdar karakteri gibi olmak istediklerini söylediler. Nedenini sorduğumuzda dizideki diğer karakterlerin ondan korktuklarını ve saygı duyduklarını, gerçek hayatta da böyle olduğunu söylediler.

Gençlerden biri de kendisinin sessiz ve nazik bir mizaca sahip olduğunu, bu yüzden kimseye sözünü dinletemediğini, korkulan birisi olsaydı her istediğini yaptırabileceğini söyledi. Gençler belli ki korku ile saygıyı karıştırıyorlardı. Aradaki farkı anlatmak gerekiyordu. Onlara gerçekte korkuyla saygının bir arada olamayacağını söyledik. Her şeyden önce korku olumsuz bir duygudur, saygı ise olumlu bir duygu. Korktuğumuz insana saygı duyuyormuş gibi davranabiliriz;

ama gerçekte, kendi kendimize düşündüğümüzde ona içimizden saygı duymayız. Saygılıymış gibi davranmanın başka şey, gerçekten saygı duymanın başka şey olduğunu söyledik. Üstelik gerçekten saygı duyduğumuz bir insandan belki biraz çekinebiliriz ama korkmayız. Düşünmeye başladılar. Gençlerden biri şöyle dedi: “Ben bizim okulun müdüründen çok korkardım ve her dediğini yapardım; ama okula giderken inşallah bugün ona rastlamam da günüm rahat geçer diye düşünürdüm, demek ki gerçekte saygı duymazdım, yalnızca korkardım”. Diğer bir genç, “Ben buradaki doktoruma saygı duyuyorum; ama ondan korkmuyorum,” dedi. Anlamaya başlamışlardı. Hepsi çok zeki gençler aslında; ama onlarla konuşmak, ilgilenmek lazım. Yoksa televizyonda izledikleri bir filmde hareketle çok yanlış sonuçlara varabiliyorlar. O zamana kadar suskun duran bir genç, dizilerde hep karmaşa ve şiddet olduğunu, düzgün bir aile yaşantısı gösteren bir dizinin pek olmadığını söyledi. Burada bulunan gençlerin çoğu düzgün bir aile yaşantısının özlemi içindeler. Şiddetin, karmaşanın olmadığı, kendilerini güvende hissettikleri, karşılıklı sevgi ve saygının olduğu bir aile yaşantısı istiyorlar. Bunu istemekte çok da haklılar. Çünkü sapkın davranışların, ruhsal sorunların pek çoğu bozuk aile ilişkilerinden kaynaklanıyor.

Bugünkü etkinlikte erkekler çoğunlukta idi, fakat beş altı haftadır burada farklı bir genç kız vardı. Adı Neslihan. Onu ilk gördüğümde çok kötü durumdaydı, boş bakışları, ruh gibi duruşuyla etkilemişti beni. Oysa iki – üç haftadır durumunda gözle görülür bir iyileşme var. Etkinliğe aktif olarak katılıyor, sohbetlerde söz alıyor, gönüllü olarak okuyor. Her seferinde en büyük isteğinin hastaneden çıkıp eve gitmek olduğunu, buraya geldiğinde çok kötü durumda olduğunu ama artık kendini iyi hissettiğini, annesini çok özlediğini söylüyor. Çıkışta merak ettim, Neslihan’ın durumunu hemşirelere sordum ve aldığım cevap karşısında sarsıldım. Hemşireler

bana Neslihan'ın gerçekten de hastaneden çıkabilecek kadar iyileştiğini, iki haftadır her gün ailesini arayıp kızlarını almaları gerektiğini onlara ilettiklerini söylediler. Neslihan iyileşmişti; ama aile kızı almaya bir türlü gelmemiştir. Bu durumu üzülmeyin diye kıza da söyleyemiyorlarmış, o yüzden Neslihan burada biraz daha kalması gerektiğini sanıyor. Mario ile birlikte ne düşüneceğimizi şaşırdık. Dönüş yolu boyunca bu kızın durumunu konuştuk. Kızın anlattıklarından ailesinin yoksul olduğu belliydi, belki de hastanenin koşullarının evdeki koşullardan daha iyi olduğunu düşünüyor ailesi. Klinik sıcağı, üç öğün yemek yiyorlar, burada ilaçlarını düzenli alıyor, belki evde bu olanakları sağlayamayacaklarını düşünüyorlar. Ya da ekmek parası derdinden vakit mi bulamıyorlardır gelip kızlarını almaya? Bilmiyorum, yoksulluk her şeyi yaptırabiliyor insana. Bu hastaneye gidip gelmelerimde en çok da yoksulluğun bir insanı ne duruma getirebileceğine tanık oldum. Yoksulluk biz iktisat bilimcilerin yoksulluk oranı hesaplamalarıyla, katsayı hesaplamalarıyla anlaşılacak bir şey değil. Görmek, hissetmek, dokunabilmek lazım yoksulluğun bin bir yüzüne. Anlayabilmenin başka yolu yok galiba...

15 Şubat 2006

“Mizah, dünyamızı gülünç olmaktan kurtarır.”

Todor Dinov (Aziz Nesin’in “Şimdiki Çocuklar Harika”
adlı eserinden)

Bugünkü okuma saati için ikinci mizah parçası denememi yapmaya karar verdim. Bunun için de Aziz Nesin’in “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı eserinden “Pasaklı Kız” parçasını seçtim.

“Şimdiki Çocuklar Harika” ergenlik çağına yeni girmiş biri kız, biri erkek iki arkadaşın birbirleriyle mektuplaşmaları üzerine kurulu bir eser. Aziz Nesin’in tüm eserleri gibi bu eser de güldüren, güldürürken düşündüren, güldürerek eleştiren bir yapıt.

Daha önceki mizah parçası denemesinde parçayı anladıkları halde içindeki mizahı yakalayamamışlardı çocuklar. Bu seferki parça daha anlaşılır nitelikte.

Parça beni çok güldürdü. Duygun’a da okuttum, o da çok güldü ve çok iyi bir seçim olduğunu söyledi. Mizah, sıkıntılı zamanlarımızda bizi kurtaran bir can simidi gibi ciddi bir iştir aslında. Hayata mizahla bakabilmek ayrı bir olgunluk gerektirir. Şaka yapabilmek, şakayı kaldırabilmek, espri ya-

pabilmek, kahkahalarla doyasıya gülebilmek öyle büyük bir zenginlik ki...

Bazı insanlar görürüz, hep asık suratlı, hiç şaka yapmazlar, kendilerine yapılan şakaları kaldıramazlar, çocukların küçük ve hoş yaramazlıklarını bile sinirlenerek karşılarlar. Bu insanların içlerindeki çocuğu bir türlü uyandırmaya cesaret edemediklerini ve bu nedenle hayatı kendileri için dayanılmaz derecede ağır kıldıklarını düşünürüm.

Çocuklar her koşulda oyun oynayabilirler, her koşulda gülecek bir şeyler bulurlar, sıkıntılı zamanlarımızda bir çocukla konuşmak yüreğimize su serper, derdimizi hafifletir. O yüzden hayata mizahla bakabilmenin, içlerindeki çocuğu canlı tutabilenlere has bir özellik olduğunu düşünüyorum.

Bugün hastaneye giderken, uzun süreden sonra yeniden yalnız başıma olduğumu fark ettim. Son beş haftadır benimle birlikte kliniğe gelen arkadaşlarım oldu. Üç hafta Ahu geldi, sonra Karin ve geçen hafta da Mario benimleydi. Arkadaşlarının benimle birlikte olmaları bana çok iyi geldi. Bu ortamı paylaşmak, hatta yolculuğu paylaşmak kendimi bana çok iyi hissettirdi. Aynı zamanda arkadaşlarımla benimle gelmekle kalmayıp etkinliğe katkıda bulunmaları, destek vermeleri beni daha da cesaretlendirdi. Bana bu etkinlikle ilgili çabalarımda yalnız olmadığımı hissettirdiler. O yüzden bugün yeniden yalnız başıma gitmek bir tuhaf geldi.

Bugün etkinlik saati boyunca gençler okumaya istekli oldular. Parçada mektubu yazan kız, erkek arkadaşına ailesindeki herkesin kendisini dağınıklıkla suçladığını, onu bu nedenle küçük gördüklerini ama aslında tüm ailesinin çok dağınık ve düzensiz olduğunu çok mizahi bir dille anlatıyordu. Dikkatli ve özenli bir şekilde parçayı okudular.

Sohbet kısmında bu parçada onları en çok neyin etkilediğini sordum. Her biri farklı bir şey söyledi. Mesela Reha parçada sürekli dağınıklıktan söz edildiğini, dağınıklığın kendi-

sini de çok rahatsız ettiğini söyledi. Nedim, kendisini en çok etkileyen şeyin, ailenin dedesine gösterilen saygı olduğunu söyledi. Örnek olarak da dede mendilini cebinde bulamadığında, evin annesinin dede görmeden bir mendil getirip cebine yerleştirmesini verdi. Nedim'in bu noktayı yakalaması hoşuma gitti; çünkü bu parça içinde incelikli bir şeydi. Aydın, parçadaki kızın bir kişilik arayışı içinde olduğunu, kişiliğinin henüz oluşmadığını ama oluşması için çabaladığını söyledi. Elif ise aile bireylerinin kızı dağınıklıkla suçladıkları halde, kendilerinin de ondan aşağı kalır yanları olmadığını ve küçük olduğu için ona yüklendiklerini söyledi. Gençlerin her birini parçanın ayrı bir yönü etkilemişti.

Tartışma kısmında değindikleri noktalardan parçanın tamamını anladıkları, vermek istediği mesajı aldıkları anlaşılıyordu; ama mizahı yine yakalayamamışlardı. Okurken beni ve Duygun'u kahkahalarla güldüren bu parça, onlarda gülümseme bile yaratmamıştı. Parça için söyledikleri her şey doğrudu. Dağınıklık, aile büyüklerine saygı, kızın kişilik arayışı, ailenin diğer fertlerinin de dağınık olmalarına rağmen kıza yüklenmeleri, bunların hepsi parçanın can alıcı noktalarıydı. Ama sanki tüm bunlar çok ciddi bir dille söylenmiş gibi tartıştılar. Mizah güdülerini mi yoktu, yoksa hayatlarının bu döneminde mizaha yer mi yoktu? Belki de geçirdikleri onca badireden sonra mizaha halleri kalmamıştı. Belki de hayat onlar için hep taşıması ağır bir yük olmuştu.

Mizah güdüsü doğuştan var olan bir şey midir, yoksa sonradan geliştirilebilir mi? Bilmiyorum. Adnan Binyazar'ın "Masalını Yitiren Dev" romanı geliyor aklıma. O eserde Binyazar, bin bir sıkıntıyla, bin bir dertle geçen çocukluğunu ve ilk gençliğini anlatıyor. Anasız, babasız, evsiz kalışını, sokaklardan çöp toplayarak ayakta kalma çabalarını, yok artık bu kadar da olmaz dedirtecek, değme eski Türk filmlerine taş çıkartacak gerçek hayat öyküsünü anlatıyor. Ama onu, o

dönemlerde ayakta tutabilen, tüm olumsuzluklara göğüs gerebilmesini sağlayan çok önemli unsurlardan biri mizah güdüsüydü diye düşünüyorum. Hayata ve olaylara mizahla bakabilmesi, olayların acıklı yanları kadar gülünç yanlarını da bulup çıkartabilmesi, onun hayata tutunmasını, hatta hayatta kalabilmesini sağlamıştı.

Bunları yazarken çoktan unuttuğumu düşündüğüm bir anı canlandı kafamda. Lise son sınıftaydım. İtalyan Lisesi'nde okuyordum. Hepimizin en büyük tasası ve kaygı kaynağı yaklaşmakta olan üniversite sınavıydı. Üniversite sınavı gibi ciddi bir mesele önümüzde dururken, İtalyanca, Latince gibi dersleri sınavda yer almayacakları için pek önemsemiyorduk o sene. Hayat sınavının, üniversite sınavının birkaç katını cebinden çıkarabileceğinin de farkında değildik elbette. Zaten böyle şeylerin farkına çok sonraları, uzaktan bakabildiğinde varabiliyor insan.

Bir gün, şimdi artık “muhteşem” diye tanımlayabileceğim İtalyanca edebiyat derslerimizin birinde bir parça okuyorduk. Yanlış hatırlamıyorsam bu parça bir tiyatro oyunundan alınıyordu. Roller bölüşmüş okuyorduk. Sınıfta çıt yoktu. Parça ciddi ve katı bir dille okunuyordu. Birden okuduğumuz cümlelerin çok esprili, hatta çok komik olduğunun farkına vardım ve sınıfta kahkahayı patlatıverdim. Benden başka gülen yoktu. İtalyanca hocamız (ki benim hayata bakışımı çok etkilemiş bir insandır) bana sevecen bir şekilde neden güldüğümü sordu. Ben de parçada okuduklarımızın bana çok komik geldiğini söyledim. O zaman İtalyanca hocamız da bana tüm yüreğiyle gülümseyerek aferin dedi, bunu yakalayabilmenin çok önemli olduğunu söyledi. O gün öylesine geçip giden bu küçük anıyı şimdi tüm canlılığıyla hatırlıyorum. O içten gelen aferinin nedenini de şimdi daha iyi anlayabiliyorum. O zamanlar dersi dinlediğim için aldığımı sandığım bu aferini, parçanın içindeki mizahı yakalayabildiğim için aldığımı ar-

tık biliyorum. Bugün bir metnin içindeki mizahı yakalayabilen, ilerde hayatın içindeki mizahı da yakalayabilirdi. Mizah hayatta tutunulabilecek sağlam dallardan biriydi. İtalyanca hocamız o gün gülümserken bunu biliyordu. Biz henüz bilmiyorduk. Üniversite sınavını, hayatımızın en önemli sınavı sanıyorduk. Bu.gençlik yanılgımıza, aradan yirmi yıl geçtikten sonra, bugün gülümseyerek bakabiliyorum.

22 Şubat 2006

*“Hani öyle günler gelse de insanlar dirlik düzenlik içinde yaşasalar, hâkimler, savcılar işsizlikten boynuna esneseler...
Ne vuran ne vurulan, ne çalan ne çalınan...
Yani sebep-i dava ortadun kalksa.”*

Orhan Kemal (Dilekçe adlı öyküden)

Yazmak böyle bir şey işte... İnsanı başka türlü hatırlayamayacağı, çoktan unutup gittiğini düşündüğü anılara ansızın geri götürüyor.

Yazmak insanın her türlü eylemini zenginleştiren, yaşamı zenginleştiren ve anlamlı kılan bir şey. O nedenle bu etkinlik saatlerini yazıya dökmeyi çok önemsiyorum ve her birini yazmayı bitirdiğimde benim için daha değerli ve daha anlamlı hale geliyorlar.

Bugünkü etkinlikte yalnızca beş kişi vardı; ama şimdiye kadar en çok keyif aldıklarımın biri oldu. Okuma parçamız Orhan Kemal'in "Dilekçe" adlı öyküsüydü. Öykünün bir yerine kadar ben okuyup onlardan dikkatlice dinlemelerini, sonra kendilerini yazarın yerine koyarak devam etmelerini istedim. Böylece ortaya etkinlik grubunun hikâyesi çıktı, sonra bunu yazarın hikâyesiyle karşılaştırdık. Bu uygulama her

seferinde çok iyi sonuç veriyor. Gençler bir şeyler yaratmayı seviyorlar. Hikâyenin devamını kendileri kurgularken çoğu zaman dolaylı olarak kendi sorunlarını dile getiriyorlar ve bu konuda konuşma imkânı buluyorlar. Ayrıca hikâyenin geri kalanını, kendi kurgularıyla yazarın kurgusunun ne kadar örtüştüğünü de çok merak ediyorlar.

Hikâyenin benim okuduğum bölüme kadar olan yerde bir kadın adliyeye girer, elinde bir dilekçe vardır, orada rastladığı bir adama telaşla dilekçeyi nereye vereceğini sorar, adam yeri tarif eder. Fakat kadın dilekçesini vermekle vermemek arasında ikilemededir. Ben burada kestim ve önce Tahir'den devam etmesini istedim. Tahir kadının elindeki dilekçenin boşanma dilekçesi olduğunu ve kadının tereddütte olmasının nedeninin çocuklarının olması olduğunu söyledi. Buradan sohbet hemen boşanmış anne - babalar, çocukların durumu, aile içi şiddet gibi konulara geldi. Tahir, kendi anne ve babasının boşanmış olduğunu, bundan en çok kendisinin ve kardeşlerinin zarar gördüğünü söyledi. Tahir kendini şöyle ifade etti: "Her ikisiyle de düzenli görüşüyorum; ama annemleyken babamla değilim, babamlayken annemle değilim. Ben ikisiyle bir arada olmak istiyorum. Onlar ayrıldıkları için kardeşlerimle de artık ayrı yaşıyoruz. Hayatımız altüst oldu".

Rıza, Tahir'i doğrularcasına, durum ne olursa olsun boşanmamış anne - babayı tercih edeceğini söyledi. Kerim ve Pınar da boşanmamış anne - babayı tercih edeceklerini ama aile içi şiddet gibi, bazı durumlarda, boşanmanın daha iyi olduğunu söylediler.

Rüya'ya döndüm, ona ne düşündüğünü sordum. Ne düşüneceğini bilemediğini, çünkü anne ve babasını hiç tanımadığını, yetiştirme yurdunda büyüdüğünü söyledi. Rüya kendi halinde, sessiz bir kız. Etkinliğin başında topluluk önünde konuşmaktan çok çekindiğini söyledi. Ben de ona istemezse konuşmak zorunda olmadığını, isterse yalnızca dinleyebile-

ceğini söyledim. Rüya, yurttta kaldığını söyledikten sonra ne olursa olsun anne ve babasını tanımış olmak istediğini söyledi. Hiç tanımadığı annesi için yazmış olduğu bir şiiri vardı ve okumak için izin istedi. Bu şiiri bizimle paylaşırsa çok sevineceğimi söyledim. Okudu, hepimizi hayran bıraktı. Bittirdiğinde onu alkışladık. Rüya'ya gülümseyerek, etkinliğin başında bana söylediği topluluk içinde konuşma sıkıntısını hatırlattım. O da güldü; şu anda sıkıntısı kalmadığını, hatta fikirlerini rahatça söyleyebilmenin çok hoşuna gittiğini söyledi.

Öykümüze geri döndük. Gençlerin hepsi kadının elindeki dilekçenin boşanma dilekçesi olduğu görüşünde birleştiler. Gençlerin bir kısmı dilekçeyi vereceğini, bir kısmı da veremeyeceğini, çocukları için boşanmaktan vazgeçeceğini söyledi.

Kerim, hikâyenin sonunda kadının dilekçeyi vermemesi gerektiğini, aksi halde bunun bir hikâye olarak ilginç olmayacağını söyledi. Bu saptama çok hoşuma gitti. Ona çok kitap okuyup okumadığını sordum. Kitap okumayı ve edebiyatı çok sevdiğini, okulda en sevdiği dersin edebiyat olduğunu söyledi. Kerim bunları söylerken gözleri ışıldıyordu.

Hepsi, hikâyenin geri kalanını yazarın nasıl kurguladığını çok merak ediyor ve okumak için sabırsızlanıyorlardı. Öykünün devamını sırayla ve büyük bir istekle okudular. Öyküde, kadının elindeki dilekçe, yeni evlendiği kocasının hırsızlık yaptığına dair bir dilekçeydi. Adam, karısının parasını çalıp ortadan kaybolmuştu. Fakat kadının eli dilekçeyi vermeye varmıyordu; çünkü kocasının her an çıkıp gelebileceğini, belki bir borcu olduğu için parasını aldığını, belki de sevgisini sınıadığını düşünüyordu. Adliyede karşılaştığı adama bunları anlatıp, düşündüklerinin doğru olabileceğine dair onay bekliyor. Adam, kadının durumunu anlayıp düşündüklerinde haklı olabileceğini söylüyor ve kadın dilekçeyi vermekten vazgeçip sevinçle adliyeden ayrılıyor. Hikâye böylece sona eriyor.

Gerçek hikâyeyi okuyup bitirdikten sonra sohbetimize biraz daha devam ettik. Herkes dilekçenin boşanma dilekçesi olamamasına çok şaşırmıştı; çünkü neredeyse kendi kurgularından emin gibiydiler. Pınar bu noktada önemli bir sapta-
ma yaptı: “Biz duruma kendi açımızdan yaklaştık, çoğumuz parçalanmış ailelerin çocuklarıyız, bu nedenle olaya hemen kendi sorunumuz açısından yaklaştık,” dedi. Tahir, bu saptamaya şunları ekledi: “Ben çok şaşırdım. Dilekçenin boşanma dilekçesi olduğundan da kadının çocukları nedeniyle dilekçeyi verip vermemekte kararsız olduğundan da emindim, oysa kadının çocukları yokmuş bile. Durum benim düşündüğüm-
den çok farklıymış”. Tahir, olayların aslının mutlaka kendi algıladığı gibi olmayabileceğini, başka seçeneklere de açık olmak gerektiğini bir hikâye aracılığıyla açıkça görmüştü.

Hepimiz, olayları genellikle kendi bakış açımıza göre algı-
larız ve bu taraflı algılamayı biricik gerçekmiş gibi düşünme-
ye eğilimliyiz. Başka olasılıklara açık kapı bırakmadığımız
zaman, er geç kendimizi dar bir alana sıkışmış gibi hisse-
deriz. Üzüntülerimizin, sıkıntılarımızın, alınganlıklarımızın,
kızgınlık ve küskünlüklerimizin büyük çoğunluğu tek yönlü
bu tarz algılamadan kaynaklanır. Gerçek, çoğu zaman bizim
düşündüğümüzden farklıdır. Bu hikâye Tahir’e bunu göster-
mişti. Açıkçası bu uygulamanın böyle olumlu bir sonuca yol
açacağını öngörmemiştim. Bu uygulamayı seçmemin nedeni
daha önce de söylediğim gibi etkinliği daha ilginç ve canlı
kılarak gençleri yaratıcılığa teşvik etmesiydi.

Edebiyat, bizim öngörülerimizin ötesinde olaylara çok
farklı açılımlar getirebiliyor, tıpkı sanatın diğer dallarında
olduğu gibi. Bunlardan konuştuk epeyce. Kerim ise kadının
dilekçeyi vermemesi gerektiğine dair öngörüsü gerçekleş-
tiği için mutlu ve gururluydu. Etkinliğin sonunda Tahir kitabı
benden ödünç istedi, verdim. Önümüzdeki hafta bir şiir günü
yapalım dediler, ayarlamaya çalışacağımı söyledim.

Hastaneden çıktıktan sonra içimde büyük bir tatmin hissi duydum. Çünkü bugün etkinliğe katılan beş kişinin tamamı kendilerini okuduğumuz parçaya vermişler, o bir saat boyunca hikâyenin içine girebilmişler, sohbete tüm benlikleriyle katılmışlar ve etkinlikten tam olarak yararlanmışlardı. Bu tatmin hissi hiçbir maddi kazançla ölçülemeyecek bir histi. Dönüş yolu boyunca ilerlerken bu his yavaş yavaş tüm benliğimi saran bir huzura dönüştü. Bu gençlere bir şeyler verebilmenin, onların yaşamlarında ufacık bir kıvılcım yaratabilmenin huzuru. Bu huzur, hüznü de barındırıyor içinde. Hastaneye her gidip gelişimde, ilk zamanlardaki başarı kaygımı yendikten sonra, yani kendimle çok fazla uğraşmayı bıraktıktan sonra, en sık yaşadığım duygular çoğu zaman iç içe geçmiş huzur ve hüznün oldu. Huzur ve hüznün ne kadar benzer sözcükler. Yapıları aynı. Düşünüyorum da her huzur, bir hüznü taşımaz mı içinde? Ve hüznün huzuru taşımaz mı? Huzuru yaşamak için hüznülerden geçmiş olmak, hüznü yaşayabilmek için de zaman zaman huzurun serin dinginliğinde dolaşmış olmak gerekmez mi? Huzur ve hüznün iç içe geçmiş ikiz duygular değil mi? Dönüş yolu boyunca bu iki kaim dost, huzur ve hüznün eşlik ettiler bana.

1 Mart 2006

*"Bütün insanları dostun bil, kardeşin bil kızım
Sevginin ürünüdür insan, nefretin değil kızım
Zulmün karşısında dimdik tut onurunu
Sevginin karşısında eğil kızım."*

Ataol Behramoğlu

Yeniden şiir. Geçen hafta gençler şiir siparişi vermişlerdi, hafta boyunca ne yapabilirim diye düşündüm. Geçen şiir etkinliğinden edindiğim deneyimlerime dayanarak bu sefer doğrudan kasetten şiir dinletmeye karar verdim. Birkaç şiir kaseti dinledim ve bir kez daha anladım ki şiir okumak gerçekten zor iş. Çok ünlü, çok iyi bazı şairler kendi şiirlerini kasete okumuşlar, ama öyle abartılı bir şekilde okumuşlar ki şiir değerini kaybetmiş bence. Kimileri de tam tersine çok yavan bir dille okumuşlar. Sonunda Ataol Behramoğlu'nun kendi seslendirdiği şiir kasetiyle, yine Müşfik Kenter'in seslendirdiği Orhan Veli şiir kasetinde karar kıldım. Behramoğlu ile Orhan Veli'nin şiir kitaplarını da yanıma aldım.

Önce Ataol Behramoğlu'nun şiir kasetinden iki şiir dinlettim onlara. Biri "Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var", diğeri de "Beyaz İpek Gibi Yağdı Kar". Sonra şairi biraz ta-

nıttım onlara. Şiirindeki coşkudan, duyguların yoğunluğundan bahsettik. Bu şiir günü siparişini Pınar vermişti geçtiğimiz hafta ve bugün Behramoğlu'nun kitabından kendisi de şiir okumak istediğini söyledi.

Behramoğlu'nun hem çok iyimser hem de karamsar şiirleri var. Kendi duygu yoğunluklarını, iyimser olsun karamsar olsun, şiirle ifade ediyor. Örneğin, melankoli ve ölüm üzerine şiirleri var. Etkinlik için elbette bu tarz şiirler uygun değil. Çünkü daha önce de söylediğim gibi bu etkinliğin amacı, buradaki gençlerin hayata dair ümitlerini artırmak. Bu amaç doğrultusunda "Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var" şiiri ümitsizliği onaracak, insanı yaşamla barıştıracak, olağanüstü güzellikte bir şiir. Bugünkü günlük sayfasının girişine yazdığım dörtlük de öyle. Pınar, Behramoğlu'nu şiirlerinden birini okumak isteyince, böyle iyimser şiirlerinden birini, "Bebeklerin Ulusu Yok" şiirini verdim ona. Pınar kendini şiire vererek, duygularını mısralara katarak okudu güzelim şiiri. Sonra Orhan Veli'den, şiirinin özelliklerinden konuştuk biraz. Orhan Veli şiirlerinin olduğu kaseti koydum. Dinlemeye başladık. Çoğu şiirin içine girdiler; bıraktılar şiir onları alıp götürsün diye.

Kasetin sonlarına doğru gelmekteydik ki bu hafta yeni gelen bir kız; Cansu, bana elleri ve gözleriyle çok sıkıldığını belirten bir işaret gönderdi. Kasetin bir yüzü bitmişti, kapattım. Cansu'ya ne olduğunu sordum. Bana çok sıkıldığını, fenalık geçirmek üzere olduğunu söyledi. Hatta esprili bir şekilde şöyle dedi: "Zaten buraya kafayı yiyip gelmişiz, bir de bu adam dır dır şiir okuyor". Bunun üzerine biraz sohbet etmeyi önerdim. Ne hakkında konuşacağımızı sordu. Ne isterse konuşabileceğimizi söyledim. Ona kaç yaşında olduğunu, okula gidip gitmediğini sordum. Yirmi yaşındaki Cansu, ilkökul mezunu olduğunu, babasının kendisini okutmak istemediğini, okumanın içinde ukde kaldığını söyledi. Ben de ona, buradan

çıktıktan sonra dışardan okul bitirme sınavlarına girebileceğini söyledim. Hatta, bizim üniversitede temizlik görevlisi bir kadının dışardan orta ve lise bitirme sınavlarına girdiğini, şimdi hedefinin açık öğretim olduğunu anlattım. Biraz sohbet edince kız açıldı.

Gençler şiir dinlemeye devam etmek istediklerini söylediler. Kasetin öteki yüzünü koydum. Bir süre sonra baktım, Cansu eline Orhan Veli'nin şiir kitabını almış, harıl harıl okuyor. Ona kitaptan bir şiir okumak isteyip istemediğini sordum. Şiir okumasını bilmediğini söyledi. "Herkes şiiri içinden geldiği gibi okur, istersen bir dene," dedim. "Mutluluğu Arayan Kızın Şiiri" diye bir şiir seçti ve okudu. Öyle güzel okudu ki... Bitirdiğinde hepimiz alkışladık. Cansu hayatında ilk defa bir şiiri yüksek sesle okumuş. Orhan Veli'nin şiir kitabını sevdiğini söyledi. Kitabı benden ödünç istedi, verdim. Şiir dinlerken sıkıntıdan patlayan Cansu, etkinliğin sonunda şiiri sevmişti. İşte böyle küçük şeyler, öyle paha biçilmez, öyle mutluluk verici ki benim için! İster istemez, aklım bu etkinliğe ilk başladığım sıralarda tanıdığım Aylin'e gitti. Aylin daha ilk günden etkinliği çok sıkıcı bulduğunu söylediğinde nasıl bozulduğumu, bunu nasıl da kendime ait bir başarısızlık olarak algıladığımı hatırladım. Aylin'i kazanamamıştım; çünkü söylediği her şeyi kendime yönelik algılamıştım ve ondan fazla kendimle ilgiliydim. Oysa bugün benzer bir durumda Cansu'yu kazanabilmişim; çünkü onun şiirden sıkılıyor oluşunu kendime yönelik bir başarısızlık olarak algılamadım, o nedenle de Cansu'ya sakin, panik yapmadan ve sevgiyle yaklaşabildim. Başarı kaygısı yaşamadığım için Cansu'nun can sıkıntısı ifadesi karşısında kendime değil, ona yöneldim. Bu etkinlik buradaki gençlerin terapisine yardımcı olmak için yapılıyor; ama çoğu zaman bana da terapi gibi geliyor.

Cansu'dan sonra Pınar da Behramoğlu'nun şiir kitabını ödünç istedi, verdim. Etkinliği bitirmek üzereyken içeri bir

kız girdi. Çok nazik bir şekilde bana yaklaştı ve hemşirelerin etkinliğe katılmasına izin vermediklerini ama katılmak istediğini söyledi. Baktım, ortalıkta hemşire göremedim, kız çok istekli göründü bana, oturmasını söyledim. Son iki şiiri dinledi. Nasıl bulduğunu sordum. Çok sevdiğini söyledi, okuma yazması olmadığını, babasının onu okutmadığını, şimdi de kocasının onu eve hapsettiğini anlattı. Dört yaşında bir de çocuğu olduğunu söyledi.

Kızlarını okutmayan babalar, onlara ne kadar büyük bir kötülük yaptıklarını bilseler, yine de okutmazlar mıydı onları acaba? Burada baba - kız arasındaki bu toplumsal sorunla o kadar çok karşılaştım ki!... Türkiye'nin bu çarpıcı gerçeğine o kadar çok tanık oldum ki!... Ve hepsi o kadar okumaya, öğrenmeye hevesli, almaya istekli genç kızlar ki! "Etmeyin babalar, kanınızdan canınızdan olan kız evlatlarınıza okumayı çok görmeyin, onları cehaletin karanlığına hapsetmeyin," diye haykırmak geldi içimden defalarca...

8 Mart 2006

“Hikâye, yoğun bir yaşam tecrübesinin kâğıda yansımasıdır.”

Haldun Taner

Ben beni bildim bileli kendimi en iyi yazarak ifade ederim. Yazı yazmak, bana kendimi uçuyormuşum hissi veren tek şey. Yazarken, ben, sanki daha çok ben oluyorum. Kendimle baş başa kalıyorum ve alabildiğine özgür hissediyorum kendimi. Bu günlüğü yazarken bazen yazının beni alıp götürdüğünü fark ettim. Başlangıçta ben yazıyı yönlendirirken, bir noktadan sonra yazının beni yönlendirmeye başladığını, yazıya teslim olduğumu anladım. Yazının beni alıp götürdüğü yere gidiyordum. İşte böyle olduğunda iyi yazabildiğimi düşünüyorum ve yazdığım yazı beni tatmin ediyor. Ancak böylesine bir teslimiyet ve böylesine bir kendini bırakış, yaratıcılığa açılan pencereleri aralayabiliyor.

Bugün yine çok keyifli bir etkinlik saati geçirdik. Haldun Taner'den bir öykü okuduk. “Bir Motorda Dört Kişi” adlı bir öyküydü bu. Bir motor yolculuğu sırasında toplumun farklı kesimlerinden gelen dört kişiyi anlatan çok hoş bir öykü. Öyküde vapuru kaçırıp motora binmiş bir kadın, bir kasap, bir

profesör ve bir delikanlı anlatılıyor. Bir ara motor dumanlar içinde kalıyor, yolcular yangın çıkacağını düşünüyorlar. Pannikleyen kadın yüzme bilmediğini söyleyip tek tek oradaki herkesten yardım istiyor. Delikanlı biraz yüzme bildiği halde yalnızca kendini kurtarabileceğini düşünüp kadına kendisinin de yüzme bilmediğini söylüyor. Profesör, motordaki tek can yeleğini boynuna geçiriveriyor. Kasap, eğer bu motordan kazasız belasız kurtulursa üç kurban keseceğine dair kendi kendine söz veriyor. Sonunda kazasız belasız varıyorlar. Kadın, topuklu ayakkabıları nedeniyle iskeleye atlamakta zorluk çekiyor; yardım etmek için elini uzatanlara ise kendine denk görmediği için dudak büküyor, oysa az önce can pazarında onlardan yardım istemişti. Kasap ise tehlike geçince keseceği kurban sayısını önce ikiye, sonra bire indiriyor.

Öykü, toplumun farklı kesimlerinden gelen dört kişinin ciddi bir tehlike anında ve tehlike geçtikten sonraki davranışlarını Taner'in o ince mizahıyla anlatmaktaydı. Haldun Taner, Türk edebiyatında Sait Faik'le birlikte en sevdiğim öykü yazarıdır. Günlük olayları, sıradan insanlık durumlarını hem son derece açık ve anlaşılır bir dille, hem de derinlikli ve incelikli bir şekilde anlatışı beni en çok etkileyen özelliği. Çünkü bu ikisini bir arada başarmak kolay değil. Yani hem sıradan bir olayı anlatacaksınız, bunu anlatırken derinleşeceksiniz, hem de derinleşirken son derece yalın ve anlaşılır olacaksınız. Hiç kolay değil. Bu özellik Sait Faik'te de var. Haldun Taner'in hikâyelerinde çok sevdiğim diğer bir özellik o ince mizahı. Okuyanı kahkahadan kırıp geçirmiyor ama tatlı bir gülümseme yayıyor çehresine.

"Şeytan Tüyü" gibi kahkahadan kırıp geçirdiği öykülerini de unutmamak gerek. Sanırım Sait Faik'le arasındaki en büyük fark bu mizahi bakış açısı. Yoksa öykülerine seçtikleri sıradan ve günlük olaylar, insancıl ve içten yaklaşımları, yalın ve anlaşılır ifadeleri çok benzer. Örneğin, bence bugün

okuduğumuz hikâyeyi Sait faik yazsaydı kadına karşı hafif bir öfke belirirdi içimizde. Oysa Haldun Taner'in öykülerinde bu mümkün değil, kadına kızamıyoruz; çünkü mizah, doğabilecek bir öfkeyi bastırıyor.

Buradan sakın Haldun Taner'i Sait Faik'e tercih ettiğim gibi bir anlam çıkmasın, ikisinin arasında bir tercih söz konusu değil benim için. Her ikisi de içimin çok derinlerine dokunabilen, çok etkilendiğim, vazgeçilmez yazarlar.

Bugün etkinliğe katılan gençler edebiyata oldukça eğilimlilerdi. Böyle olunca sohbet de koyu oluyor tabii. Öyküyü okumayı bitirdikten sonra dört farklı karakter üzerine sohbet ettik. Onlara, çevrelerinde bu karakterlere benzer kişiler olup olmadığını sordum. Söz döndü dolaştı, zor anlarda yardım istemekten çekinmeyen, sorun çözüldükten sonra ise hiç arayıp sormayan insanlara geldi. Aysel ve Mehtap kendi başlarından geçen benzer olayları anlattılar. Aysel, yalnızca ihtiyacı olduğunda arayıp bunun dışında hiç aramayan bir arkadaşının kendisini nasıl incittiğini anlattı. Mehtap tanıdığı ve çok güvendiği bir gence yardım etmek isterken nasıl dolandırıldığını ve tartaklandığını anlattı. Yaşadığı bu olaydan sonra insanlara olan güvenini tamamen kaybettiğini söyledi. Bunun üzerine, bir kişinin yanlış davranışının faturasını tüm insanlara kesmemesi gerektiğini; ama bundan sonra güveneceği insanlar konusunda daha seçici davranması gerektiği üzerine konuştuk.

Pınar, defterine Orhan Veli'nin şiir kitabından beğendiği bazı şiirleri yazmış, onlardan biri olan "Birdenbire" şiirini okudu. Aysel de kendi yazdığı bir şiiri okudu. Burada Pınar ve Aysel gibi edebiyata meraklı, kitap okuyan, şiir yazar, entelektüel tartışmalara girebilen gençleri tanıyınca, yaşamlarının bir bölümünde akıl hastanesinde bulunmuş yazarlar düşüveriyor aklıma. Bu yazarlar arasında beni en çok etkileyeni hiç kuşkusuz Tezcer Özlü.

Özlü, gençliğinde yaşamını anlamsız bulduğu için birkaç

kez canına kastetmiş, her defasında kurtarılıp bir süre akıl hastanesinde tedavi görmüş. Daha sonraki yıllarda bunalımlarını yazarak dışa vurmuş. Ne yazık ki genç sayılabilecek bir yaşta eceliyle ölene kadar beş nefis kitap yazmış bir insan. Bu kitaplarında akıl hastanesindeki yaşamından da önemli kesitler var. Onun anlattıklarını düşündüğümde, o zamandan bu zamana akıl hastanelerinin epey gelişmiş olduğunu görüyorum. Aslında şu “akıl hastanesi” terimini sevmiyorum. Burada tedavi gören insanlar akılsız ya da akılları kıt insanlar değil. Yalnızca ruhsal bazı sorunları var. Özellikle buraya gidip gelmeye başladığımdan beri tımarhane, akıl hastanesi gibi yakıştırmalar kanıma dokunuyor. Hastanenin giriş kapısında ruh ve sinir hastalıkları hastanesi yazıyor. Bu terim en doğrusu belki ama çok uzun olduğundan, bundan sonra bu günlük boyunca ben “psikiyatri hastanesi” terimini kullanacağım.

Bugünkü gençlerc, edebiyata olan bu ilgilerini kullanmalarını, sorunlarını yazıya dökmelerini, şiir, öykü veya anılarla dışa vurmalarını söyledim. “Kim bilir belki bir gün bir kitapçıda birinizin kitabını görür, alır okurum,” dedim. Beni gözleri parlayarak dinleyen Aysel, “Ama bunun için önce iyileşmemiz lazım,” dedi. Ben de bunun üzerine edebiyatı, iyileşme sürecini hızlandırıcı bir araç olarak kullanabileceklerini söyledim. Sanırım bu, akıllarına yattı. Etkinliğin sonunda üç dört kişi benden kitap istedi, verdim. Aslında bu klinikte, onların istedikleri zaman kitap ödünç alabilecekleri bir kitaplık olsa ne iyi olur! Belki ilerde böyle bir girişimde bulunurum. Aysel, bana bugünkü okuma etkinliği sayesinde moral kazandığını söyledi. Mehtap da “Umarım haftaya da burada olurum da bu etkinliğe katılırım,” dedi. Onların böyle keyif aldıklarını ve yararlandıklarını gördükçe dünyalar benim oluyor. İyi ki ilk zamanlardaki sıkıntılarına, zorluklarına katlanmışım diye düşünüyorum. Değdi doğrusu...

15 Mart 2006

*"Yaşam tek ve kesin bir gerçek üstüne kurulu değildir.
Her söz gerçeğin yeni bir görünümü, bir çeşididir."*

Taviani kardeşler.

Hafta içinde Karin'le telefonda sohbet ederken, benimle birlikte geldiği etkinliği eşi Sevan'a anlatınca, Sevan'ın da bir gün benimle gelmek istediğini söyledi.

Sevan, sinemacılık okudu. Şu andan profesyonel olarak bu işi yapmıyor; ama zaman zaman kısa filmler çekiyor ve sinemaya olan ilgisini her zaman taze tutuyor. Bunun üzerine Sevan'la konuştuk, bu hafta benimle birlikte gelmesine ve gençlere kısa filmler izletmeye karar verdik. Bunun için önceden hastaneyi aradım, film oynatmak üzere bir düzenleme yapıp yapamayacaklarını sordum, olumlu cevap alınca bugün Sevan'la birlikte hastanenin yolunu tuttuk.

Etkinlik odasında bir televizyon var. O televizyonun altına DVD oynatıcıyı yerleştirdik. Sandalyeleri sinema salonu gibi dizdik. Geçen haftaki edebiyata meraklı gençlerin çoğu bugün de buradaydılar. Sevan, onlara kendini tanıttı. Sonra kısa film hakkında biraz bilgi verdi ve bugün üç kısa film izleyeceğimizi söyledi. Işıkları söndürdük ve filmi koyduk.

Gençlerden biri, “Bir patlamış mısırımız eksik,” diye takıldı. İlk filmin adı “Pastel”di. Bir kütüphanede bir genç kitap karıştırırken gözü bir kıza kayıyor, kızı çok beğeniyor, kız bir ara kitabı rafa koymak için masadan kalktığında, delikanlı kızın oturduğu masaya, “çiçeklerden daha güzelsin” diye bir not bırakıyor. Kız bu notu alınca seviniyor; fakat kimin bıraktığını bilmiyor. Delikanlı, eve dönünce beyaz bir bluzaya renkli pastel kalemlerle “çiçeklerden daha güzelsin” diye yazıyor ve ertesi gün giymek üzere sandalyesine koyuyor. Ertesi gün, gencin ağabeyi daha erken uyanıyor, üzerine giyecek bir şey bulamayınca sandalyedeki bluzu giyip çıkıyor. Bizim delikanlı uyanıp da bluzu bulamayınca çılgına dönüyor, ağabeyini cep telefonundan arıyor ama o sırada ağabeyi otobüs durağında, kız da aynı otobüs durağında ve kız gencin ağabeyinin üzerindeki bluzu görünce bir gün önceki notu da onun yazdığını düşünüyor ve ona aşkla yaklaşıyor. Film burada bitiyor. Bu filmi izledikten sonra, gençlere bu filmin onlarda yarattığı duyguları sorduk. Çoğu ağabeye çok kızdıklarını söylediler; çünkü kardeşinin sevdiği kızı onun elinden aldığını düşünüyorlardı. Üstelik çoğu bunu kasıtlı yaptığını düşünüyordu. Ben ve Sevan (ben de bu filmleri ilk defa orada izledim) ağabeyin bunu kasıtlı yapmadığını düşündüğümüzü, olanların delikanlı açısından talihsiz bir tesadüf olduğunu söyledik. Gerçekten de ağabeyi evden çıkmak için üzerine giyecek bir şey bulamayınca o bluzu giymişti; bir gün önce kütüphanede olanlardan haberi yoktu. Bizim kızlardan biri hemen itiraz etti, “Ama genç ağabeyine telefon açıp anlatıyor,” dedi. Bu arada önemli bir noktayı atladım, film sessizdi. Yani biz çocuğun ağabeyine telefonda ne söylediğini duymadık, yalnızca telaşlı bir şekilde konuştuğunu gördük. Büyük bir ihtimalle o telaş içinde tüm ayrıntıları anlatmamıştı, yalnızca “Bluzu sen mi giydin, ben giyecektim, onu buraya getir,” tarzında bir şeyler söylemiş olacağını düşündüğümüzü

söyledik. Biraz düşününce bize hak verdiler. En azından bu olasılığı da kabul ettiler. Böylece bir filmin farklı kişilerce farklı şekillerde okunabileceğinden konuştuk. Aslında tıpkı hayat için olduğu gibi...

İkinci filmin adı “delik”ti. Bu film sesli bir film idi. Konusu kısaca şöyleydi: Bir kaç çocuk top oynarken, top bir duvara çarpıyor ve duvarı deliyor. Çocuklardan biri gidip o deliğin öte yanına uzun uzun bakıyor; ama biz sadece çocuğun gözlerini görebiliyoruz, deliğin ardında ne olduğunu göremiyoruz. Çocuk her gün gelip o delikten içeri bakıyor. Yıllar geçiyor, çocuk artık yirmili yaşlarında, hâlâ o delikten içeri bakıyor, üstelik artık yalnız da değil, deliğin ötesini görebilmek için tüm mahalleli arkasında kuyruk olmuş. Biz film boyunca yalnızca insanların meraklı bakışlarını görebiliyoruz ve deliğin ardında ne olduğunu merak ediyoruz. Film böyle bitiyor. Belkıs, filmin böyle bitmesine çok sinirlendi. Ona, “Sence o deliğin ardında ne var?” diye sordum. “Karanlık var,” diye cevapladı. “Peki, yalnızca karanlık olsa, o kadar insan kuyruk oluşturur muydu bakmak için?” dedim. Belkıs düşünmeye başladı. Mehtap söz aldı. “Bence orada cennet var,” dedi. Aysel de çok güzel bir manzara, farklı bir dünya olabileceğini söyledi. Selin “bence o deliğin ardında aydınlık var, umut var” dedi. Onlara şöyle sordum: “Neden sizce insanlar sadece o delikten içeri bakmakla yetinmiyorlar da baktıkları yere gitmeye, o duvarı aşmaya çalışmıyorlar?” Aysel cevabı yapıştırdı: “Belki oraya bakmak, oraya varmaktan daha güzeldir”.

Aysel sanatçı ruhlu, derin düşünen bir genç kız. Umarım bu derinliğini, duygularının yoğunluğunu sanatla, edebiyatla yansıtmayı başarır. Varışa kadar olan yol, o yolda yürümek için gösterdiğimiz çaba değil midir asıl güzel olan, bizi yaşatan? Varış bir andır, bir doruk noktası belki. Uzun olan yoldur, zor olan, çetin olan, güzel olan. Semiha Yankı'nın o

çok güzel seslendirdiği şarkısından dizeler dökölüverdi dilimden:

“Sevmek bir ömür sürer, sevişmek bir dakika
Hasret tükenmek bilmez, kavuşmak bir dakika”.

Onca hasret çekilmese, o kavuşmanın ne değeri kalır? Kavuşmayı kavuşma yapan, hasret değil midir?

Son filmimiz bir dakikadan biraz daha az süren “güneş-topu” adlı bir animasyondur. Bir çocuk topu havaya dikeyiyor, top güneş oluveriyor, sonra çocuk güneşe sapanla taş atıyor ve güneş, parlayan yıldızlarla dolu kocaman bir gökyüzüne dönüşüyor. Selin bu filmi çok sevdiğini, kendisini çok mutlu hissettiğini söyledi. Genel olarak sinema hakkında konuştuk biraz. Gençler genellikle “Babam ve Oğlum” filmini çok sevdiğini, bu filmi izlerken çok ağladıklarını söylediler. Belki ise o filmi hiç sevmediğini, “Kurtlar Vadisi”ni ise çok sevdiğini söyledi. Şiddet içeren filmleri çok seviyormuş. Ona, “Babam ve Oğlum”u neden sevmediğini sordum. Ağlatan bir film olduğu için sevmediğini söyledi. Bunun üzerine ağlamanın mutlaka üzölmek anlamına gelmediğinden, bir duygu boşalması olduğundan konuştuk. Gülmek ve ağlamanın yalnızca insanlara ait özellikler olduğunu, gülmenin ve ağlamanın insan olmanın bir belirtisi olduğunu söyledik. Belki’sin, “Boş şeyler bunlar, her şey gerçekçi olmalı,” der gibi bir havası vardı. Ama söylediğimiz her şeyi dikkatle dinledi. Bu gençler, ne kadar farklı düşünürlerse düşünsünler, onlara bir şey anlatmaya çalıştığınızda pür dikkat dinliyorlar. Onların bu özelliklerini çok olumlu değerlendiriyorum. Tüm sanat dallarının, gerçekçiliğın ötesine geçebildikleri sürece hayatımızı zenginleştirebileceklerini, sanatın bunun için çok özgür ve güzel olduğunu söyledik.

Gençler, öğleden sonrası için bir gösteri hazırlamışlar. Benim de kalıp izlememi istediler. Gerçekten çok isterdim; ama üniversiteye dönmem gerekiyordu. Ben kalamadım; ama Sevan kaldı. Haberleri ondan alacağım artık.

29 Mart 2006

*“Dünyada yapılmamış işler çoktur çocuğum
Derlerse ki bu işler bir işe yaramaz
De ki bütün işe yarayanlar
İşe yaramaz sanılanlardan çıkar.”*

Aziz Nesin

Bu okuma etkinliği hayatımı her geçen gün daha fazla doldurmaya devam ediyor. Bana yeni bir canlılık, coşku kattı gibi. Etkinlik saatlerinde kendimi tamamen oradaki gençlerle ilişkiye, yaptığımız işe veriyorum. O saatte benim için hayatımın geri kalan kısmı duruyor, başka hiçbir şey düşünmüyorum. Hatta bazen etkinlik bitip de hastaneden çıktıktan sonra günün geri kalanında yapacağım önemli bir şey varsa aklıma geliyor ve etkinlik saati boyunca bunu tamamen unuttuğum farkına varıyorum. Tam bir kendini verme durumu yaşıyorum etkinlik sırasında.

Bazen can yakıcı sorular soruyorum kendime. Neden? Neden bu iş bana bu kadar coşku veriyor? Neden hayatımı bu kadar dolduruyor? Yalnızca iyilik yapma isteği mi? Değil, yalnızca bu değil. Belki bir miktar toplumsal sorumluluk duygusu, bir miktar merak, edebiyat, psikoloji ilgisi ve belki kendi hayatımı daha anlamlı kılma çabası.

Böyle can yakıcı sorular sorarak gereksiz yere mi hırpalıyorum kendimi? Yoksa bu bir kendini daha iyi tanıma çabası mı? Daha bunun cevabını bile bilmiyorum. Cevabını bilmediğim ne kadar çok sorum var! Varsın olsun. Ben hep öğrençilerimi soru sormaya teşvik etmiyor muyum? Cevabı olmasa bile mutlaka soru sorun demiyor muyum? Soru sormak önemlidir. Bu etkinlikte tanıdığım gençlerin bana öğrettikleri en önemli şeylerden biri olayları değerlendirmede bizim bakış açımızın çok belirleyici olduğu. Aynı olayı olumlu da görebiliriz, olumsuz da. Bu, bizim elimizde olan, bizim nasıl düşündüğümüze bağlı bir durum; her şeyi toz pembe görmeye çalışmak anlamına gelmemekte. Örneğin, hata yaptığımızda üzülürüz. Ama bunu sürekli bir üzüntü kaynağı haline getirip kendimizi hırpalamak ya da hatamızdan ders almak ve hatalarımızın bize bir şeyler öğretmesine izin vermek bizim elimizde. Hangisini seçeceğimiz bize bağlı. O nedenle bu etkinliğin neden benim iç yaşantımı bu kadar doldurduğu sorusunu kendimi daha iyi tanımaya yönelik bir çaba olarak göreceğim bundan sonra. Sanırım zaman zaman bu soruya yeniden döneceğim.

Geçen gün Sevan'la konuştum. Gençlerin hazırladığı gösteriyi sordum. Çok hoş olmuş. Ufak skeçler hazırlamışlar, sevdikleri şiirleri okumuşlar, şarkılar söylemişler, taklitler yapmışlar. Sevan, sonuna kadar izlemiş, çok da hoş bir ilişki kurmuş çocuklarla. Bir süre sonra yine bir film gösterimi yapalım diyor. Neden olmasın? Arkadaşlarımdan bu konuda destek görmek öyle mutlu ediyor ki beni!

Bugünkü etkinlik için üçüncü kez bir mizah parçası seçtim. Yine Aziz Nesin'in "Şimdiki Çocuklar Harika" kitabından bir parça. Parçanın adı "Ne Ayıp Şey". Okula giden çocukların kopya maceralarını çok mizahi bir dille anlatan bir parça. Bu parçada mizahı yakalamak, daha önce seçtiğim iki parçaya göre çok daha kolaydı. Gerçekten de bu sefer parça

okunurken kahkahalarla gülenler oldu. Hiç tepki vermeyenler de oldu.

Okuma faslı bittikten sonra ortaya bu parçayı gülünç bulup bulmadıklarını sordum. Hiç gülmeyen kızlardan biri parçayı çok komik bulunduğunu söyledi. Parçayı çok komik bulmak ve hiç gülmemek! Bu nasıl oluyor? Belki duygularını aşırı derecede bastırmayı öğrenmiştir, belki gülmenin ayıp olduğunu düşünüyor. Bilmiyorum. Bir açıklaması vardır mutlaka. Sormaya cesaret edemedim.

Sohbet kısmında kendi kopya macralarımızı anlattık. Herkes kendi kopya çekme anılarını anlatırken, Soner daha değişik bir şey anlattı. Soner  niversitede öğrenciyken hastalığı başlamış ve üniversiteyle ilişiğı kesilmiş. Çok sessiz, ürkek, kendi halinde bir genç. Lisede  alışkan bir  ğrenci olduğu için hep kendisinden kopya istendiğini; fakat kendisinin böyle şeylerden çok korktuğu için kopya veremediğini, bu yüzden de arkadaşlarından dayak yediğini anlattı. Gençlerin çoğu, bugün baktıklarında kopya çekmenin çocukça bir şey olduğunu düşündüklerini söylediler. İçlerinden biri, kopya çekmenin  ğretmeni küçük düşürdüğünü söyledi. Bunun  zerine kopyanın  ğretmeni değil, çekeni küçük düşürdüğünü;      kopya çekmenin, “Ben bunları öğrenecek yetenekte ve  alışkanlıkta değilim,” anlamına geldiğı üzerine biraz konuştuk.

Ben de ilkokuldayken yaşadığım ve tamamen kendine güvensizlikten kaynaklanan bir kopya çekme maceramı anlattım. İlkokulda o kadar çok kopya  ekerdem ki! Tembel bir  ğrenci de değildim oysa. Ama  ğretmenimiz sevgisini başarımıza endekslemişti, başarısız öğrencileri çok aşağılardı. Bu nedenle bende başarısızlık korkusu baş göstermişti. Belki de sevgisizlik korkusuydu. Bunları o zaman göremiyordum tabii. Çok kopya  ekerdem; bir çıkmazın içinde gibiydim; hiç kendi aklımı ve irademi kullanarak bir şeyler yapabileceğimi

düşünemiyordum. Bunu düşünemememin nedeni korkuydu. Genellikle matematik dersinde yaşırdım bu korkuyu. İlkokul böyle bitti. Ortaokula geldiğimde ilk matematik sınavında yine aynı korkuyu yaşayıp kopya çekmişim. Ama herhalde bu sefer biraz daha olgunlaşmış olacağım ki bunun böyle devam edemeyeceğini düşündüm. O gece hiç uyuyamadım. Kendi kendime, hiç hoşnut olmadığım bu duruma bir çare düşündüm durdum. Çare, sabaha karşı aklıma geldi. Ben bu durumun böyle devam etmesini istemiyordum; o halde bundan böyle düşük not alma pahasına da olsa kendim çalışıp başaracaktım. Sınavda kopya çektiğimi de öğretmenimize söyleyecektim, aldığım kararı da açıklayacaktım. Tepkisi ne olurdu pek bilemiyordum; ama ne olursa olsun göze almıştım. Ertesi gün öğretmenimizden özel bir görüşme talep ettim, kabul etti, biraz zorlanarak da olsa kopya çektiğimi söyledim. Bunun böyle devam etmesini istemediğimi, artık yalnızca kendi çalışmama dayanacağımı da söyledim. Ben on üç yaşındaydım, karşımdaki öğretmenim elli yaşın üzerinde, sert görünümlü bir kadındı. Sorular sorarak beni konuşmaya teşvik etti; ama yargılayıcı sorular değildi bunlar, kendimi ifade edebilmeme yönelik sorulardı. O sınavın sonucuna razı olduğumu da söyledim. “Tamam,” dedi. Bana bakışı sert değildi, hatta sevecendi. O sınavın sonuçlarını bize vermedi. Bir sonraki sınavda problemleri çözerken kafamın nasıl çalıştığını gördükçe hem hayretler içinde kalıyor, hem müthiş keyifleniyordum. Korkumu aşmışım. İlkokulda onca korktuğum matematik dersini, öyle çok sevdim ki sonraları. Orta ve lise öğreniminin geri kalan yıllarında matematiği merak ederek, çok zevk alarak, tutkuyla çalıştım ve çok da başarılı oldum. Zaten bir şeyi öğrenmenin temelinde merak ve sevgi olduğu zaman başarı kendiliğinden geliyor. Öğrenmenin temelinde kaygı ve korku olduğu zaman ise (ki o gerçek bir öğrenme değil, bilgi depolama oluyor) başarısızlık kaçınılmaz. Bugün

bunları da anlattım oradaki gençlere. Çok dikkatle dinlediler beni.

Kaya, birkaç haftadır burada olan bir genç, bana böyle anlayışlı bir öğretmene denk geldiğim için şanslı olduğumu söyledi. Kendi okuduğu lisede müdürün sınav sorularını bizzat sattığını söyledi. Burada bulunan gençler bazen hayallerinde yarattıkları olayları gerçekmiş gibi anlatabiliyorlar; ama ben bu konuda Kaya'nın söylediğine inanma eğilimindeyim. Çok nadir de olsa böyle bir şey olabilirmiş gibime geliyor. Öyle veya böyle müdür soruları satınca öğrencileri kopya çekmeye yani emeksiz başarıya teşvik etmiş oluyor. Üstelik bu, kendisinin de kopya çekilmesini meşru bulduğu anlamına geliyor. Dediğim gibi, ben Kaya'ya inanma eğilimindeyim; ama diyelim ki bu doğru değil, buna rağmen çocukları öğrenmekten soğutan, yanlış yapmalarına izin vermeyen, yaptıklarında da en ağır şekilde cezalandıran, anlamaya değil ezberlemeye yönlendiren öğretmenler kopyayı teşvik etmiyorlar mı aslında? Bu konu tüm eğitimcilerin üzerinde düşünmeleri gereken bir konu değil mi? Bunlardan konuştuk epeyce. Yine de okul hayatında hemen herkesin böyle bir denemesi olduğunu, zaman geçtikten sonra bunların hoş birer anı olarak hatırlandığını söyledim.

Bugün hava çok güzeldi ve etkinliği bahçedeki çardağın altında yaptık. Hava güzel oldukça burayı kullanabiliriz. Haftaya, bir aksilik olmazsa, çok sıra dışı bir etkinlik saati bizi bekliyor.

5 Nisan 2006

*“Çünkü ömür dediğimiz şey hayata sunulmuş
bir armağandır.
Ve hayat sunulmuş bir armağandır insana.”*

Ataol Behramoğlu

Bugün büyüleyici bir gündü. Benim hayatımın en güzel, bana en çok heyecan veren günlerinden biriydi. Bugün okuma etkinliğinde bir şair konuğumuz vardı: Ataol Behramoğlu.

Şu işi başından anlatayım. Son olarak şiir günü yaptığımızda gençlere kasetten Ataol Behramoğlu’nun iki şiirini dinletmiştim. Epey ilgilenmişlerdi. Bir gün evde düşünürken aklıma geldi, Behramoğlu’nu etkinliğe konuk olarak davet edebileceğim aklıma geldi. Bu fikrimi Kemal Sayar’a açtım, gerçekleşirse eğer bunun harika olacağını söyledi. Ataol Behramoğlu’nu hiç tanıımıyordum; hiç karşılaşmışlığım yoktu. İnternetin arama motorlarından birine adını yazıp e-posta adresini buldum. Durumu anlatan bir mesaj yolladım. Bir hafta bekledim, cevap gelmedi. Bu arada internette araştırırken, Behramoğlu’nun İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesinde öğretim üyesi olduğunu öğrendim. Ders programına bakıp, hangi gün saat kaçta dersi olduğunu da öğrendim. Şu

internet bazen ne büyük kolaylıklar sağlıyor! Bir yandan da düşündüm, cevap gelmemiş olması ilgilenmediği anlamına geliyor olabilir. Ama hemen uzaklaştırdım kafamdan bu düşünceyi, mesajı açmamış bile olabilir, sonuçta ismini bilmediği bir kişiden geliyordu.

Gitsem mi gitmesem mi diye düşünürken cesaretimi toplayıp gitmeye karar verdim. Ne kaybedecektim ki? Sonuçta tanımadığım bir insan, en kötü ihtimalle hayır diycek. Ama ya evet derse?!.. İşte bu umut, bir salı günü beni İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi'ne, Bchramoğlu'nun odasının kapısına kadar götürdü beni. Kapı kapalıydı. Yan odadaki sekretere sordum, biraz sonra geleceğini söyledi. Beklemeye başladım. Bu arada koridorda onu bekleyen bir genç kızla sohbet ettik. Kız üç hafta öncesinden randevu aldığını söyledi. Ben randevu almamıştım; çat kapı gelivermişim; umarım görüşebiliriz diye düşündüm. Sonunda Ataol Bey geldi. Doğal olarak önce üç hafta öncesinden randevu alan kız görüştü. Görüşmeleri bittikten sonra Ataol Bey de odasından çıktı. Ben ona yaklaştım, kendimi tanıttım, el sıkıştık, "Biraz görüşebilir miyiz?" diye sordum. Çok nazik bir şekilde beni odasına davet etti, oturduk. Bakırköy'de yaptığım okuma etkinliğini anlattım kendisine ve etkinliklerin birinde onu konuğumuz olarak görmekten mutluluk duyacağımızı söyledim. Durumun Ataol Bey açısından pek normal olmadığının farkındaydım, hiç tanımadığı biri kendi iş yerine geliyor ve bir psikiyatri hastanesinde gerçekleştirdiği okuma etkinliğine onu davet ediyor. Bu cesareti nereden bulduğumu bilmiyorum, bazen olur bana böyle. Ataol Bey beni çok büyük bir dikkat ve ciddiyetle dinledi. Oradaki çocukların ne tür sorunları olduğunu sordu, benim etkinliği gerçekleştirirken nelere dikkat ettiğimi sordu. Ona daha önce mesaj yolladığımı söyleyince, almadığını, muhtemelen bilmediği bir isimden geldiği için kendisine her gün gelen çok sayıda mesaj arasın-

da kaybolduğunu söyledi; mesajım cevapsız kaldığı için özür diledi. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Yani benden cevap gelmeyince siz de kalkıp geldiniz, öyle mi?

- Evet, kusura bakmayın, randevu almadan geldim

- Hayır, hayır ne münasebet!

- Davetimizi kabul edecek misiniz?

- Tabii; ama şu aralar çok yoğunum.

- Bizi bir araya sıkıştırırsanız?

Randevu defterini açtı, baktı, baktı, “Üç hafta sonra olsun o zaman, 5 Nisan uygun mu?” dedi. “Olmaz olur mu,” dedim. Telefon numaralarımızı aldık, yine el sıkıştık, çok teşekkür ettim, tam ayrılırken arkamdan şeslendi: “Çok güzel bir şey yapıyorsunuz, farkındasınız değil mi?” dedi. Bazı şeyleri ifade etmeye sözler yetmez, bu benim için öyle anlardan biriydi, sözlerle verilecek bir cevabım yoktu, yalnızca tüm içtenliğimle gülümsedim.

İşte 5 Nisan bugün, geldi çattı. Nasıl heyecanlıydım sabah giderken! Bir aksilik çıkmasa bari diye geçirdim içimden. Sonra bu düşüncüyü kafamdan attım, aksilik çıksa beni arayıp haber verirdi diye düşündüm. Ben hastaneye vardıktan kısa bir süre sonra Ataol Bey de geldi. Oh! Nasıl rahatladım! Artık keyfime değmeyin gitsin. Klinikte hazırlıklar yapılmış, etkinlik salonu konferans salonu gibi düzenlenmiş, Ataol Bey’e bir masa ayrılmış, üzerine beyaz örtü ve bir çiçek sepeti konmuş. Doktorlardan biri, Ataol Bey şiir okurken ona gitarla eşlik etmek için hazırlanmış. Herkeste bir telaş, bir hareket, sormayın gitsin! Ben ve Ataol Bey bir an önce başlama telaşındaydık. Kemal Sayar ise mutlaka bize bir şeyler ikram etmeye kararlı. İkramımızı aldıktan sonra etkinlik salonuna geçtik. Gençler oturmuş bekliyorlardı, gözlerinde merak vardı. Merak, yaşama karşı bir duyarlılık belirtisi aslında. Bir şeyi merak etmek, yaşamla kurulan olumlu bir bağ bence. Ters

kayıtsızlık, ilgisizlik. “Ne olursa olsun beni ilgilendirmiyor, artık hayatla ilgimi kestim,” tarzındaki düşünceler buradaki gençler için çok aşına, içine düştükleri geçici bir çıkmaz bu; ama geçici olduğunun da farkında değiller. O yüzden onlarda merak duygusunu uyandırmak bana çok önemli geliyor.

Ataol Bey önce çocuklarla sohbet etmeye başladı. Şiirden, yazma ihtiyacından, en çok kendini yalnız hissettiğinde yazdığından söz etti. Hemen sıcacık bir iletişim kuruverdi gençlerle. Onu ilk gördüğüm gün çok ciddi bir insan olduğunu düşünmüştüm, bugün ise sevecen, duygulu, sıcacık bir insan vardı karşımda. Aslında ciddiyetle sevecenlik, sıcaklık karşıt duygular değil, pekâlâ bir arada olabilirler. Önce bir bahar şiiri okudu Behramoğlu:

*“Bu sabah mutluluğa aç pencereni
Bir güzel arın diñkü kederinden”*

Bir ayindeymişiz gibi sanki. Bir şiir ayini. Şiir başka bir şey. Farklı bir tınısı, bir büyüğü var sanki. Alıp götürüyor insanı. Bir ilkbahar şiiri daha Behramoğlu’ndan:

*“Yüzümü bulutlara kaldırıp
Dua eder gibi mırıldanıyorum
Kuşlarla, otlarla yıkanıyorum
Rüzgârla, ilkbaharla*

*Güneş gözkapaklarımı ısıtıyor
Ah! Güvenilmez ilkbahar güneşi
Rüyada mıyım, gerçek mi bu
Hem var gibiyim, hem yok gibi”*

Son iki dizeye takılıyorum, ben de bilmiyorum rüyada mıyım, gerçek mi bu? Hem var gibiyim, hem yok gibi. İnana-

mıyorum! Behramoğlu burada, bu klinikte, okuma etkinliği kapsamında gençlere şiir okuyor. Nasıl bir mutluluk içimde-ki, nasıl tadını çıkarıyorum bu anın! Sonra Behramoğlu sustu, gitarın tınısı ruhlarımıza işledi bu sefer. Gençlerden bazıları kendi yazdıkları şiirleri okumak istediklerini söylediler. Okudular da. Öyle güzel, öyle duygulu, öyle dokunaklı şiirler yazmışlar ki!

Aysel yeniden yatmış hastaneye, onu daha önce anlatmıştım, edebiyata meraklı, derin düşünen bir genç kız. Behramoğlu'nu ve şiirlerini biliyor, söz istedi, şairin "annem artık yok" şiirini okumasını istedi. Behramoğlu'nun bu şiiri çok hüznü, acıklı bir şiirdir. Bu yüzden şu anda okumak istemediğini söyledi, onun yerine "bebeklerin ulusu yok" şiirini okudu. Sonra benim çok sevdiğim, etkinliklerden birinde çocuklara da okuduğum dörtlüğü okumaya başladı.

*"Bütün insanları dostun bil, kardeşin bil kızım
Sevginin ürünüdür insan, nefretin değil kızım
Zulmün karşısında dimdik tut onurunu,
Sevginin karşısında eğil kızım."*

Ufacık bir dörtlük; ama içi ne kadar dolu, ne kadar derin. Gerçekten de hayatta önünde eğilmeyi gerektiren tek güç sevgi. Sohbet, gitar dinletisi, gençlerden gelen şiirler, şairin şiirleri arka arkaya geliyor, ben şairin dizelerindeki gibi hem var gibiyim, hem yok gibi, hem rüyada gibiyim, hem gerçek gibi. Doktorlar, hemşireler, gençler, ben coşku içinde, büyük bir zevkle dinliyoruz şairi; kendimizi bir kez daha sesin ve sözün büyüüne bırakıyoruz. Ve final şiiri geliyor Behramoğlu'ndan:

*"Yaşadıklarından öğrendiğim bir şey var
Yaşadın mı yoğunluğuna yaşayacaksın bir şeyi"*

Bu çok sevdiğim, yaşama sevinciyle dolu şiiri Behramoğlu'nun kendisinden, canlı olarak dinlemek harika bir duygu. Behramoğlu, şiirini okurken gençlerin arasında geziyor, onlarla göz teması kuruyor. Şairin ruhuyla, gençlerin ruhu şiir yoluyla birleşiyor. Bir genç kız, bu şiirinde eşlik ediyor Behramoğlu'na, şiiri ezbere biliyor. Birlikte söylüyorlar:

*"İnsan bütün güzel müzikleri dinlemeli alabildiğine
Hem de tüm benliği seslerle, ezgilerle dolarcasına
İnsan balıklama dalmalı içine hayatın
Bir kayadan zümrüt bir denize dalarcasına"*

Behramoğlu'nun tok sesiyle genç kızın ince sesi birbirine karışıyor, ben gözyaşlarımı zor zaptediyorum. Onlar devam ediyorlar:

*"Değişmemelisin hiçbir şeyle bir bardak su içmenin
mutluluğunu
Fakat ne kadar sevinç varsa yaşamak özlemiyle
dolmalısın"*

Bu dizelerden sonra kısa bir sessizlik ve bence şiirin en can alıcı dizeleri geliyor ardından:

*"Ve kederi de yaşamalısın, namusluca, bütün benliğinle
Çünkü acılar da sevinçler gibi olgunlaştırır insanı"*

Şiirin içinde müthiş bir geçiş bu. Yaşam yalnızca sevinçlerle, mutluluklarla anlamlı değil, kederle ve acıyla da anlamlı. Kederi de acıyı da namusluca, bütün benliğimizle, kaçmadan, korkmadan yaşamak, yaşamı bir bütün olarak görebilmek, günlük dertlere takılıp kalmamak, her yaşadığımıza

eşsiz bir deneyim gibi bakmak, bir şeyler öğrenmek için yaşamak önemli. Çünkü şairin dediği gibi:

*“Ömür dediğimiz şey hayata sunulmuş bir armağandır
Ve hayat sunulmuş bir armağandır insana”.*

12 Nisan 2006

“İstanbul şehrinin kışı bazen ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir, bilen bilir.”

Sait Faik (Birtakım İnsanlar adlı öyküsünden)

Geçen haftaki Behramoğlu etkinliğinin ruhumdaki yankıları hâlâ sürüyor. Oradaki gençler için de çok farklı, çok güzel bir deneyim oldu. Etkinlik sona erdikten sonra, bazı gençler Behramoğlu’ndan imza istediler. Gençlerin uzattıkları kâğıtlara kalpler çizip imzaladı. Çıkışta, birlikte döndük. Yolda sohbetimiz devam etti. Çok farklı bir deneyim yaşadığını, çok keyif aldığını ve çok etkilendiğini söyledi. Ayrılırken artık dost olduğumuzu ve bu klinik için gereken her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu söyledi. Ona nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyordum. Muhteşem bir sabah yaşatmıştı bizlere. Duygularımı böylece, olduğu gibi ifade ederek teşekkür ettim. Behramoğlu’nun gelmiş olması bundan sonrası için cesaretimi artırdı.

Bugünkü etkinlik için Sait Faik’in “Birtakım İnsanlar” adlı öyküsünü seçmiştim. Bir yerine kadar ben okuyup, sonra onlardan öykünün devamını kurgulamalarını istedim.

Öyküde bir adam, soğuk bir kış gecesi otobüs durağında

beklerken yanına birisi yaklaşıyor ve şöyle soruyor: “Az önce buradan bana benzeyen bazı insanlar geçti mi?” Ben burada kestim ve bana benzeyen insanlar ne demek acaba diye sordum. Önce Nihat söz aldı. Yorgun, üşümüş ve sert adamlar olabileceğini söyledi. Ebru ise bu adamların hırpani giyimli, yoksul görünümlü insanlar olabileceklerini söyledi.

Aysel çok farklı bir tahminde bulundu. Bu adamların örneğin, ellerinde çalgılar olan müzisyenler olabileceklerini söyledi. Yanınıza elinde gitarıyla, uzun saçlı bir adam yaklaşırsa, pekâlâ bana benzeyen adamlar gördünüz mü diye sorabilir dedi. Kaya ise bu adamın belki bir bilim adamı olabileceğini, insanların böyle bir soruya nasıl tepki verdiklerini ölçmek için bu soruyu sormuş olabileceğini söyledi. Mahmut, bu adamların bir çetenin üyeleri olabileceklerini söyledi. Sonra da her biri kendi cevaplarına göre farklı şekillerde öyküyü bitirdiler.

Aysel, bir müzik grubu oluşturan bu adamların bir programa yetişmeye çalışırken kaybolduklarını ve sonra bir bara girip geceyi orada geçirdiklerini söyledi. Kaya, bilim adamının başka insanlara da bu soruyu yönelttiğini ve böylece araştırmasına veri sağladığını söyledi. Ebru ve Nihat, bu insanların yoksul ve aç olduklarını, bu yüzden birleşip soygun yapacaklarını söylediler. Mahmut ise bu insanların, bir neo-nazi çetesinin üyeleri olduklarını ve eylem hazırlığı yaptıklarını söyledi. Her biri böylece farklı bir öykü yaratmışlardı. Öykünün geri kalanını çok merak ettiklerini söylediler ve sırayla okudular. Sait Faik’in kurgusunda, öyküdeki insanlar yoksul, hırpani giyimli ve sabahçı kahvelerinde ufak tefek işler yaparak ama namuslarıyla yaşayarak geçimlerini sağlayan insanlardı. O gece polis onların kahvesini basıp kapattığı için gece kalacak yerleri yoktu ve birlik olup dertlerini anlatmak için valiye gidiyorlardı.

Burada konu sokakta yaşayan insanlara, devletin onlar

için ne yapabileceğine, sosyal devlete geldi. Bir ara kendimi bizim üniversitedeymişim gibi hissettim. Şu sıralar korkutucu boyutlara varan liselerdeki şiddet olaylarından konuştuk. Ebru, kendi okuduğu lisede sınıfın yarısından fazlasının hap kullandığını, bu hapların şiddete eğilimi artırdığını ve en ufak bir tartışma konusunun şiddete dönüştüğünü söyledi. Hap kullanmanın nedeni iş hayattan tatmin olamama, kent yaşamının yarattığı hayal kırıklığı, bazen de sadece merak ya da delikanlılık gösterisi. Bir de okul yönetimlerinin gençlere anlayışla değil, düşmanlıkla ve çoğu zaman da şiddetle yaklaştıklarını söylediler. “Bize derdin ne, neden böyle yaptın diye soran yok, yalnızca cezalandırmayı biliyorlar,” dediler.

Gençlerden biri, bir haksızlığa karşı eylem yaparken bazen şiddetin gerekli olduğunu yoksa eylemin ses getirmeyeceğini söyledi. Bunun üzerine haksızlık karşısında susmamak gerektiğini, haksızlığa karşı çıkmak için eylem yapılabileceğini ama eylem yapmanın şiddet yoluyla olmayabileceği üzerine konuştuk. Onlara Fransa’daki iş yasasıyla ilgili öğrenci hareketinden bahsettim. Öğrenciler bu eylemi yaparken hiç şiddet kullanmamışlardı ve sonunda yasayı geri çekirtmeyi başarmışlardı. Eylem, sözcük anlamıyla hareketsiz kalmamak demek. Ama hareket etmek, şiddet kullanmak anlamına gelmiyor. Öyle güzel tartıştılar ki bu konuları. Gençlerin bugünkü katılımlarından çok memnun kaldım.

Etkinliğin sonunda ben eşyayı toplarken Mahmut yanıma geldi. Mahmut’u bu hafta ilk defa görüyorum. Çok zeki bir genç olduğu belli, tartışmalara çok etkin olarak katıldı, özellikle Fransa’daki iş yasasının içeriğini anlamaya çalıştı, iş yeni girenlerin sömürülmesine olanak veren bir yasa olduğunu anlayınca da bunun çok büyük bir haksızlık olduğunu söyledi. Baktım Mahmut’un kolunda bir Nazi dövmesi var, bu dövmenin ne olduğunu sordum ona. Mahmut, Nazi hayranı olduğunu, Hitler’i çok takdir ettiğini, kendisinin de eğer

kabul edilirse bir neo-nazi grubuna girmeye çalıştığını söyledi. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

— Nesini seviyorsun Hitler'in, milyonlarca insanın ölümüne yol açtı, bunda hayran olunacak bir şey yok.

— O insanları değil, Yahudileri öldürdü.

— Yahudiler insan değil mi?

— Onlar Yahudi.

— Hayatında hiç bir Yahudi'yle tanıştın mı?

— Hayır.

— Ben Yahudiyim, biliyor musun?

— Nasıl yani?

— Basbayağı. Türküm ve Yahudiyim.

— Belki Türk Yahudileri başkadır.

— Mahmut, sence insanları onlara doğuştan veri olarak gelen din, ırk, milliyet, renk gibi özelliklerinden dolayı ayırmak doğru mu? Bunlar yerinc insanları düşünce ve eylemleri nedeniyle takdir etmek veya kınamak gerekmez mi? Sen çok zeki bir gençsin. Bu zekânı yıkıcılık yerine yapıcılık için kullanırsan kendi hayatın çok daha değerli, çok daha anlamlı olacak. İstersen bunu bir daha düşün.

— Düşüneceğim.

Mahmut, intihar teşebbüsü nedeniyle burada. Hayatını anlamsız buluyor, kendine bir anlam, bir aidiyet arıyor. Nereye tutunacağını bilemiyor. Nazizm gibi sakat bir ideolojiden medet umuyor. Bir yol gösteren çıkmazsa, anlam ve aidiyet ihtiyacını çok yanlış bir şekilde bu sakat ideolojiden sağlamaya çalışacak. Bu nedenle gençlerle konuşmak çok önemli. Onları dinlemek ve onlarla konuşmak onlara yapabileceğimiz en büyük iyilik. Bu yaşlardaki gençlerin boşaltmaları gereken bir enerjileri var. Eğer bu enerjilerini boşaltacakları yapıcı yollar (sanat, spor, edebiyat, bilim vs...) tıkanırsa, yı-

kıcı yollara yönelebilirler. Ve bir ömür başkalarının da canını yakarak heba olur.

Bugünkü konuşmamız Mahmut için bir şey ifade etti mi bilemiyorum. Umarım, gözlerinden fışkıran o zekâyı kendisinin ve başkalarının hayatını söndürmek için değil, hayata bir şeyler katmak için kullanır. Bunu tüm kalbimle diliyorum.

19 Nisan 2006

“Özgür olmak için çıkarıp atacağınız, kendi özünüñ parçalarından başk■ nedir ki?”

Halil Cibran

“Siz, bu kapıdan içeri girenler, bütün umutlarınızı dışarıda bırakın”. Bu sözler, Dante’nin muhteşem eserinin ilk kısmı olan Cehennem’e. Cehennem bundan güzel tarif edilemez bence. Tüm umutların dışarıda kaldığı, umudun artık var olmadığı yer. Cehennem umudun yokluğudur. Umutlarını kaybeden insanlar kendi cehennemlerini yaşıyorlar. Umut olmadığı için cehennemden çıkış da yok sanıyorlar. Bu durumun geçici olduğunu düşünemiyorlar. Üstelik daha çok gençler. Gençlik, umudun doruklarda yaşandığı bir dönem. Oysa buradaki gençler umutsuzluk kuyusunda debeleniyorlar, kimi debelenmiyor bile. Onlara bir ışık olduğunu, kendilerine tutunacak bir dal yaratabileceklerini, umutsuzluk cehenneminden çıkış olduğunu, kapının aralanabileceğini göstermek burada yapılan tedavinin ve etkinliklerin en büyük amacı.

Ben, Dante’nin Cehennem’inin ilk cümlesine atıfta bulunarak, buranın kapısının girişinde şöyle yazdığını hayal ediyorum: “Siz bu kapıdan içeri girenler, bütün hırslarınızı

dışarıda bırakın". Ben, bu kapıdan içeri her girişimde kendimi tüm hırslarımdan kurtulmuş hissediyordum artık. Bu muhteşem bir duygu. İnsanı daha çok insan yapan, kendi özüne yaklaştıran, arındıran bir şey bu. İnsanı derinleştiren, kendisiyle ve dünyayla ilişkisini yeniden kurmasına neden olan bir deneyim. İnsanı sarsan, derinden etkileyen ama bir o kadar da eşsiz bir hayat deneyimi.

Dante'nin eseriyle burası arasında kurduğum bağ, "Düşünen Adam" heykelinden kaynaklanıyor. Bu hastanenin simgesi haline gelen "Düşünen Adam" heykeli, ünlü heykeltıraş Rodin tarafından ilk olarak tasarlandığında işler şöyle gelişmiş: Rodin, "Cehennemin Kapısı" adlı büyük bir sipariş almış. Cehennem olarak aklına ilk gelen Dante'nin Cehennem'i olmuş. Aylarca Dante'nin eserini okumuş, içine girebilmek, o eserin ruhunu hissedebilmek için. Sonra da kapının şekli belirlemeye başlamış kafasında. Kapının merkezine Dante'nin heykelini yerleştirmeye karar vermiş. Dante'yi, en iyi düşünen bir adam heykeliyle yansıtmaya karar vermiş. Böylece Cehennem'in Kapısı'nın merkezine yerleştirilmek üzere Dante'nin heykelini yapmış, bir düşünen adam olarak. Uzun lafın kısıası "Düşünen Adam" heykeli, Dante düşünülerek yapılmış. Sonradan "Cehennem'in Kapısı"nı oluşturan diğer heykeller gibi "Düşünen Adam" da tek heykel olarak sergilenmiş. Bu nedenle heykelin orijinal boyutu, hastanenin bahçesindeki kopyasından çok daha küçükmüş.

Benim, "Düşünen Adam", Dante ve hastane arasında kurduğum bağ bu bilgilerden kaynaklanıyor. İnsanın kendi egosunu, hırslarını bir yana bırakıp, onlardan bir süreliğine de olsa arınması oldukça önemli. Ayrıca kişinin kendi özüne dönmesi, başkalarının ruhlarına kendini bu denli yakınlaştırmaya çalışması, bu öze dönüşün insanın ruhunu coşturması, kendine ve dünyaya bambaşka gözlerle bakabilmesi öyle büyük bir zenginlik, öyle büyük bir mutluluk kaynağı ki! Ben

buraya her geldiğimde bunları yaşıyorum. Sonra günlük rutin işlerime, hayatın “normal” dediğimiz akışına geri döndüğümde hırslarım ve egom yeniden buluşuyorlar benimle. Zaman zaman onların hazırladıkları tuzaklara da düşüyorum; hırsa kapıldığım, egoma yenildiğim de oluyor; ama artık bunun farkına daha çabuk varabiliyor ve bu doğal zincirlerden daha çabuk kurtulmayı başarabiliyorum.

Hani bir zaman önce sormuştum ya kendi kendime, neden geliyorum buraya, yalnızca iyilik etmek için mi diye. Şimdi bu düşünceler yeniden döndürdü beni bu soruya. Buraya her gelişim, bu çocuklarla olan her ilişkim, benim onlara söylediğim ve onların bana söylediği her şey kendi içime, içimin derinliklerine, özümde bir yolculuk aslında. Bu yolculuk da beni buraya çeken unsurlardan önemli bir tanesi. Hırs ve ego insanoğlunun zincirleri. Özgürlük, onlardan kurtularak yaşamak demek. Bu, sürekli bir hal olmasa bile, bu duyguyu zaman zaman yaşamak çok güzel.

Bugünkü etkinlik için parça seçmekte epey zorlandım. Sonunda Muzaffer İzgü yetiştirdi imdadıma. İzgü, her yaştaki insana göre eserler veren bir yazar. Çocuklar için yazdığı kitaplarla ben, Duygun sayesinde tanıştım. Muzaffer İzgü’nün çocuk romanları, Duygun’un okuduğu ilk romanlardır. Artık piyasada bulunmayan “Ökkeş” serisini bulmak için nasıl da uğraştık. Önce “Ökkeş” serisini, onlar bittikten sonra da “Anneannem” serisini Duygun okurken, odasından yükselen kahkaha sesleri hâlâ kulaklarımda çınlar. Duygun bu kitapları okurken bazen beni de yanına çağırır, çok komik bulduğu bir bölümü bana da okur, birlikte kahkahalarla güler, böylece bu hoşluğu paylaşmış olurduk. Çocuklar için yazdığı kitaplardaki doğrudan mizah, yetişkinler için yazdığı kitaplarda kara mizaha dönüşür. Ergenlik çağındaki gençler içinse, bu çağa özgün sorunların hemen tümünün yer aldığı, çok aydınlık kitaplar yazdı İzgü. İşte bu romanlardan birinden, “Bütün

Sabahlarım Senin Olsun” adlı romanından bir parça seçtim bugün için. Böylece ilk defa bu etkinlikte bir hikâye değil de romandan bir bölüm okuduk.

Bugün yirmi kişilik kalabalık bir grup vardı. Onlara önce kısaca romanın içeriğinden bahsettim. Romanda lise son sınıfa geçmiş ve üniversite sınavına hazırlanmakta olan bir genç kız yaz tatili için teyzesinin Ege’deki yazlık evine misafir gitmektedir. Kızın bir sevgilisi var, bir de üniversite sınavının getirdiği baskı var. Bizim okuduğumuz bölüm, kızın teyzesine giderken otobüs yolculuğunda ve daha sonra teyzesinin evine vardığında yaşadıkları ve düşündükleri üzerineydi. Parçayı okuduktan sonra üzerinde epey tartıştık. Romandaki genç kızın duygu ve düşünceleri üzerine konuştuk. Kızın otobüs yolculuğunda tanıştığı, kocasını ve kızlarını terk edip annesine gitmekte olan kadın ve geride kalan çocukları üzerine, hayatta her şeyi çok fazla ciddiye alan ve hiçbir şeyin mizahi yönünü görmeyen insanlar üzerine sohbet ettik. Hoşuma giden bir şey, bugün gençlerin hepsi etkindi, hiç susup oturan olmadı. İzgü gençleri iyi yakaladı.

Pelin diye bir kız var; yeni gelmiş, sınavla girilen ciddi bir meslek kolejinde okuyormuş, hatta bu okula girmeden önce öğrencilerin tümü psikolojik bir testten de geçiyormuş. Pelin, oradaki bazı hocalarıyla sorunlar yaşadığını söyledi, böyle sorunlu günlerin birinde gözünü açtığında kendini hastanede bulmuş.

Elçin ise çok hızlı konuşan bir kız, hastalığı başlamadan önce okulunda başarılı bir öğrenci olduğunu, şimdi ise okuluna ara vermek zorunda kaldığını söyledi. Gençler genelde romanı çok sevdiklerini ve devamını merak ettiklerini söylediler. Pelin kitabı benden ödünç istedi, verdim. Onun arkasından Mehmet okuyacakmış. Artık şu kitaplık işini konuşmanın zamanı geldi diye düşünüyorum. Burada istedikleri zaman kullanabilecekleri, yaşlarına uygun, onlara iyi gelebilecek kitaplardan oluşan bir kitaplık kursak ne iyi olur!

26 Nisan 2006

*“Bir hişt hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra
yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları...”*

Sait Faik

Hafta içinde Kemal Bey’e kitaplık oluşturma fikrimi açtım. Ben kendi çevreme yayarsam, Kemal Bey ile oradaki diğer doktor ve hemşireler kendi çevrelerine yayarlarsa, herkes kitaplığından, kendi gençlik yıllarından kalma birkaç kitabı getirse, yaz sonuna kadar kırk elli kitap toplayabiliriz diye düşünmüştüm. Bu düşüncemi Kemal Bey’e söyledim. Kemal Sayar, böyle bir kitaplık oluşturmak için parasal kaynağın olduğunu, ben bir kitap listesi belirlersem, en kısa zamanda bu kitapların satın alınabileceğini söyledi. Harika! Böylece hem daha kısa zamanda kitaplığı oluşturabiliriz, hem de onlara gerçekten iyi gelebileceğini düşündüğümüz kitaplar olur, üstelik kullanılmamış, gıcır gıcır kitaplar. Hayal etmesi bile çok güzel. Ben büyük ihtimalle önümüzdeki haftaya listeyi hazır ederim.

Bugünkü etkinlik için Sait Faik’in çok sevdiğim “Zemberek” adlı öyküsünü seçtim. Bu öykünün özelliği, Sait Faik’in bunu on yedi yaşında, lise son sınıf öğrencisiyken yazmış olması.

Sait Faik, İstanbul Erkek Lisesi'nde, ikinci sınıfta okurken hocalarına yaptıkları çocukça bir şaka nedeniyle sınıfta Bursa Erkek Lisesi'ne sürülürler. Böylece Sait Faik de son sınıfı Bursa Erkek Lisesi'nde yatılı okur. "Zemberek" adlı öyküyü de bu lisede öğrenciyken yazar. Öykü başından geçmiş gerçek bir olaydır ve bir sınıfta geçer. Celil, sınıfta çalışan ve saati olan tek öğrencidir. Sınıftaki öğrenciler derslerde sıkıldıkça Celil'e kaç dakika kaldığını sorarlar. Celil de her defasında saatine bakar ve cevap verir. Bir keresinde psikoloji dersinde, dersin yaşlı hocası monoton bir şekilde dersi anlatırken herkes kaç dakika kaldığını sormaya başlar. Celil saatine bakar fakat saatin zembereği kırılmıştır. "Saatim çalışmıyor, zembereği kırıldı," diye alçak sesle durumu arkadaşlarına anlatmaya çalışır. Tam bu sırada, arka sıralardan haylaz bir öğrenci herkesin duyabileceği bir şekilde, "Celil söylesene kaç dakika kaldı?" diye seslenir. Celil çok sinirlenerck ters ters bakar arkadaşına. Bunun üzerine yaşlı öğretmen nazik ve sakın bir ses tonuyla şöyle der: "Celil söyle yavrum kaç dakika kaldı, ben de bu sınıftan çıkmak için can atıyorum". Celil mahcup bir şekilde ayağa kalkar ve saatinin zembereğinin kırıldığını söyler. Bu sefer bütün sınıf Celil'e "zemberek" adını takıp alay eder. Bu, günlerce devam eder. Celil'e herkes artık zemberek demektedir. Sait Faik ise ne zemberek diyebilmektedir, ne de Celil diyebilmektedir. Bir gün etüt saatinde, Celil bir arkadaşının yanına ders anlatmaya gitmişken Sait sıranın altında Celil'in babasına yazmış olduğu bir mektubu görür ve okur. Mektupta hal hatır sorduktan sonra, saatinin çalışmadığını, hani şu çelikten kıvrır kıvrır şeyin kırıldığını, oralara gidcn olursa bu hafta saati babasına geri göndereceğini, okulda çok saat olduğunu, kendisinin saate ihtiyacı olmadığını söylemektedir.

Hikâye böylece biter. Özetlediğim bu öyküyü gençler bölüm bölüm okudular. Sohbet kısmında Celil'in babasına

yazdığı mektupta neden zemberek sözcüğünü kullanamadığı, neden arkadaşlarının onunla alay ettiği, Sait'in neden ne zemberek ne de Celil diyemediği ve öğretmenin tepkisi üzerinde durduk. Meltem ve Aslı çok güzel yorumlarda bulundular. Özellikle Meltem hikâyenin tüm inceliklerini algıladı. Gençler kendi yaşadıkları bazı şeyleri anlattılar. Örneğin Meltem, kendi sınıflarında bir kızın kulakları çok büyük olduğundan herkesin ona kepçe dediğini, arkadaşının alınmadığını düşündüğü için kendisinin de öyle hitap ettiğini söyledi. Aslı lisedeyken kendisinin elebaşı olduğunu; ama kimsenin arkadaşlarıyla dalga geçmediğini söyledi.

“Kaç dakika kaldı?” diye bağırان çocuğun ne yapmaya çalıştığını düşündüklerini sordum. İsmet atıldı hemen ve “Çocuk racon kesiyor,” dedi. Bu deyiimi etrafta çok duyduğunu ama pek anlam veremediğimi söyledim. “Bana anlatır mısınız racon kesmek ne demek?” dedim. Anlatmaya çalıştılar ama epey zorlandılar. Sonunda kendi haklılığını, kendi gücünü ilan etmek şeklinde yorumladılar. Onlara Sait Faik'in sınıfına topluca verilen cezayı ağır bulup bulmadıklarını sordum. Çok ağır bulduklarını; ama zaten eski zamanlarda cezaların şimdiye göre çok daha acımasız olduğunu söylediler. Dayağın eskiden daha çok uygulandığını hatırlattılar. Bu noktada Meltem kanımı donduran bir şey söyledi. Kendi okuduğu okulda bir dayak odası varmış! Günümüzde çocukları, gençleri dayakla terbiye etmeye, yola getirmeye çalışan bir zihniyet, eskiye oranla azalmış olsa da hâlâ var. Bunun yerine çocuklarla, gençlerle konuşmak, onları anlamaya çalışmak ve onlara anlatmak, onlara sorumluluklar vermek, yıkıcı değil yapıcı bir disiplin anlayışını oturtmak daha zor geliyor herhalde. İnsan sevgiyle de eğitilebilir, korkuyla da. Korkuya dayalı bir eğitimin ürünü olan gençler içlerinde biriken öfkeyi gelecekte ya kendilerine yöneltirler ya da çevrelerine. Oysa sevgiyle verilen her şey sağlam, kalıcı ve yapıcı olur. Bence eğitim

konusunda toplumda çok yanlış bir kanı var. Disiplin denince hemen akla sertlik, ceza, aşırı itaat vs... geliyor. Oysa disiplin bütün bu saydığım asık yüzlü olgularla sağlanmaz, bunlarla olsa olsa korku sağlanır. Gerçek anlamda disiplinin ise karşılıklı saygı ve sevgiyle sağlanacağını düşünüyorum ben. Korkuya dayalı disiplin, uygulandığı alanın dışında son bulur. Sevgi ve saygıya dayalı disiplin ise zamanla bir iç disiplin haline gelir ve hayat boyu sürer.

Etkinliğin sonlarına doğru İsmet, okumak ruha iyi gelir mi diye sordu. Genellikle iyi geldiğini, okumak yoluyla yerimizden hiç kalkmadan başka dünyalara yolculuk ettiğimizi söyledim. Bu yolculuğu bedenimizle değil ama zihnimiz ve ruhumuzla yaptığımızı da ekledim. Sonra da “Bugün nereye yolculuk ettik?” diye sordum onlara. “Yıllar öncesine, Bursa’da bir lisenin sınıfına,” dediler. Bugünkü hikâyemiz de böyle bitti.

3 Mayıs 2006

*"Güzellik birdir! Eğer sen aynaları çoğaltırsan,
O da çoğalır..."*
Yunus Emre

Hafta içinde elli kitaptan oluşan bir liste hazırladım. İpek Ongun'un tüm kitapları, Gülten Dayıoğlu ve Muzaffer İzgü'nün gençlik romanları, Sait Faik ve Haldun Taner'in tüm öykü kitapları, Selim İleri'nin ilk gençlik çağı öyküleri, Vasconcelos ve St. Exupery'den kitaplar, Orhan Veli ve Atol Behramoğlu'nun şiir kitapları, Rıfat Ilgaz'ın Hababam Sınıfı, Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Aziz Nesin'in "Şimdiki Çocuklar Harika" adlı kitabı ve çok sevip çok yararlı olduğunu düşündüğüm birkaç kitap daha. Bir de fiyat almak için birkaç yayıneviyle bağlantıya geçtik. Herhalde yakında siparişi veririz.

Bugün kliniğe yine Sevan'la birlikte gittik ve film gösterimi yaptık. Bu seferki uzun metrajlı "Afacanlar İşbaşında" adlı bir komedi filmi. Filmin başkahramanı doğuştan midesinde sorun olan Patrik adlı bir çocuk. Aşırı derecede gazlı bir bünyesi olduğundan ve şişmanlığı nedeniyle herkes onunla alay ediyor ve ondan kaçıyor. Patrik'in tek bir arkadaşı, bir de amacı vardır: Astronot olmak. Film boyunca

iki arkadaş bu yolda çalışırlar, Patrik'in sorununu bir fırsata dönüştürerek başarılı olurlar. Bu arada Patrik'in başına gel-medik kalmaz, hapse bile düşer, arkadaşıyla da ayrı düşerler bir süre. Zaman zaman ümitsizliğe de kapılır ama hiçbir zaman tam anlamıyla vazgeçmez. Amacı doğrultusunda çaba harcar, çalışır, risk alır ve sonunda başarır. Filmin sonunda der ki: "Ben çok akıllı değilim, önemli bir yeteneğim de yok, ama kararlılık ve dostlukla kendim olmayı başardım". Hayatta tüm çabalarımızın nedenini de özetlemiyor mu bu cümle? Kendimiz olmayı başarmak. Başkalarına öykünmeden, onu bunu memnun edeceğim diye kendi isteklerimizi sürekli erte-telemeden, alem ne der diye düşünmeden, kendi amacımız doğrultusunda ilerlemek. Bunu başarmak bazen çok zor olabiliyor. Çok çetrefilli yollardan geçmek zorunda kalabiliyor insan. Kimi zaman ciddi bir başkaldırıyı göze alabilmek gere-kebiliyor, kimi zaman iç çatışmalarla baş edebilmek. En çok da ergenlik ve genç erişkinlik dönemlerinde sancılı olabiliyor kendi olmayı başarmak. Bazen yalnızlıklara katlanmak gere-kebiliyor, bazen de yol psikiyatri kliniklerinden geçebiliyor. Ama bir insanın kendini gerçekleştirebilmesi, kendisi olmayı başarabilmesi her şeye değer diye düşünüyorum.

Bugün tam üç saat gençlerle birlikteydik. Film bir saatten fazla sürdü. On dakika film arası verdik. Film bittikten sonra hep birlikte öğle yemeği yedik. Kızlardan biri yemek servi-sinin başına geçti, kepçeyi eline alıp servis yapmaya başladı. Aslında bu işi yapan bir görevli var; ama bugün yemeğe ko-nuklar var diye servisi kendi yapmak istedi. Patlıcan mısak-ka, bulgur pilavı ve cacıktan oluşan yemeğimizi hep birlikte sohbet ederek yedikten sonra, oturup film hakkında konuştuk. Bir olumsuzluğun nasıl fırsata çevrilebileceği, amaç için uğraşırken elbette pek çok zorluklarla karşılaşılabilceği, bu zorluklar moralimizi çok bozsa bile ümidimizi yitirmememiz gerektiği ve hayallerimizin peşinden gitmek üzerine sohbet

ettik. Gençlerin her birinden kendi amaçlarını söylemelerini istedik, “Amacım yok,” gibi bir cevabı kabul etmeyeceğimizi de söyledik. Kızlardan biri el yapımı takılar satan bir dükkân açmak istediğini söyledi. Bunu başarabilmek için bir süreçte çalışıp biraz para biriktirmek istediğini söyledi. Bir başka genç kız turist rehberi olmak istediğini, bunun için de üniversitede turizm okumak istediğini söyledi. Ama ailesi turizm okumasının ve turizmle ilgili bir işte çalışmasını istemiyormuş, muhasebeci olmasından yanaymışlar. O, turist rehberliğini severek, muhasebeyi ise kayıtsız bir şekilde yapabileceğini; ama ailesini mutsuz ederse kendisinin de mutsuz olacağını söyledi. Ona ailesiyle bu konuyu açık açık konuşmasını, kendi isteğini açık ve kararlı bir şekilde ifade etmesini tavsiye ettik. Eğer bunlar sonuç vermiyorsa bir süre kayıtsız kalacağı muhasebe işini yaparken vaktinin bir kısmını da turizm konusunda kendini geliştirmek için ayırabileceğini, amacını çok kısa dönemde gerçekleştiremeye bile, uzun dönemde gerçekleştirebileceğini söyledik. Gençlerin hemen hepsi öncelikli amaçlarının iyileşip hastaneden çıkmak olduğunu, sonra da okullarını bitirmek istediklerini söylediler.

Biz filmi seçerken en büyük endişemizin bunu bir çocuk filmi olarak algılayabilecekleri olduğunu, onları çocuk yerine koyduğumuzu düşünebileceklerinden korktuğumuzu söyledik. Öyle algılamadıklarını, filmi sevdiklerini söylediler. Bir tek Zeki, filmin kendisini üzdüğünü söyledi. Neden diye sorduğumuzda, bu filmi daha önce Almanya’dayken izlediğini ve filmin kendisine Almanya’daki özlediği yaşamını hatırlattığını söyledi. Annesi Almanmış, babası ise Türk. Anne-baba ayrılmışlar. Babası onu buraya kaçırarak getirmiş. Çok ciddi uyum sorunları çektiğini ve bu uyum sorunları kendisi için dayanılmaz boyutlara geldiğinden burada olduğunu söyledi.

Melek'ten söz etmiştim daha önce, sürekli burada kalan, bir miktar zihinsel engeli olan bir genç kız. Buradaki hemşirelerden biri ona okuma ğretiyormuş. Bunun zerine ben ona, "Küçük Prens" kitabının renkli, resimli bir baskısını vermiştim geçenlerde. O kitabı elinden düşürmüyor, kimseye de vermiyormuş. Emel, geçenlerde bu kitabı Melek'e okuduğunu söyledi. Kendi de çok beğenmiş. Böylece Küçük Prens'ten de bahsettik biraz. Bir ocuk kitabı olarak bilinmesine rağmen, her yaşta okunabilecek gzelliikte olduğunu söyledik. Tıpkı bugünkü filmimiz gibi.

10 Mayıs 2006

“Duygularımız deęiřiyor, dűřűncelerimiz deęiřiyor, zevklerimiz, isteklerimiz deęiřiyor, beklentilerimiz deęiřiyor. Ama deęiřmeyen bir řey var. Galiba hayatla kurabileceęimiz en gűvenli iliřki de o soruda saklı. Deęiřmeyen ne? Sende ne deęiřmiyor?... Sende ne deęiřmiyorsa sen ‘o’sun.”

Ahmet Altan

Kitap sipariřini verdik. űç gűn içinde teslim edilecekmiř. Yepyeni, gıcır gıcır elli kitap. İçim nasıl cořuyor. Bu klinikte, gençler için bir kitaplık oluřturuyoruz. Fikir benden çıktı, para klinik yűnetiminden. Dikkat çekmek istedięim nokta řu: Ruh ve sinir hastalarının tedavi gűrdűęű bir devlet hastanesinin gençlerle ilgili biriminde bir kitaplık oluřturuyoruz. Burada kalan gençler, kaldıkları sűre içerisinde kitap okuyabilsinler, okudukları kitaplar onların zorlu yařam műcadelelerinde olumlu birer rehber olsun diye. Ve devlet hastanesinin bu klinięinin yűnetimi teklifimi cořkuyla karřılayıp, bunun için gerekli olan parayı, oluřturdukları fondan hiç sorun etmeden karřılıyor. Alınan kitaplar doktorların iřine yarayacak tıbbi kitaplar falan deęil, tedavi gűren gençlerin okumaları için onlara uygun kitaplar. Bir devlet kurumu olan bu psikiyatri has-

tanisinin gençlerle ilgili bölümünde böyle bir şey hiçbir zorluk çıkınadan, hatta çok desteklenerek yapılabiliyorsa, kimse bu ülkede iyi şeyler de olmuyor demesin. Umutlu olmak için bundan daha iyi bir neden olabilir mi?

Bugün hava çok güzeldi. O yüzden etkinliği bahçede yaptık ve bir aşk hikâyesi okuduk. Ahmet Altan'ın "Peki o ne?" adlı hikâyesi. Hikâyede yazar, liseye başlayacağı sene kapıcının kızına âşık olduğunu, onu görebilmek, onunla bir arada olabilmek için neler yaptığını anlatıyor önce. Sonra liseyi okumak için yatılı bir okula gidiyor. Okul son derece güzel; özgürlük ortamının olduğu, çok güzel filmlerin oynadığı, partilerin yapıldığı bir okul. Fakat diyor yazar, bunların hiçbirisi benim umurumda değildi, ben yalnızca sevdiğim kıızı, onu görmeme kaç gün kaldığını düşünüyordum. Defterlerime, kitabımın kenarlarına her gün aynı heyecanla onun ismini yazıyordum. Sonra, diyor yazar, bir gün çok tuhaf bir şey oldu. Yine onun ismini yazdım ve bir şey hissetmedim. Dehşete kapıldığını söylüyor. "Ben aynı bendim, kız aynı kızdı; ama duygularım değişmişti. İşte o zaman korkmaya başladım. Benim duygularım, düşüncelerim sürekli değişirse ben kendime ve başkalarına nasıl güveneceğim?" Ve bir soru takılıyor aklına. Diyor ki: "Duygularım, düşüncelerim sürekli değiştiği halde, beni ben yapan, değişmeyen bir şeyler var bende. O halde soruyu şöyle sormak lazım. Bende değişmeyen ne?"

Hikâye böyle bitti. Biter bitmez, gençler yarış halinde söz istemeye başladılar. Herkes kendinde neyin değişmediğini söylemeye başladı. Kimi arkadaşlık duygusu dedi, kimi sadakat dedi, kimi aileme olan sevgim dedi. Biraz arkadaşlık duygusu üzerine konuştuk. Arkadaşlık duygusunun temelinde dertleri, sıkıntıları paylaşmak olduğunu söylediler. Buna sevinçleri, mutlulukları paylaşmayı da eklememiz gerektiğini söyledim. Bana katıldılar, hatta mutluluğu paylaşmanın biraz daha zor olduğundan konuştuk.

Sonra elbette aşktan konuştuk. Öyle dolular ki bu konuda. Birsen önce konuşmak istemediğini, çünkü hikâyedeki duruma çok aşına olduğunu söyledi. Sonra başladı anlatmaya. İki senedir sevdiği biri varmış. Ona tutkuyla bağlanmış; ama aşkına karşılık alamamış. Ağlamak ister de ağlayamazmış bir türlü. Sonra dün akşam Pınar ağlarken, kendisinin de birden boşaldığını, Pınar’a sarılıp bütün gece ağladığını anlattı. Mehmet, karşılıksız aşktan söz etti. Kendisinin bir kız arkadaşına âşık olduğunu, bunu ona söylediğini ama karşılık bulamadığını söyledi. Karşılık bulamayınca onun resmini yırtmış, aşkı yoğun bir öfkeye dönüşmüş. Nermin aşktan kaçtığını; Umut, çocuğunun babasına hâlâ âşık olduğunu; ama bu kişinin bir çocuğu olduğundan bile haberi olmadığını söyledi.

Nihal’in hikâyesi ise biraz farklı. Nihal’e âşık olan ama onun bir türlü ilgi duymadığı bir çocuk varmış. Nihal, onun durumuna çok üzüldüğü için onunla çıkmayı kabul etmiş, bir süre çıkmışlar. Ama Nihal’in gönlü bir türlü kaymamış çocuğa. Sonunda bunu ona söylemiş; çocuksa onu hâlâ çok sevdiğini söylemiş ve intihar etmiş. Nihal, arkadaşının ölümünden kendini sorumlu tutuyor. “Düşündükçe çıldıracak gibi oluyorum,” diyor. “Ya ilerde başkasına da böyle bir şey yaparsam,” diyor. Nihal henüz on altı yaşında. Omuzlarında ağır bir yük taşıyor. Kaldıramamış bu yükü, bu yoğun suçluluk duygusuna dayanamamış, bileklerini kesmiş o da. Bir süre hastanede yoğun bakım servisinde kalmış, hayati tehlikeyi atlattıktan sonra da buraya gelmiş. Nihal’le epeyce konuştuk. Ona arkadaşı için üzülmesinin çok doğal olduğunu ama kendisini suçlu hissetmesinin yanlış olduğunu söyledim. Sanırım üzülmekle, kendini suçlu hissetmek arasındaki farkı pek bilmiyordu; çünkü bu söylediğim çok ilgisini çekti. “Sen elinden geleni yapmışsın, gönül bu, zorla olmaz, cğer ona ilgin olmadığı halde varmış gibi yapsan yanlış olurdu, onu sen çekip vurmadın ya!” dedim. “Değil mi ya? Doktorlar da

öyle söylüyorlar,” dedi. Ben Nihal’e böyle söyledim; ama ne zor bir durum diye düşünmekten de alamadım kendimi. Daha yalnızca on altı yaşında. Hayat tüm yüküyle çökmüş üzerine. “Bizim oralar küçük yerler,” diyor Nihal, “herkes birbirini tanır, herkes biliyor bu meseleyi, herkes suçlarcasına bana bakıyor. Ama burada rahatım, burada beni kimse suçlamıyor, suçlu olmadığımı inandırmaya çalışıyorlar, o yüzden burada rahatım,” diyor. Bu klinik korunaklı Nihal için. Dışarıda ona yöneltilen suçlayıcı bakışlar burada yok. Burada ilgi, şefkat ve güven buluyor. Kendi kasabasında tüm bakışlar onun üzerinde. “O çocuk senin yüzünden öldü,” diye haykıran bakışlar... Nihal aşkı daha bilmiyor bile, belki alışırsam severim diye gezmiş bir süre çocukla. Bu hastane dışardan daha güvenli, daha merhametli onun için. Nihal elimi tutup teşekkür etti bana.

Sonra gençlerle karşılıksız aşk karşısında duyulan çaresizlikten bahsettik biraz. Çoğu bu çaresizlik karşısında intiharı tek yol gibi gördüklerini söylediler. Onlara dedim ki: “Âşık olduğumuz zamanlar, aynı zamanda en yaratıcı olduğumuz zamanlardır. Şairler en güzel şiirlerini, yazarlar en güzel eserlerini âşık olup da kavuşamadıklarında yazarlar. Karşılıksız aşk karşısında duyduğumuz çaresizliği ve öfkeyi kendimize ya da başkaları üzerine boşaltacağımıza, doruktaki yaratıcılığımızı kullanarak, neye ilgimiz varsa oraya boşaltsak kendimize çok yardımcı olmuş oluruz. Dikkatle dinlediler. 16 - 17 yaşlarındalar henüz, yaşamak çok zor gelmiş onlara. Ama dikkatle dinlediklerine göre, onlar için ümit var, öyle istekliler ki aslında hayata tutunmaya, umudu yakalamaya...

17 Mayıs 2006

“İnsan engelle boy ölçüştüğü zaman tanır kendini.”

Saint - Exupery

Tuhaf şey... Vücudum fazladan bir enerji üretiyor sanki bu etkinlik için. Kendi kendime şaşıyorum. Günlük, sıradan işlerimi yaparken bile yorulan ben, bu etkinlik için yeni fikirler ürettikçe enerjiyle doluyorum. Orada o gençlerle konuşurken, okumalarımızı yaparken yorgunluk bana kıyısından bile uğramıyor.

Bugün Zehra İpşiroğlu'nun “Şimdiki Çocuklar Hâlâ Harika” kitabından bir bölüm okuduk. Zehra İpşiroğlu'nun yeni çıkan bu kitabı, Aziz Nesin'in “Şimdiki Çocuklar Harika” kitabından esinlenmiş ve onun bir kuşak sonraki devamı niteliğinde. Burada da Aziz Nesin'in kitabında olduğu gibi ergenlik çağında iki çocuğun yazışmaları söz konusu. Ama mektupla değil, bilgisayar üzerinden e-posta yoluyla. Kitap çocukların birbirlerine gönderdikleri e-postalardan oluşmuş.

Bizim okuduğumuz bölüm, ailelerin çocukları çok fazla sıklıklarından, giyeceklerine, gidecekleri yerlere, okul çıkışı arkadaşlarıyla dolaşmalarına koydukları yasaklardan ve bu nedenle gençlerin çok bunaldığından bahsediyordu. Konu bu

olunca, tabii ki sohbet de koyu oldu. Gençlerin her biri bu konuda kendi yaşadıkları sıkıntıları anlattılar. Kimi giyim kuşanı konusundan, kimi internete girişlerin yasaklanmasından, kimi arkadaşlarla gezip tozmaya getirilen sınırlamalardan dert yandı. Kızlar, yaşadığımız toplumda her çeşit yasaklamanın daha çok kız çocuklara getirildiğini, erkek çocuklara daha çok özgürlük tanındığını söylediler. Bunların ardından can alıcı soruyu sordular: “Ailemiz bize bu konuda baskı yaptığında ne yapalım?” Onlara öncelikle aileleriyle iletişim kurmalarını, kendilerini ifade etmelerini söyledim. Denediklerini ama her konuşmanın kavgaya dönüştüğünü söylediler. Ben de onlara iki şey önerdim. Birincisi güvendikleri, kendilerini anlayacaklarını düşündükleri bir büyüklerine durumu anlatmaları ve o kişiyle birlikte aileleriyle konuşmaları. İkincisi, madem konuşma kavgaya dönüşüyor, o zaman söylemek istediklerini yazabileceklerini, yazdıklarını ailelerine okutabileceklerini söyledim. Ben de kendi gençliğimde böyle bir yöntemle başvurmuştum, işe de yaramıştı. Birden o aklıma geldi, anlattım. Liseden yeni mezun olmuş, üniversiteye başlamıştım. Babamın akli fikri bana iyi bir kısmet bulmaktaydı. Onun için de ikide birde bana, falancanın oğlu söyleymiş, bir tanışsanız, görüşseniz, ne çıkar tarzında yaklaşıyordu. Annem, babam kadar ısrarcı olmasa da onun yanında yer alıyordu. Benimse henüz o taraklarda hiç bezim yoktu. Üniversiteye yeni başlamıştım, yepyeni bir ortam, yeni arkadaşlar, yeni bir alan. Bana heyecan veriyordu. Vaktim de eskisinden boldu. Sinemaya çok meraklıydım. Üniversiteden arta kalan vaktimde, bir kaç kafa dengi arkadaşla o sinema senin, bu sinema benim dolaşıyorduk. Konserler, sergiler, tiyatrolar bizi bekliyordu. Ben bunların tadını çıkarmakla meşguldüm, evdeki muhabbet artık bir yuva kursan şeklindeydi. Bu duruma canım sıkılıyor, onlara dilim döndüğünce şu sıralar böyle bir şey düşünmediğimi, ilerde düşünebileceğimi anlatmaya

çalışıyordum; ama her konuşma bağrış çağırışla, kavgayla sonuçlanıyordu. Sonunda baktım böyle olmayacak, her konuşma kavgaya dönüştüğünden istediklerimi söyleyemiyorum, yazmaya karar verdim. Oturdum anne ve babama bir mektup yazdım. Onların telaşını, benim mutlu bir yuva kurmam için can attıklarını anladığımı yazdım. Ancak benim henüz evlenip çoluk çocuğa karışarak hayatımı geçirmek gibi bir isteğim olmadığını, buna kendimi henüz hazır hissetmediğimi, şu anda hayatımdaki yeniliklerin tadını çıkarmak istediğimi, vakti gelince elbette bu işlere de sıcak bakacağımı, bana biraz zaman tanımalarını istediğimi anlattım. Mektubu babama verdim. Babam şaşırdı, benden bir mektup beklemiyordu, o zamana kadar babamla iletişimimiz hiç mektupla olmamıştı. Ben odama gittim. Bir süre sonra babam yanıma geldi, baktım gözleri dolu dolu olmuş, yanıma oturdu, “Canım,” dedi bana, sarıldı, “Ne güzel yazmışsın,” dedi. “Yazdığım gibi konuşamıyorum, ondan yazdım,” dedim. Sarıldık, koklaştık, babam beni anladığını söyledi ve gerçekten de beni bu konuda makul bir süreç rahat bıraktılar. Bu anımı gençlere anlatırken, artık hayatta olmayan babamı ne kadar özlediğimi fark ettim. Gençler, beni çok büyük bir dikkatle dinlediler. Sonra, anne - babaların da nihayetinde insan olduklarından, hatalar yapabileceklerinden, onların da anne - babalığı çocukları sayesinde öğrendiklerinden konuştuk biraz. Bazen benim de ergenlik çağındaki oğlum Duygun’a nasıl davranacağımı bilemediğimi, zaman zaman ikilemler yaşadığımı söyledim. Ben, böyle ikilemler yaşadığımda, bunu Duygun’a açık açık söylüyorum. O zaman o da anlıyor ve rahatlıyor. Sonuçta gençlerle, aileleriyle çatışmaları durumunda iletişimin sorun çözücü olacağını; ama birtakım sınırlamaların da gerekli olduğu konusunda anlaştık.

Bu arada kitaplık oluşturmak için sipariş verdiğimiz kitaplar gelmiş. Artık bu klinikte gençlerin istedikleri zaman

okuyabilecekleri, onlara uygun kitaplar var. Öyle mutluyum ki! Mutluyum; çünkü bu, kalıcı bir şey. Ben ilerde bu etkinliğe ne kadar devam ederim bilmiyorum. Vaktim ve sağlığım elverdikçe devam etmek isterim; ama üniversiteden ek bir görev çıkacak olsa yaktım kalmayabilir. O zaman da bırakmak zorunda kalabilirim. Ama bu kitaplık kalıcı. Bu klinikte kalıcı bir şey oluşturmuş olmanın huzuru ve sevinciyle döndüm bugün evime.

31 Mayıs 2006

“Doğanın en bağımsız ruhlu yaratıklarından özgürlüğün simgesi kuşların en güzel yuvaları kurması da rastlantı mıdır sanki? Hiç kimse sınırlar ötesinden, bulutlar, iklimler boyu kanat kanat yol alan göçmen kuşlar kadar bilemez yuva kurmanın kadrini. O kuşlar kondukları saçaklarda, tünedikleri dallarda en güzel yurtların sesi olur. Öte öte dindirirler sanki hiç bitmeyecekmiş gibi görünen o hasreti. Konarlar yuva belledikleri o yere, penceremin kıyısına, hasret diner.”

Karin Karakaşlı (Can Kırıkları adlı kitabından)

Geçen hafta İzmir’de bir kongreye katılmıştım, o yüzden kliniğe gelemedim. Bu hafta ise genç bir yazar konuğumuz oldu: Karin Karakaşlı. Dostlarım Karin ve Sevan sayesinde ulaşabildim Karakaşlı’ya. Gençlerle sohbet için benimle has-taneye gelme teklifimi hemen kabul etti. Çok da ilginç ve yararlı bir sohbet oldu bence.

Karakaşlı, kendini tanıtırken Ermeni olduğunu söyleyin-ce, bu hafta yeni gelen kızlardan biri Ermenilerden nefret ettiğini söyledi. Yanında oturan delikanlı ise Ermenilerle bir alıp veremediği olmadığını ama Yahudilerden nefret ettiğini söyledi. Böylece bugünkü sohbetimizin konusu kendiliğinden belirlenmiş oldu.

Ermenilerden nefret ettiğini söyleyen kızın adı Yaprak, on yedi yaşında, cin gibi akıllı bakışları var. Yahudilerden nefret ettiğini söyleyen Hasan ise on dokuz yaşında, durumu epey ağır gibi. Konuşurken bazen kelimeleri birbirine karıştırıyor, belki de aldığı ilaçların etkisidir. Hasan, Yahudilerden nefret ettiğini söylerken, henüz benim Yahudi olduğumu bilmiyordu. Hemen söyledim. Hasan bu işe çok şaşırdı ve Türkçeyi nasıl öğrendiğimi sordu. Ona Türkçenin ana dilim olduğunu, Türkiye'nin de memleketim olduğunu söyledim. Şaşırdı. "Ama Yahudiyim diyorsunuz?" dedi hayretle.

"Evet, Yahudiyim. Yani dinim seninkinden farklı, Müslüman değilim; ama tıpkı senin gibi Türküm ve anadilim Türkçe". Hasan karşımda dilini yutmuş gibiydi. Sonra tekrar Yaprak ve Hasan'a dönerek televizyonda gördüklerinin, gazetelerde okuduklarının dışında, kendi hayatlarının içinde bir Yahudi veya Ermeniyle karşılaşp karşılaşmadıklarını sordum. Örneğin, bir komşuları ya da bir sınıf arkadaşları olmuş muydu? Hayır diye cevapladılar. Önyargılı olduklarını kabul ettiler; ama önyargılarının kırılmasının da zor olduğunu söylediler.

"O zaman bugün sizin için bir deneyim olsun, birlikte bir saat geçireceğiz, bakalım bu bir saatin sonunda önyargınızda bir oynama olacak mı?" dedik bu aslında öğrenmeye aç gençlere.

Sonra okumaktan, yazmaktan konuştuk epeyce. Okumanın bizim dünyamızı nasıl zenginleştirdiğinden, hiç bilmediğimiz ve bilemeyeceğimiz yaşamlara okuma sayesinde girebileceğimizden konuştuk. İyi ve kötülük, normallik ve delilik üzerine konuştuk. Gençlerin çok bariz bir şekilde her şeyi siyah - beyaz olarak gördüklerini fark ettik. Karakaşlı, her toplumda iyi ve kötü insanlar olabileceği gibi, bir insanın da tamamen iyi veya tamamen kötü olamayacağını söyledi. Ayrıca bizim gibi düşünmeyen bir insanın mutlaka bize düşman

olduğu veya yanlış düşündüğü anlamına gelmediğini, yalnızca farklı düşündüğünü, bunun da çok doğal ve kabul edilebilir olduğunu söyledi. Tüm bu söylenenleri gençler nasıl da dikkatle dinlediler anlatamam. Sanki daha önce kimse onlarla böyle gerçek anlamda, onları ciddiye alarak, onlara önem vererek konuşmamış gibi. Yaprak sohbet sırasında babasının kendisini eve hapsedtiğini, kitap bile okumasına izin vermediğini söyledi. “Bu benim çevremde normal gibi algılanıyor, normallik buysa ben normal olmak istemiyorum,” dedi. Yine “Biz deli miyiz?” diye sordular. Ben de daha önceki gruplara söylediklerimi onlara da tekrarladım. Öyle olsaydı onlarla bir saat kadar güzel güzel sohbet edemeyeceğimizi, yalnızca yaşamlarının çok zor bir dönemlerinden geçtiklerini ve yardıma ihtiyaçları olduğunu söyledim. Sonra hayatta şansın, kaderin rolünden söz ettik. Bunu da yine siyah - beyaz görüyorlardı. Kimi her şey yalnızca şansa bağlıdır dedi, kimi şansın hiç rolü olmadığını her şeyi kendimizin yaptığını söyledi. Biz de öncelikle kendi hayatımız için de, başkalarının hayatı için de yapabileceğimiz çok şey olduğunu; ama zaman zaman şansın da rolü olduğunu söyledik. “Bütün zenginler kötüdür, bütün yoksullar iyidir,” gibi bir önyargıdan bahsettiler. Bunun üzerine de biraz konuştuk, ilk açılan konuyla da bağlantılı olarak doğuştan bize veri olarak gelen bazı unsurlar (zengin veya yoksul bir aileye doğmuş olmak, şu veya bu kişinin çocuğu olmak, din, ırk, milliyet, ten rengi gibi) nedeniyle insanları iyi veya kötü olarak nitelendirmenin yanlışlığını anlatmaya çalıştık. Sohbet o kadar güzeldi ki vaktin nasıl geçtiğini anlamadık. Etkinliğin sonunda Yaprak ve Hasan’a önyargılarında bir değişme olup olmadığını sordum. Tamamen geçmediğini ama önyargılarında çatlama olduğunu söylediler.

Bunun çok büyük bir şey olduğunu söyledik onlara. Biz çıkarken Yaprak, Karakaşlı’nın yanına kadar gelip sabahki sözleri için özür diledi. Daha ne isteyebilirdik ki? Yolda

giderken düşündüm, benzer önyargılara yalnızca psikiyatri hastanelerinde rastlanmıyor, toplumun hatırı sayılır bir kesimine yayılmış durumdalar. Biz bugün bunun yanlışlığını bu gençlere anlatabilmiş, onlarla bu konuda çok medeni bir şekilde konuşabilmiştik.

Düşünmeden edemedim. Bunu buradakilere bir saat içinde anlatmak mümkün oldu da dışarıdaki “sağlıklı” geçinen insanlara bir ömür boyu neden anlatılamıyor diye. O kadar mı zor insanlığın ortak noktasında birleşmek?

7 Haziran 2006

"Babam evde yok, diye ağlayan kadınlar özlem atına binerek babaların ülkesine giderler. Babaları artık uzak ülkede olsa da özleyebilmek büyük saadettir."

Kemal Sayar (Kalbin Direnişi adlı kitabından)

Bugünkü etkinlik benim için sarsıcı oldu. Aslında gün çok tatlı başlamıştı. Ben kapıdan içeri girer girmez Yaprak bitiverdi yanımda. Güler yüzle, sıcacık bir "hoş geldiniz"le karşıladı beni. Sonra bana, "Okuma için geldiniz değil mi? Siz hani şu Ermeni ablasınız değil mi?" dedi. Ona gülümseyerek, "Hayır ben Yahudi olanıyım," dedim. Gülüştük. Sonra etkinlik odasına geçtiğimde geçen haftaki gençlerin hemen hepsinin orada olduğunu, masanın etrafında oturmuş beni beklediklerini gördüm. Ben içeri girince alkışlayarak tezahüratta bile bulundular. Son derece canlı ve neşeli başladık okuma etkinliğimize.

Bugün için seçtiğim öykü Oktay Akbal'ın "Havuzlu Ev" adlı öyküsüydü. Bir bölümünü ben okuyup sonra onlardan kurgulamalarını istedim. Öyküde, bir kenar mahalleye yeni taşınan, herkesten farklı giyinen, asık suratlı, aksi davranışlı bir adamdan söz ediliyordu. Mahalledeki herkes bu adamın

kim olabileceği konusunda fikir yürütüyordu. Ben burada kestim ve gençlere, “Sizce bu adam kimdir, ne yapar?” diye sordum. Her biri kendi fikrini söyledi. Kimi mafya babası dedi, kimi hâkim, kimi öğretmen, kimi de bu adamın deli olabileceğini söyledi. Böyle biraz sohbet ettikten sonra, öykünün devamını çok merak ettiklerini söylediler. Sırayla okumaya başladılar. Bu sırada birden, o ana kadar çok neşeli ve etkin olan Yaprak kapıdan dışarı baktı ve yüzü karanlık bir hal aldı. Ben bir insanın yüzünün bir anda nasıl dönebileceğini ilk defa bu kadar net bir şekilde Yaprak’ın yüzünde gördüm. Yaprak masadan kalktı, köşedeki minderlere oturdu ve sessizce ağlamaya başladı. O orada ağlarken, ben okumayı sürdüremedim. Yaprak’a dönüp ne olduğunu sordum. “Bir şey yok, siz devam edin,” dedi. Ona, o böyle ağlarken devam edemeyeceğimizi söyledim, kapıdan baktığını ve orada gördüğü bir şeyden sonra bu hale geldiğini düşündüğümü söyledim. Bunun üzerine Yaprak, “Yaratık geldi,” dedi. Yaprak’ın gerçek bir şeye ağladığından o kadar emindim ki bu cevabı bir ruh hastasının hayalinde yarattığı bir korkuyu gerçekmiş gibi algılaması ihtimalini hiç düşünmedim. Oysa odadaki gençler öyle düşünmüşlerdi. Gençlerden biri, “Yaratıklar bazen bize de görünür, ilaç alınca geçer,” dedi, bir diğeri, “Yaratık diye bir şey yoktur,” dedi. Bense Yaprak’ın bir gerçekliğe ağladığından emindim. Ona dönüp, “Yaprak, yaratık kim?” dedim. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

- Yaratık kim Yaprak?
- Yaratık benim babam. Babam geldi az önce.
- Ne hissettiğini bizimle paylaşır mısın?
- Babam benim hayatımı mahvetti, beni eve hapsetti, baskıdan bunalıttı, onu hayatımda istemiyorum. Ben onun yüzünden intihar ettim, bir kutu hap içtim, beni kurtardılar sonra da buraya getirdiler.

Ona annesini, kardeşlerini sordum. Onları sevdiğini ve öz-

lediğini söyledi. “Tek derdim babam” dedi. “Babam olmasa, hayatımda kötü giden bir şey yok. Ama babam benim hayatımı cehenneme çeviriyor. Onu gördüğüm an kendime hakim olamıyorum, elimden ağlamaktan başka bir şey gelmiyor,” dedi. Sonra Yaprak ayağa kalktı ve hafif bir titreme nöbetiyle birlikte hıçkıra hıçkıra ağlayarak, “Çok korkuyorum,” demeye başladı. Bu arada Yaprak masaya, aramıza geri dönmüştü. Onu yanıma oturmaya çağırıyordum. O öyle titreyerek ağlarken, “Neden korkuyorsun?” diye sordum ve asıl sarsıcı cevapla karşılaştım. Yaprak hıçkırıklar içinde, “Babamı öldürmekten korkuyorum,” dedi. Elini tuttum, ona ilerdeki günlerde okulunu bitireceğini, üniversiteye gideceğini, babasının kızının intiharına mutlaka üzölmüş olacağını, artık ona karşı davranışlarını değıştirebileceğini, babasına bir şans daha tanınmasını söyledim. Ona bunları söylerken ben de kendimi biraz çaresiz hissettim ama.

Yaprak, on yedi yaşında bir genç kız. Akıllı, hayata karşı duyarlı, öğrenmeye açık bir insan. Kendisini taburcu olacağı gün almaya gelen babasını görür görmez ağlamaya başlıyor, çaresiz hissediyor ve onu öldürme kaygısı taşıyorsa, basit bir baba baskısından çok daha fazlasını, baba - kız ilişkisinde birtakım hastalıklı durumları düşündürüyor bu insana. Yine de bilemem tabii. Yaprak’ın durumu içimi dağladı. Etkinlik saatini bitirip ben oradan ayrılırken, Yaprak’ın kulağına, “Her şey düzelecek,” diye fısıldadım. Yapraksa onunla ilgilendiğim için bana teşekkür etti. Bir psikiyatri hastanesi, insanın yaşamının kıyısından bile geçmeyen bazı durumları çırlıçıplak bir gerçeklik olarak çıkarıveriyor çoğu zaman karşısına. Hiç silinmeyecek izler bırakıyor yüreğinde. Yaprak bugün belki taburcu olacak, belki bir daha hiç karşılaşmayacağız; ama benim yüreğimde ve belleğimde bıraktığı iz hiç silinmeyecek. Arada bir aklıma düştüğünde, onun için dua etmekten ve ona iyi şanslar dilemekten başka bir şey gelmeyecek elimden.

13 Haziran 2006

"En yüksekten uçan martı, en uzağı görendir."

Richard Bach

Yaz geldi. Hava açık ve sakin. Kışın kirini, pasını, fırtınasını, çamurunu üzerinden atmak istercesine, tatlı, ılık bir rüzgâr esiyor. Bu etkinliğe geçen yazın çıkışında başlamıştım, şimdi bir başka yaza giriyoruz. Ne çok acemilik çekmiştim ilk başlarda, bırakmayı bile düşünmüştüm. İyi ki bırakmamışım. Hem bu etkinliği bu klinikte oturtmuş olduk, hem bir kitaplık oluşturduk, hem de yazar, şair konukların gelip gitmesiyle kliniği biraz dışarı açtık. Belki biraz da burada kalan gençlerin yalıtılmışlık duygusunu hafiflettik. Benim içinse bu deneyim, benzersiz bir terapi oldu. Benim için ne değişti diye düşünüyorum. İnsanlarla ilişkilerim biraz daha rahatladı, kendi duygularımı biraz daha rahat ifade edebiliyorum, hayatla ilgili korkularım biraz hafifledi, daha dayanıklı hale geldiğimi hissediyorum, hayatın bana getireceklerini cömertçe buyur etmeye daha istekli hale geldim. Neyi isteyip neyi istemediğimi her zaman biliyordum; ama istemediğim bir şeye hayır demek benim için çok zordu. Artık istemediğim bir şeye rahatlıkla hayır diyebiliyorum. Başarı kaygımın

üstesinden gelebildim. Kendimi kasmadan doğal halime bıraktığımda buradaki gençlerle ilişki kurabildim. Her şeyden önemlisi, kendime karşı çok daha müsahahalı hale geldim. Kendimi rahat bırakmayan bir yapım vardı, o epey gevşedi. Hayatım anlamsız değildi; ama bu etkinliğe başladıktan sonra çok daha anlamlı hale geldi. Daha ne olsun!

Bugünkü etkinlikte yine bir konuğumuz vardı. Romancı Saliha Nilüfer. Saliha Nilüfer genç bir yazar. “Bir Endülüs Hikâyesi” adlı bir romanı var. Annesi, bizim üniversitede öğretim görevlisi. Ben geçenlerde bizim arkadaşlara etkinlikten bahsederken o da kulak misafiri olmuş; yanıma gelip istersem kızının da konuk yazar olarak gelebileceğini söyledi, hemen kızını telefonla aradı, konuştuk ve bugün için randevulaştık. Her konuk geldiğinde yaptığımız gibi bugün de yalnızca sohbet ettik. Gençlere kitaplarla, okumayla, yazmayla aralarının nasıl olduğunu sorarak sohbete başladık. Ziya on dört yaşında, ufak tefek, kara kuru bir çocuk. Daha ilköğretim 8. sınıfa gidiyormuş. Kitaplarla ilişkisi, okulda verilen kitap özeti ödevleriyle sınırlıymış. Ama özet çıkarmak için bile olsa okuduğu kitapları seviyormuş. Ziya, Roman kökenli bir çocuk. Babasıyla birlikte yaşıyormuş. Bir kızgınlık anında babası Ziya’yı ensesinden tutup pencereden aşağı sarkıtmış. Çok korkmuş Ziya. Hastaneye yattığı için lise giriş sınavlarına da girememiş.

Kudret ise on sekiz yaşlarında bir delikanlı. Kitaplarla ilişkisinin çok farklı bir boyutta olduğunu çünkü matbaacıda çalıştığını söyledi. Kitap sayfalarının hışırtısını ve kitap kokusunu çok sevdiğini söyledi. Gerçekten de bir kitabı bilgisayar ekranında okumakla, kitap olarak okumak arasındaki en önemli farklar bunlar. Kitabı elimizde tutmanın, sayfalarını çevirmenin, sayfalarının hışırtısını duymanın, bir kitabı raftan almanın, sonra tekrar rafa koymanın, kitap eskidikçe sayfalarından yayılan kokunun hazzını duymaktan konuştuk epeyce.

Saliha Nilüfer, kendi okuma serüveninden ve yazdığı kiptan söz etti. Kitabının adını söyleyince gençler, Endülüs'ün neresi olduğunu sordular. Nilüfer İspanya'yı ve Endülüs'ü anlattı. En çok ilgilerini çeken nokta, Nilüfer'in Endülüs'e hiç gitmemiş olmasıydı. Buradan hareketle onlara, kitaplar sayesinde, nerede olursak olalım, başka dünyalara yolculuk edebileceğimizi söyledik. Bu fikri sevdiler. Nida durup dururken kıskançlık konusunda konuşmak istediğini, kendisinin kıskanç bir insan olduğunu söyledi. Biz, kıskançlığın her insanda bulunan bir duygu olduğunu, tehlikeli olanınsa kıskançlık nedeniyle başkalarına ve kendine zarar vermek olduğunu söyledik.

Elif, yirmi yaşında bir genç kız. Başından üç yıllık bir evlilik geçmiş, iki yaşında bir çocuğu varmış. Kocasını onu terk etmiş, bu nedenle eski kocasına büyük bir öfke duyduğunu söyledi. Bir de babasına öfkeliymiş. Buraya gelmeden bir gün önce bir yanlış anlama nedeniyle babasıyla tartışmışlar ve babası kendisini sokak ortasında öldüresiye dövmüş. Buraya geldiğinden beri babası hemen her gün ziyaretine gelip çok pişman olduğunu söylüyormuş; ama Elif onu bir türlü affedemiyormuş. Aslında bunları söylerken babasını affetmek istediği gözlerinden okunuyordu. Sanki bize, onu affedebilmem için bana yardım edin der gibiydi. Ona babasının bu davranışının sık tekrarlanan bir şey mi olduğunu, yoksa ilk defa mı böyle olduğunu sordum. İlk defa olduğunu söyledi. Ben de o zaman babasını affetmesinin daha kolay olacağını söyledim. "Belki olabilir," dedi. Öfkeli olduklarında ne yaptıklarını sorduk. Çoğu bağırp çağırıldığını, kırıp döktüğünü söyledi. Biz bir kez daha öfkemizi yazarak nasıl boşaltabileceğimizden söz ettik. Bir de amaçlardan söz açıldı. Her birine hayatta bir amaçlarının olup olmadığını sorduk. Çoğu kendi işini kurmak istediğini, kimileri de yarım bıraktıkları okullarına dönmek istediklerini söylediler. Hepsinin öncelikli amacı, bir an önce

iyileşip buradan çıkmak ve hayata kaldıkları yerden devam edebilmek. Çünkü hayat acısıyla, tatlısıyla, iyisiyle, kötüsüyle ama her zaman öğretecekleriyle onları bekliyor.

21 Haziran 2006

“Bir işaretti bu. Hayatın bize gönderdiği, fark etmeden yanımızdan geçip giden işaretlerden biri. Umut gibi bir şeydi. Umut bir yerlerde hep vardır. Yeter ki biz onun minik ışığını görelim.”

Bercuhi Berberyan (“İçimiz Isınsın Biraz”adlı kitabından)

Yaz başlangıcı o ısıtılı yüzünü her yerde gösteriyor. Havalarda ısındığından beri hastane bahçesi de canlandı. Büyük yeşil alanda hemşireler eşliğinde yürüyüş yapan hasta gruplarına, spor için ayrılmış alanlarda voleybol, basketbol oynayan, jimnastik yapan hastalara rastlıyorum sık sık. Bankalarda oturup sigara tütüren, kendi kendilerine konuşan, şarkı söyleyen, “Bir sigaran var mı?” diye seslenen hastane sakinleri. Ben bu gündükte hep klinikte olan bitenleri anlatıyorum ama hastanenin bahçesi de ayrı bir alem.

Bizim kliniğin yakınlarındaki bir bankta oturup sigara tütüren otuzlu yaşlarda bir erkek hastaya rastlıyorum sık sık. Bankta oturup sigarasını içerken, bir yandan da sanki karşısında birisi varmış gibi konuşuyor, anlatıyor, sohbet ediyor kendi kendine. Ne dediği de pek anlaşılmıyor, kendi dünyasında kaybolup gitmiş. Bir keresinde bir hastanın kaçma giri-

şimine tanık olmuştum. Diğer hastalar voleybol oynarlarken kendisi yangın merdiveninden büyük bir çeviklikle dama tırmanmış, damdan kendine çıkış yolu ararken, bir doktor hastanın kaçmakta olduğunu görmüş, hastaya seslenmiş, panikleyen hasta olduğu yerde kalmış, iki hastane görevlisi onun yanına çıkmış ve kendisini aşağı indirmişlerdi. Bazen polisler eşliğinde, elleri kelepçeli gelen insanlara rastlıyorum. Bu sanıklar hastaneye, akli dengelerinin yerinde olup olmadığının anlaşılabilmesi için doktor kontrolüne getiriliyorlar. Yürüyüşe çıkmış, saçları kısacık kesilmiş, hafif toplu, hepsi birbirine benzeyen kadın hastalar... Oysa her birinin ayrı bir dünyası var, burada buluşmuşlar, küçük küçük adımlarla yürüyorlar. Ve ziyaretçiler... Eşleri, çocukları, kardeşleri, ana - babaları hastanede yatan ziyaretçiler. Birbirleriyle konuşarak yürüyorlar hastane bahçesinde. Doktor ne dedi, hasta ne istedi, bunları konuşuyorlar. Çoğu zaman ellerinde bir reçete ya da bir rapor. Gözlerinde biraz endişe, biraz kabullenmişlik ve bolca hüznün... Güneş gökyüzünde parlıyor, kuşlar cıvıldıyor, ağaçlar çiçek açmış. Yaz, yüzünü cömertçe gösteriyor. Hastanenin iki yanı ormanlık yolları labirent gibi. Başhekimlik, acil servis, lepra hastanesi, AMATEM, ÇEMATEM, konferans salonu, kütüphane, yemekhane, morg, spor sahaları, bankamatikler, telefon kulübeleri... Koskoca bir dünya...

Bu güzel yaz havasında, biz de bugün kliniğin bahçesinde yaptık okuma etkinliğimizi. Ben bu etkinlik için öykü araştırırken, daha önceden bilmediğim hikâyelerle ve yazarlarla karşılaşıyorum sıkça. Bu yazarlardan biri Bercuhi Berberyan.

Berberyan, İstanbul'da yaşayan Ermeni bir yazar. Öykülerini, "İçimiz Isınsın Biraz" adlı bir kitapta toplamış. Yazar, gerçek bir hayvan sever. Öykülerinin hepsinde hayvanlarla olan anılarını anlatıyor. Öyle güzel, öyle insancıl, öyle şiirsel bir dille anlatmış ki bu anıları, okudukça gerçekten de içi-

miz ısınıyor. Bana bu kitabı sevgili dostlarım Karin ve Sevan önerdiler. Hatta Sevan, Berberyan'a bizim etkinlikten de söz etmiş, o da bir gün seve seve gençlerle söyleşmeye gelebileceğini söylemiş.

İleriki etkinliklerin birinde konuğumuz olabilir. İşte bugün için Berberyan'ın sözünü ettiğim kitabından "Anne" başlıklı öyküyü seçtim. Öykü, kuyuya düşmüş bir kedi yavrusunu kurtarmak için kendisi de kuyuya inen bir küçük kızın öyküsü. Yazar, kuyunun başında her biri kendi yavrusu için endişelenen biri insan, biri kedi iki anneyi anlatıyor. Hikâyenin sonunda yavru insan, yavru kediyi kurtarıyor.

Gençler öyküyü bölüm bölüm okuduktan sonra sohbet kısmına geçtik. Önce her annenin çocuğuna karşı hissettiği temel duygulardan konuştuk: Sevgi, şefkat ve endişeden. Bunlar okuduğumuz parçadaki başat duygulardı. Bu üç duyguyu çok güzel yakaladılar. Hasan, annelerle ilgili bir şarkı söyledi. Ziya da annelerle ilgili bir şiir okudu. Öyküde yazar duyguları uzatmaktan ve bundan aldığı hazdan bahsediyordu. Ziya bu noktaya dikkat çekti. Hasan, kız arkadaşıyla buluştuğunda vaktin nasıl geçtiğini anlamadığını, kız arkadaşıyla birlikteyken hissettiği duyguları uzatmaya çalıştığını söyledi. Gülsüm ise bir keresinde annesine bir şiir yazıp okuduğunu ve o an annesiyle kendisi arasındaki duygu akışını uzatmaya çalıştığını anlattı. Sonra annesi için yazdığı o şiiri bize de okudu. Bir de hayvan sevgisinden konuştuk. Hasan, çiftliklerinde çokça koyun olduğundan söz etti. Hilmi, ilk defa bu hafta gördüğüm biraz çekingen, ürkek bir genç. Bir balığı olduğunu, hastaneye gelmeden bir gün önce balığının öldüğünü ve çok üzüldüğünü, çok üzülünce balığı çok sevdiğini anladığını bizlerle paylaştı.

Biz böyle hayvan sevgisinden sohbet ederken çok hoş, yalnızca rastlantı olarak adlandıramayacağım bir durum yaşadık. Çardakta daire oluşturup oturmuş sohbet ederken, ya-

nımıza bir köpek yaklaştı ve gelip aramıza oturdu. Etkinlik bitene kadar da bizimle kaldı. Hayvancağız herhalde dostlar arasında olduğunu, sevildiğini hissetti. Tüm canlıların en büyük ihtiyacı sevgi. Yemek kadar, hava kadar, su kadar doğal bir ihtiyaç sevgi. Yemeksiz, susuz kaldığımızda vücudumuz beslenemez ve hastalanma belirtileri göstermeye başlar. Aynı şekilde sevgisiz kaldığımızda da ruhumuz beslenemez ve hastalanma belirtileri gösterir. Bu gençlere gösterilen sıcak bir ilgi, içten bir sevgi, onlara verilen ilaçlar kadar etkili olabiliyor. Köpeğin yanımıza gelip oturmasına, bu hoş tesadüfe hep birlikte güldük. Etkinlik bittikten sonra Hilmi yanıma gelip niçin burada olduğunu anlamadığını, annesini çok özlediğini söyledi ve ağlamaya başladı. “Üç gündür buradayım, arkadaşlarla konuşuyorum, yirmi gündür burada olanlar varmış, ben yirmi gün burada ne yaparım?” dedi. Hilmi’ye herkesin kalış süresinin farklı olduğunu söyledim ve ona buradaki kalış süresini daha iyi geçirebilmek için kitap okuyabileceğini tavsiye ederek beceriksizce avutmaya çalıştım onu. Hilmi yine de bu olasılığa, bu umut kırıntısına sarıldı. “O zaman siz bana bir kitap verir misiniz?” dedi. Ona kitaplığımızdan, “Bir Çift Yürek” adlı kitabı verdim. On dört yaşındaki Ziya’ya “Şeker Portakalı”nı, Hasan’a da “Martı”yı verdim.

Yaz kapıda. Bu sene oldukça yoğun bir kış geçirdim. Bu okuma etkinliğinin hayatıma girmesiyle, duygusal açıdan çok farklı bir yıl oldu benim için. Üniversitedeki dersler de sona erdi artık. Biraz dinlenmeye, kendimi dinlemeye, yaşadıklarımı tartmaya, düşünmeye, yazmaya ve tatile ihtiyacım var. O yüzden bugün etkinlik bittikten sonra Kemal Sayar ile konuşup Ağustos ayına kadar tatil yapacağımı söyledim. Buraya gelmeyeceğim bir aylık süre içinde nasıl hissedeceğimi de çok merak ettiğimi söyledim. Bana emeklerim için çok teşekkür etti, birbirimize iyi yazlar diledik. Hastaneden çıkarken yaz havasının ferahlığı içime doluyordu. Bu klinikteki genç-

lerin, onlarla ilgilenmenin, onlara bir şeyler verebilmenin iç yaşantıma kattığı zenginlik, havanın ferahlığıyla buluşup eşsiz bir iç huzuruna dönüşüyordu. Böylesine bir iç huzurunu bir psikiyatri hastanesinde bulacağımı bana söyleseler, herhalde inanmazdım.

Sizden çok daha genç olan insanlara bu dünyayı nasıl anlatırsınız? Hislerinizi sözcüklere dökerek mi yoksa susarak mı? Bir kelebeği resmederek mi yoksa ona kelebeği göstererek mi?

Ruhunuzdaki ve bedeninizdeki açmazlarla, hayat size kötü bir oyun oynadı diye oyun oynamaktan vazgeçmek olmaz. Her an vurucu hamleler bekleyen bir dama değil miydi hayat? Okumak lazım işte o zaman; yazmak lazım ruhu beslemek için. Uzun ve ayrıntılı yolculuklarda ruhunuzun kapılarını aralayabilecek edebiyatı keşfetmek lazım.

Hiçbir şey yerli yerinde olmaz bazen. Ruhumuz iyi değilse bunu böyle hissederiz; ama yaşamın edebiyatına kaynaktır tüm bunlar. Düşünen adam gibiyim bir hastane bahçesinde. Bir gömlek bağlamışlar üzerime; ürperirim kendimden. Şiir okur, masal anlatırım; geçer tüm hüznler, her şey eskisi gibi olur. Günceler tutarım tanıklık etsin diye bana, yaşanmışlardan daha çok anı kalsın elimde. Hayatı ağırlamak en ağırından ve ağır yaşamak inadına mutluluk için.

Sizce?



ISBN: 978 9944 82 022 6



978 9944 82 0226

www.epsilonyayinevi.com

online alışveriş: yenisayfa.com.tr